

การควมรวมธุรกิจเพื่อรองรับการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียน (AEC) ศึกษากรณีประเทศไทยเปรียบเทียบกับ
ประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย

โดย

นายกิตติ ตั้งจิตรมณีศักดิ์ดา
เลขาธิการ
สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 26
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2556 - 2557

บทคัดย่อ

เรื่อง การรวบรวมธุรกิจเพื่อรองรับการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ศึกษากรณีประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย

ลักษณะวิชา การเมือง

ผู้วิจัย นายกิตติ ตั้งจิตรมณีสักดา หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ 26

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ใช้ในการกำกับดูแลการรวบรวมธุรกิจเพื่อให้ทราบถึงการปรับตัวของธุรกิจไทย และลักษณะของประเทศไทยที่ควรจะเป็น
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากฎหมายของไทยเกี่ยวกับการสนับสนุน และกำกับดูแลการรวบรวมกิจการ ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนให้ธุรกิจไทยสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพรองรับการเกิดขึ้นของ AEC

ขอบเขตของการวิจัย

1. เน้นการวิจัยมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการดูแลการรวบรวมกิจการในประเทศไทย เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่ใช้กำกับดูแลการรวบรวมกิจการของประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย
2. ในส่วนของข้อเสนอแนะ เสนอแนวความคิด หรือหลักการของหลักเกณฑ์การรวบรวมกิจการที่ควรจะเป็น เพื่อรองรับการเกิดขึ้นของ AEC

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะใช้การวิจัยเอกสารเป็นหลัก เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย กับประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์

และมาเลเซีย เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ในการสนับสนุนธุรกิจให้มีความสามารถในการแข่งขันในระบบค้าเสรีและเป็นธรรม เพื่อรองรับการแข่งขันในAEC

ผลการวิจัย

การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะทำให้ตลาดสินค้าและบริการของทุกประเทศสมาชิกอาเซียนรวมเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Single Production Base) ผู้ประกอบการในอาเซียนต้องพิจารณาถึงการควบรวมกิจการ เพื่อให้ธุรกิจมีขนาดใหญ่และสามารถแข่งขันได้ อย่างไรก็ตามการที่ธุรกิจมีขนาดใหญ่ขึ้นจากการควบรวมกิจการก็อาจส่งผลกระทบต่อโครงสร้างตลาดและสภาพการแข่งขันในประเทศได้ ดังนั้นประเทศในอาเซียนหลายๆ ประเทศจึงมีมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการไว้ในกฎหมายการแข่งขันทางการค้าเพื่อดูแลโครงสร้างตลาดและสภาพการแข่งขันของตลาดดังนี้

1. ประเทศไทย

กฎหมายกำหนดให้การควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตก่อนการควบรวมกิจการ โดยให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การควบรวมที่ต้องขออนุญาต ซึ่งที่ผ่านมายังไม่มีการออกหลักเกณฑ์ดังกล่าว แต่ได้มีการเตรียมร่างประกาศเกณฑ์การกำกับดูแลการควบรวมกิจการที่กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องขออนุญาตการควบรวมกิจการที่มีขนาดส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 30 ขึ้นไปและยอดขาย (รายได้) มีมูลค่าตั้งแต่ 2,000 ล้านบาท ต้องขออนุญาตก่อน

2. ประเทศอินโดนีเซีย

กฎหมายกำหนดให้การควบรวมกิจการที่มีขนาดตามที่กฎหมายกำหนดต้องแจ้งการควบรวมกิจการภายใน 30 วันภายหลังการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น โดยผู้ประกอบการอาจแจ้งก่อนการควบรวมกิจการเพื่อขอความเห็นเบื้องต้นก่อนได้ซึ่งเป็นการแจ้งโดยสมัครใจ ซึ่งมีข้อสังเกตว่าเกณฑ์การควบรวมกิจการ (Trigger Point) ที่ต้องแจ้งต่อทางราชการนั้นเป็นเกณฑ์ที่กำหนดขนาดธุรกิจที่มีมูลค่าทรัพย์สินและยอดขาย (รายได้) ที่มีขนาดใหญ่เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยกำหนดสินทรัพย์ไว้ที่ 2.5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 212.5 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 6,810 ล้านบาท) และยอดขาย (รายได้) อยู่ที่ 5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 425 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 13,620 ล้านบาท) จึงไม่กระทบการควบรวมกิจการของกิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก

3. ประเทศสิงคโปร์

กฎหมายกำหนดมาตรการให้การควบรวมกิจการสามารถทำได้ เว้นแต่การควบรวมกิจการที่มีผลเป็นการลดการแข่งขันในประเทศสิงคโปร์อย่างมีนัยสำคัญจะถูกห้าม ทั้งนี้ผู้ประกอบการสามารถแจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ (CCS) รวมทั้งอาจขอปรึกษาในทางลับ (Confidential Advice) ก่อนการควบรวมกิจการ เพื่อหาแนวทางดำเนินการที่เหมาะสมก่อนการควบรวมกิจการได้

4. ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียไม่มีมาตรการควบคุมหรือกำกับดูแลการควบรวมกิจการไว้ โดยเฉพาะ หากมีผู้ประกอบการทำการควบรวมกิจการแล้วกลายเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด รัฐจะใช้มาตรการควบคุมพฤติกรรมผู้มีอำนาจเหนือตลาดไม่ให้ใช้อำนาจที่ตนมีในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกับกรณีอื่นๆ

จากการศึกษาเปรียบเทียบ 4 ประเทศดังกล่าวจะเห็นได้ว่าไทยเป็นประเทศเดียวที่กำหนดให้ต้องขออนุญาต ในขณะที่อินโดนีเซียใช้ระบบการแจ้งการควบรวมกิจการแต่ยืดหยุ่น โดยกำหนดเกณฑ์ต้องแจ้งให้มีขนาดใหญ่ สำหรับสิงคโปร์ไม่มีข้อกำหนดให้ต้องแจ้ง โดยเป็นการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการตามกฎหมายที่จะพิจารณาเป็นรายกรณีว่ากระทบการแข่งขันหรือไม่ ซึ่งเป็นมาตรการที่มีความยืดหยุ่น ในขณะที่มาเลเซียเลือกที่จะสนับสนุนการควบรวมโดยไม่กำหนดมาตรการเฉพาะในเรื่องนี้ไว้

ข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าของไทยอยู่ระหว่างการพิจารณาร่างประกาศเกณฑ์การกำกับดูแลการควบรวมกิจการ (“ร่างประกาศฯ”) กำหนดขนาดของการควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตการควบรวมกิจการ โดยกำหนดขนาดของการควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตมีเกณฑ์ส่วนแบ่งตลาดภายหลังการควบรวมที่ 30% และยอดเงินขายตั้งแต่ 2,000 ล้านบาทขึ้นไป ผู้วิจัยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในร่างประกาศฯ ดังนี้

1. ผู้วิจัยเห็นว่าภาครัฐควรสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยมีธุรกิจที่มีความแข็งแกร่งและมีขนาดธุรกิจใหญ่ เพื่อรองรับการแข่งขันในตลาดสินค้าที่จะเสรีมากขึ้น และมีผู้ประกอบการรายใหญ่มากขึ้นจากการเปิดตลาดและการรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

การรวบรวมกิจการจะทำให้ธุรกิจของผู้ประกอบการไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น รัฐจึงไม่ควรเข้าควบคุมหรือกำหนดให้ต้องขออนุญาตก่อนการรวบรวมกิจการ ทั้งนี้มาตรการกำกับดูแลการรวบรวมกิจการของไทยในปัจจุบันหากเทียบกับอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย พิจารณาได้ว่าเป็นมาตรการที่เข้มงวดที่สุด เพราะกำหนดให้ต้องขออนุญาตก่อนการรวบรวม ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ นั้นไม่กำหนดให้ต้องขออนุญาต แต่อาจจะมีระบบการแจ้งเพื่อให้ภาครัฐพิจารณาผลกระทบเท่านั้น มาตรการของไทยจึงเป็นมาตรการที่เข้มงวดขาดความยืดหยุ่น ผู้วิจัยเห็นว่าภาครัฐไม่ควรกำหนดเกณฑ์ให้ต้องขออนุญาตการรวบรวมกิจการ แต่ควรกำหนดให้การกำกับดูแลมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์การแข่งขันและสภาพตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากพิจารณาตามแนวทางของประเทศมาเลเซียที่ไม่มีมาตรการควบคุมดูแลการรวบรวมกิจการไว้โดยเฉพาะ แต่หากการรวบรวมกิจการใดส่งผลให้กิจการนั้นเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด มาเลเซียมีมาตรการดูแลพฤติกรรมของผู้มีอำนาจเหนือตลาดที่กำกับดูแลอยู่แล้ว ทำให้ภาครัฐมีความยืดหยุ่นที่จะใช้มาตรการตามกฎหมายอื่น ๆ ทดแทนได้ เช่น มาตรการกำกับดูแลพฤติกรรมของผู้มีอำนาจเหนือตลาดหากปรากฏว่ากิจการมีขนาดใหญ่ขึ้นจนเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด หรือ มาตรการตามกฎหมายกำหนดราคาสินค้า

2. หากมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการกำกับดูแลรัฐควรกำหนดให้การรวบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตก่อนนั้นมีขนาดของการรวบรวมกิจการที่ใหญ่และมีนัยสำคัญต่อการแข่งขันจริงๆ ตามแนวทางของประเทศอินโดนีเซียที่กำหนดเกณฑ์ที่ต้องแจ้งการรวบรวมไว้ก่อนข้างใหญ่ เช่น การกำหนดเกณฑ์การพิจารณาสินทรัพย์ของการรวบรวมไว้ที่ 2.5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 212.5 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือ 6,810 ล้านบาท) และกำหนดยอดขายของบริษัทที่รวบรวมที่ 5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 425 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือ 13,620 ล้านบาท) ในขณะที่ตามร่างประกาศของไทยกำหนดไว้ที่ 2,000 ล้านบาท นอกจากนั้นเกณฑ์ส่วนแบ่งตลาดของไทยกำหนดไว้ที่ 30% ซึ่งไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ผู้มีอำนาจเหนือตลาดของไทยที่กำหนดไว้ที่ 50% ซึ่งน่าจะเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมแล้ว เพราะมีนัยสำคัญต่อตลาดการแข่งขันในระดับหนึ่ง การที่ประเทศไทยกำหนดเกณฑ์การรวบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตไว้ต่ำนี้จะเป็นภาระให้แก่ผู้ประกอบการขนาดกลางที่ต้องขออนุญาตการรวบรวมด้วย ซึ่งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กนี้เป็นกลุ่มที่จะได้รับผลกระทบจากการเปิดตลาดเสรีและรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อย่างมาก เนื่องจากต้องแข่งขันกับผู้ประกอบการรายใหญ่จากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศนอกอาเซียน

3. กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตควบรวมกิจการให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถที่จะกำหนดแผนงานที่เกี่ยวข้องได้ และข้อมูลที่กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องยื่นประกอบการขออนุญาตนั้นควรเป็นข้อมูลเท่าที่จำเป็นและสมควร และไม่เป็นการแก่ผู้ประกอบการมากเกินไป

4. พิจารณาออกแนวปฏิบัติ (Guideline) ควบคู่ไปกับประกาศหลักเกณฑ์ข้างต้น โดยจะต้องมีความชัดเจนในรายละเอียดของเรื่องต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในประกาศ ซึ่งควรมีรายละเอียดอย่างน้อยในเรื่องดังต่อไปนี้

4.1 การพิจารณาของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะพิจารณาผลกระทบต่อตลาดทั้งในเชิงลบและเชิงบวกอย่างไร รวมถึงแนวทางหรือปัจจัยหลักในการที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะนำมาพิจารณาอนุญาตการควบรวมกิจการ

4.2 อธิบายขอบเขตขนาดของการควบรวมกิจการที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าใช้เป็นเกณฑ์พิจารณา โดยเฉพาะรายละเอียดในเรื่องของส่วนแบ่งตลาด ยอดขาย จำนวนทุน หรือจำนวนสินทรัพย์ที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์ รวมถึงอธิบายหลักเกณฑ์การกำหนดขอบเขตตลาดหรือ “ตลาดที่เกี่ยวข้อง” (Relevant Market)

4.3 อธิบายรายละเอียดของข้อมูล เอกสารต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบการจะต้องยื่นประกอบการขออนุญาตการควบรวมกิจการให้ชัดเจน

คำนำ

การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) จะทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ กลายเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Product Base) ภายในปี ค.ศ. 2015 ส่งผลให้ตลาดอาเซียนเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ดึงดูดให้หลายประเทศสนใจที่จะเข้ามาลงทุนและใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้า ซึ่งการขยายตลาดนี้เป็นทั้งโอกาสของผู้ประกอบการในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน แต่ในขณะเดียวกันอาจเกิดผลกระทบได้ โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายใหญ่นอกอาเซียนจะเข้ามาลงทุนในตลาดใดตลาดหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อเข้าถึงตลาดอื่นๆ ในอาเซียนด้วย โดยการเข้ามาลงทุนจะมีทั้งการเข้ามาลงทุนโดยตรง (Foreign Direct Investment หรือ FDI) และการเข้ามาลงทุน โดยการควบรวมกิจการ (Merger & Acquisition) เพื่อเป็นฐานการผลิตและให้ได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ จากการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

โดยในปี ค.ศ. 2015 เมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) แล้วการแข่งขันทางการค้าจะมีความรุนแรงมากขึ้น ผู้ประกอบการไทยต้องพร้อมที่จะรับมือ ปรับตัวให้เข้ากับการแข่งขันซึ่งการปรับตัวดังกล่าวอาจทำได้หลายวิธี เช่น การเลือกทำเฉพาะธุรกิจที่มีความชำนาญด้วยขนาดธุรกิจเล็กกลาง หรือการปรับตัวโดยการขยายให้ธุรกิจของตัวเองมีขนาดใหญ่หรือครบวงจรมากขึ้น เพื่อให้แข่งขันได้ การควบรวมกิจการเป็นวิธีการหนึ่งในการขยายกิจการที่รวดเร็วกว่าการเริ่มต้นธุรกิจใหม่ที่ใช้ต้นทุนสูงและระยะเวลานาน แต่การขยายกิจการที่มีขนาดใหญ่ขึ้นนี้อาจทำให้เกิดอำนาจการต่อรองทางการค้าหรือทางการตลาดแก่ผู้ประกอบการได้มากขึ้น และอาจนำไปสู่การผูกขาดทางธุรกิจได้ รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีทั้งมาตรการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยสามารถที่จะแข่งขันได้ ในขณะเดียวกันต้องมีมาตรการดูแลตลาดการแข่งขันและผู้ประกอบการในประเทศให้แข่งขันทางการค้ากันอย่างเสรีและเป็นธรรม

ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ (Merger Control) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการดูแลผู้ประกอบการไทยให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่นได้ และเป็นการควบคุมดูแล โครงสร้างตลาดในประเทศอีกด้วย ปัจจุบันในประเทศไทยมีกฎหมายการแข่งขันทางการค้าซึ่งเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์โดยตรงที่จะดูแลการแข่งขันทางการค้าของไทยให้เสรีและเป็นธรรม และได้กำหนดมาตรการควบคุมดูแลการควบรวมธุรกิจที่อยู่ในระดับที่ต้องขออนุญาตก่อนการควบรวม แต่ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีประกาศ

หลักเกณฑ์ที่จะกำหนดว่าการควบรวมกิจการในขนาดใดที่ต้องขออนุญาตบ้าง จึงทำให้มาตรการนี้
ยังไม่มีผลใช้บังคับในทางปฏิบัติ ซึ่งขณะนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังอยู่ระหว่างการศึกษาร่าง
กฎเกณฑ์ในเรื่องนี้

เอกสารการวิจัยฉบับนี้จึงได้จัดทำขึ้นโดยมุ่งหมายที่จะศึกษาและนำเสนอมาตรการ
ดูแลการควบรวมกิจการ (Merger Control) ที่ควรจะเป็นของประเทศไทยโดยศึกษาเปรียบเทียบกับ
แนวทางและมาตรการดูแลการควบรวมกิจการของประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ มาเลเซีย ซึ่งเป็น
ประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้ทราบถึงแนวทางที่ควรจะเป็น และนำมาพัฒนามาตรการทาง
กฎหมายของไทยเกี่ยวกับการสนับสนุนและกำกับดูแลการควบรวมกิจการ เพื่อสนับสนุนธุรกิจไทย
ให้มีความสามารถในการแข่งขันในตลาดอาเซียนได้

.....
(นายกิตติ ตังจิตรมณีศักดิ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร ปอ. รุ่นที่ 26

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	4
บทที่ 2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) และการแข่งขันในตลาดอาเซียน	6
การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	6
โอกาสและผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนต่อประเทศไทย	15
แนวทางการปรับตัวและการใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)	19
แนวโน้มการควบรวมกิจการในอาเซียน	21
สรุป	24
บทที่ 3 การควบรวมกิจการในไทย	26
แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการ	26
ความหมายและรูปแบบของการควบรวมกิจการ (Mergers)	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ประโยชน์และผลกระทบของการควบรวมกิจการ	34
กฎหมายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลในการควบรวมกิจการในมุมการแข่งขัน	36
ทางการค้า เปรียบเทียบ ประเทศไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย	
สรุป	62
บทที่ 4 วิเคราะห์มาตรการสนับสนุนและกำกับดูแลการควบรวมกิจการ	65
ที่ควรจะเป็น	
ความสำคัญของการควบคุมการควบรวมกิจการ	65
มาตรการทางกฎหมายที่ควรจะเป็นเพื่อส่งเสริมการควบรวมกิจการ	67
สรุป	75
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	78
สรุป	78
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	90
ภาคผนวก	94
ผนวก ก กฎหมายประเทศไทย	95
ผนวก ข กฎหมายประเทศอินโดนีเซีย	98
ผนวก ค กฎหมายประเทศสิงคโปร์	106
ผนวก ง กฎหมายประเทศมาเลเซีย	120
ประวัติย่อผู้วิจัย	127

ญ

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
	3-1 แสดงโครงสร้างตลาด	28

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
2 – 1 AEC Blueprint คุณพรศิลป์ พัชรินทร์ตนะกุล รองประธานกรรมการหอการค้าไทย, 10 ธันวาคม 2555	7

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การรวมตัวเพื่อเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) เพื่อเปิดเสรีทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคอาเซียน จำนวน 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย เมียนมาร์ ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา และบรูไน ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2015 นับเป็นอีกก้าวหนึ่งของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค (Regional Economics Integration) และเป็นสิ่งที่ทั่วโลกให้ความสนใจและจับตามอง เนื่องจากอาเซียนจะมีบทบาทและอำนาจต่อรองมากขึ้นในเวทีเศรษฐกิจโลก ทำนองเดียวกับที่สหภาพยุโรป (European Union) หรือ EU เป็นอยู่ ด้วยตลาดอาเซียนจะเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีประชากรมากกว่า 580 ล้านคน เป็นสิ่งที่ทำให้ประเทศในอาเซียนมีอำนาจต่อรองกับประเทศโลกตะวันตกได้ ความเจริญทางเศรษฐกิจจะเพิ่มมากขึ้นจากการเคลื่อนย้ายอย่างเสรียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง AEC ไม่ได้เปิดเสรีการค้าสินค้าเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงข้อตกลงการเปิดเสรีด้านการค้าบริการ การลงทุน การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ และการปรับกฎเกณฑ์ต่างๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น กฎเกณฑ์ด้านศุลกากร มาตรฐานคุณภาพสินค้า

ด้วยสภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งของประเทศ ทำให้ไทยกลายเป็นศูนย์กลางของอาเซียน และเป็นยุทธศาสตร์ของประเทศในการแข่งขันกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ซึ่งสามารถใช้เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของเศรษฐกิจและธุรกิจไทย โดยจะต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถช่วงชิงโอกาสที่กำลังมาถึงได้อย่างเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันองค์กรธุรกิจไทย มีโอกาสลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นมากขึ้นเช่นกัน โดยแต่ละประเทศในอาเซียนมีจุดเด่น และมีธุรกิจที่มีโอกาสในการเติบโตต่างกันไป เช่น ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งตำแหน่งที่ตั้งของประเทศอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลางการเดินเรือ ศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศ รวมถึงการมีแรงงานที่มีฝีมือ มีการศึกษาดี และภาษาดี ในขณะที่ประเทศมาเลเซียมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ครบวงจรและแรงงานที่มีทักษะ มีความได้เปรียบเรื่องพลังงาน จำนวนปริมาณน้ำมันสำรอง และก๊าซธรรมชาติที่มีอยู่มาก ส่วนในประเทศเมียนมาร์จากการย้ายเมืองหลวงไปกรุงเนปิดอร์ ทำให้ธุรกิจก่อสร้างมีโอกาสขยายตัวได้ดี รวมถึงการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภคและเครือข่ายคมนาคมภายใน เพื่อเชื่อมต่อภายนอกประเทศ

ไม่ว่าจะเป็นรถไฟความเร็วสูง ถนน ท่าเรือ เพื่อรองรับความต้องการและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และในประเทศเวียดนามธุรกิจที่ต้องอาศัยแรงงานเป็นปัจจัยการผลิต เป็นธุรกิจที่ดึงดูดการลงทุน เช่น ธุรกิจสิ่งทอ ดังนั้น AEC จะมีส่วนช่วยให้องค์กรธุรกิจสามารถเข้าถึงฐานผู้บริโภคในภูมิภาคอาเซียนได้ เพียงแต่องค์กรธุรกิจไทยจะต้องออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น ผู้ประกอบการไทยต้องเตรียมความพร้อมที่จะรองรับการเติบโตและการแข่งขันในตลาดอาเซียน ซึ่งจะมีผู้แข่งขันทั้งจากประเทศในอาเซียนด้วยตัวเองและจากประเทศนอกอาเซียน การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน การเตรียมพร้อมด้านวัตถุดิบ แหล่งเงินทุน ทรัพยากรบุคคล การทำให้องค์กรธุรกิจเติบโตขึ้น แข็งแกร่งขึ้น รองรับการแข่งขัน สิ่งเหล่านี้อาจไม่สามารถทำได้ในเร็ววัน ทางเลือกหนึ่งคือการขยายธุรกิจโดยการควบรวมกิจการทั้งที่เป็นการควบรวมกิจการภายในประเทศ และการควบรวมกิจการระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นแนวทางที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ตามกระแสที่มาพร้อมกับการเปิดเสรี

การควบรวมธุรกิจหรือการควบรวมกิจการ (Merger & Acquisition) มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ มีส่วนทำให้องค์กรธุรกิจมีความเข้มแข็งขึ้นจากการเพิ่มมูลค่าของกิจการ เพิ่มอำนาจต่อรอง และมีส่วนแบ่งของตลาดหลังการควบรวมกิจการมากขึ้น เป็นการลดความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งการควบรวมกิจการทำให้เกิดการประหยัดต่อขนาด (Economy Scale) และมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น ปัจจุบันมีหลายบริษัทเลือกใช้วิธีการควบรวมกิจการกัน เพื่อให้สามารถแข่งขันกับบริษัทขนาดใหญ่หรือบริษัทข้ามชาติได้

โดยทั่วไปการควบรวมมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การควบรวมกิจการในแนวนอน (Horizontal Merger) คือ การรวมตัวกันของกิจการที่อยู่ในธุรกิจหรืออุตสาหกรรมเดียวกัน
2. การควบรวมกิจการในแนวตั้ง (Vertical Merger) คือ การรวมตัวกันของกิจการที่มีระดับชั้นการผลิตที่แตกต่างกันแต่อยู่ในสายธุรกิจเดียวกัน
3. การควบรวมกิจการ โดยการรวมตัวระหว่างบริษัทที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ไม่ว่าจะในฐานะผู้ซื้อ ผู้ขาย หรือผู้แข่งขันในตลาด (Conglomerate Merger)

การควบรวมกิจการจะเกิดขึ้นได้ด้วยหลายปัจจัย ทั้งความพร้อมในด้านของผู้ประกอบการด้วยตัวเอง และกฎเกณฑ์ของภาครัฐ ที่ต้องเอื้ออำนวยให้เกิดการควบรวมได้อย่างเหมาะสม ในประเทศไทยภาครัฐได้สนับสนุนการควบรวมกิจการ โดยมีการยกเว้นภาษีบางประเภท เพื่อสนับสนุนการควบรวมกิจการให้เกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตามกฎเกณฑ์ที่เอื้ออำนวยให้เกิดการรวมกิจการ ทำให้นักลงทุนต่างชาติสนใจเข้าซื้อธุรกิจในประเทศไทยมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อ

แข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากที่ผ่านมามีลักษณะการควบรวมกิจการในประเทศไทยมีทั้งที่เป็นการควบรวม และซื้อกิจการ โดยบริษัทในประเทศ และที่เป็นการควบรวมและซื้อกิจการ โดยบริษัทข้ามชาติ (Cross – Border M&A) ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และมีแนวโน้มที่จะเกิดการควบรวมกิจการข้ามชาติ (Cross – Border M&A) เพิ่มขึ้นในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

ในอีกด้านหนึ่ง การควบรวมกิจการก็อาจส่งผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาด ทำให้การแข่งขันในตลาดลดลง หรือเกิดการผูกขาดในตลาด หรืออาจขัดขวางการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ รัฐจึงมีความจำเป็นต้องพิจารณาถึงมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ เพื่อรักษาระดับการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจของประเทศไว้

การใช้มาตรการทางกฎหมายกำกับดูแลการควบรวมกิจการ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยดูแลระบบเศรษฐกิจ และการแข่งขันขององค์กรธุรกิจของประเทศ เนื่องจากการ Cross – Border M&A จะส่งผลให้สัดส่วนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติสูงขึ้น หรือบางกิจการเป็นของชาวต่างชาติทั้งหมดทำให้องค์กรธุรกิจไทยประสบปัญหาในการแข่งขัน ดังนั้น ทางหนึ่งภาครัฐควรสนับสนุนการควบรวมกิจการเพื่อให้องค์กรธุรกิจไทยเติบโตและมีความแข็งแกร่ง ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันและรับมือกับทุนต่างชาติได้ แต่ในขณะเดียวกันภาครัฐก็จำเป็นต้องกำกับดูแลการควบรวมกิจการด้วย เพื่อไม่ให้เกิดการควบรวมกิจการก่อให้เกิดปัญหาแก่ตลาดและผู้บริโภคภายในประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงข้อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการ เพื่อให้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบรวมกิจการนั้น สามารถใช้เป็นเครื่องมือหรือกลไกของรัฐทั้งในด้านการสนับสนุนและกำกับดูแลการควบรวมกิจการ โดยจะพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศเป็นหลัก รวมทั้งเปรียบเทียบแนวคิดกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา และ EU เพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนากฎหมาย เพื่อสนับสนุนและกำกับดูแลการควบรวมกิจการของประเทศไทยที่จะใช้ในการส่งเสริมการแข่งขันของธุรกิจ เพื่อรองรับการเข้าสู่ AEC และมาตรการกำกับดูแลที่เหมาะสมไม่ให้ผู้บริโภค และองค์กรธุรกิจไทยถูกเอาเปรียบจากองค์กรธุรกิจที่มีขนาดใหญ่กว่า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ใช้ในการกำกับดูแลการควบรวมธุรกิจเพื่อให้ทราบถึงการปรับตัวของธุรกิจไทย และหลักเกณฑ์ของประเทศไทยที่ควรจะเป็น

2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากฎหมายของไทยเกี่ยวกับการสนับสนุน และ กำกับดูแลการควบรวมกิจการ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนให้ธุรกิจไทยสามารถแข่งขัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพรองรับการเกิดขึ้นของ AEC

ขอบเขตของการวิจัย

1. เน้นการวิจัยมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการดูแลการควบรวมกิจการในประเทศไทย เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่ใช้กำกับดูแลการควบรวมกิจการของประเทศสมาชิก อาเซียนบางประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย

2. ในส่วนของข้อเสนอแนะ เสนอแนวความคิด หรือหลักการของหลักเกณฑ์การควบ รวมกิจการที่ควรจะเป็น เพื่อรองรับการเกิดขึ้นของ AEC

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะใช้การวิจัยเอกสารเป็นหลัก เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย กับประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย ในการสนับสนุนธุรกิจให้มีความสามารถในการแข่งขันในระบบค้าเสรีและเป็นธรรม เพื่อรองรับการแข่งขันใน AEC

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบมาตรการทางกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศ ที่ใช้ สนับสนุน และกำกับดูแลการควบรวมธุรกิจ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

2. ทำให้ได้ทราบถึงแนวทางที่ควรจะเป็น เพื่อพัฒนามาตรการทางกฎหมายของไทย เกี่ยวกับการสนับสนุนและกำกับดูแลการควบรวมธุรกิจ เพื่อสนับสนุนธุรกิจไทยให้มีความสามารถ ในการแข่งขัน และเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

คำจำกัดความ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) หมายถึง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การรวมตัวของประเทศสมาชิกอาเซียน มีเป้าหมายส่งเสริมอาเซียนให้ เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุน อย่างเสรีภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค (Regional Economic Integration) หมายถึง การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคเดียวกัน ซึ่งมีการรวมกันหลายระดับตั้งแต่ขั้นต้นไปจนถึงระดับขั้นสูง ได้แก่ การให้สิทธิพิเศษทางการค้าระหว่างกัน การจัดตั้งเขตการค้าเสรี การมีตลาดร่วม การรวมเป็นสหภาพทางเศรษฐกิจไปจนถึงการรวมกันเป็นสหภาพเหนือชาติ

สหภาพยุโรป (European Union หรือ EU) หมายถึง เป็นสหภาพทางเศรษฐกิจและการเมือง ประกอบด้วยสมาชิก 28 ประเทศ ได้แก่ กรีซ โครเอเชีย ไชปรัส เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ บัลแกเรีย เบลเยียม โปรตุเกส โปแลนด์ ฝรั่งเศส ฟินแลนด์ มอลตา เยอรมนี โรมานี ลักเซมเบิร์ก ลัตเวีย ลิทัวเนีย สเปน สโลวาเกีย สโลวีเนีย สวีเดน สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐเช็ก ออสเตรีย อิตาลี เอสโตเนีย ไอร์แลนด์ ฮังการี

การควบรวมกิจการ (Merger & Acquisition) หมายถึง การที่กิจการไม่น้อยกว่า 2 แห่งมารวมกันเป็นกิจการเดียวกัน เพื่อใช้ทรัพยากรให้เกิดผลตอบแทนสูงสุดบนสภาพที่แข็งแกร่งกว่าเดิม

การควบรวมกิจการในแนวนอน (Horizontal Merger) หมายถึง การรวมเข้ากันของผู้ประกอบการตั้งแต่ 2 รายขึ้นไปที่อยู่ในระดับเดียวกันในตลาดสินค้าและบริการ เช่น ระหว่างผู้ผลิตกับผู้ผลิตด้วยกัน หรือระหว่างผู้จัดจำหน่ายกับผู้จัดจำหน่ายด้วยกัน โดยผู้ประกอบการเหล่านั้นประกอบกิจการแข่งขันกันในการทางธุรกิจประเภทเดียวกัน เช่น บริษัทผลิตรถยนต์ A รวมเข้ากับบริษัทผลิตรถยนต์ B

การควบรวมกิจการในแนวตั้ง (Vertical Merger) หมายถึง การรวมเข้ากันของบรรดาผู้ประกอบการที่อยู่ต่างระดับกัน แต่อยู่ในขั้นตอนหรือสายการผลิตเดียวกัน เช่น การรวมเข้ากันของบริษัทเลี้ยงไก่กับบริษัทผลิตอาหารไก่ ซึ่งโดยสภาพไม่มีการแข่งขันระหว่างกัน แต่ต้องอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกัน

การควบรวมกิจการโดยการรวมตัวระหว่างบริษัทที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ไม่ว่าจะในฐานะผู้ซื้อ ผู้ขาย หรือผู้แข่งขันในตลาด (Conglomerate Merger) หมายถึง การรวมเข้ากันของบรรดาผู้ประกอบการที่อยู่ในตลาดต่างกัน โดยที่กิจการที่ควบเข้ากันนั้น ไม่มีความเกี่ยวเนื่องกันแต่อย่างใด เช่น การที่บริษัทผลิตสุรารวมเข้ากับบริษัทเสื้อผ้าสำเร็จรูป

บทที่ 2

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) และการแข่งขันในตลาดอาเซียน

การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ. 1967 มีสมาชิก 10 ประเทศ แบ่งเป็นสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ (ASEAN-6) คือ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย รวมถึงสมาชิกอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม หรือกลุ่ม CLMV (Cambodia, Laos, Myanmar, Vietnam) โดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่อมาอาเซียนได้หันมามุ่งเน้นขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในตลาดโลก เนื่องจากการส่งเสริมให้เกิดการเปิดเสรี การเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งในด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงาน รวมถึงความร่วมมือในด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน เพื่อลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน อาเซียนจึงได้กำหนดทิศทางการดำเนินงานการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC)

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) มีเป้าหมายของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็น “ตลาดและฐานการผลิตเดียว” (Single Market and Production Base) โดยมีแผนการดำเนินงานเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ AEC Blueprint เพื่อกำหนดทิศทาง การดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจให้ชัดเจนตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดเป้าหมาย AEC ในปี

ค.ศ. 2015 และเพื่อสร้างพันธสัญญาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนที่จะดำเนินการไปสู่เป้าหมายดังกล่าวร่วมกัน¹ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

แผนภาพ2-1 AEC Blueprint

1. การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว

ตามแผนงานส่งเสริมการค้าเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือและเงินทุนอย่างเสรี โดยลดอุปสรรคในด้านต่าง ๆ จะนำไปสู่การใช้กฎระเบียบการค้าในประเทศสมาชิกทั้งหมดเป็นมาตรฐานเดียวกัน (Harmonization of Rules and Regulations) ทั้งในด้านคุณภาพ ราคา อัตราภาษี รวมถึงกฎระเบียบในการซื้อขาย การขจัดมาตรการและข้อกีดกันต่างๆ รวมถึงการมีมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า เงื่อนไขการค้าเคลื่อนย้ายบุคคลสัญชาติอาเซียน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 การเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรี

การค้าเคลื่อนย้ายสินค้าเสรี เป็นหนึ่งในหลักการสำคัญที่จะส่งเสริมการไปสู่จุดมุ่งหมายของการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน การเป็นตลาดเดียวสำหรับสินค้าจะช่วย

¹กรมเจรจาการค้า กระทรวงพาณิชย์. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC). (กรุงเทพฯ : กรมเจรจาการค้า, 2552). หน้า 73.

ส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายการผลิตในภูมิภาค และส่งเสริมขีดความสามารถของอาเซียน โดยผ่าน
การดำเนินงาน ดังนี้

1.1.1 การลดภาษีศุลกากรและการอำนวยความสะดวกภายในอาเซียน โดย
เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2010 สมาชิกอาเซียน 6 ประเทศ (บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย
ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) จะต้องยกเลิกภาษีนำเข้าระหว่างกันให้หมดไป ในขณะที่สมาชิก
อาเซียนใหม่ 4 ประเทศ (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม) ได้รับการขยายให้เป็นภายใน 1 มกราคม
ค.ศ. 2015 ส่วนอุปสรรคทางการค้าที่ไม่มีภาษี (Non-Tariff Barriers หรือ NTBS) กำหนดให้มีการ
ยกเลิกเป็นระยะ ๆ โดยสมาชิกอาเซียน 5 ประเทศ (บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย)
จะต้องยกเลิก NTBS ให้หมดภายใน 1 มกราคม ค.ศ. 2010 ฟิลิปปินส์ภายใน 1 มกราคม ค.ศ. 2012
และสมาชิกอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) ภายใน 1 มกราคม ค.ศ.
2015

1.1.2 การกำหนดหลักเกณฑ์กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rules of Origins
หรือ ROO) เป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาว่า สินค้ามีแหล่งกำเนิดจากประเทศใด เนื่องจากปัจจุบัน
การผลิตสินค้าอาจไม่ได้ผลิตภายในประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่มีการนำเข้าวัตถุดิบ หรือ
ชิ้นส่วนจากหลายประเทศ เพื่อให้ต้นทุนการผลิตต่ำและได้ผลกำไรมากที่สุด ซึ่งเป็นการยากที่จะ
ระบุได้ว่าสินค้านั้นๆ มีถิ่นกำเนิดในประเทศใด กฎแหล่งกำเนิดสินค้า (ROO) สามารถนำมาใช้
ประกอบการดำเนินนโยบายการค้าต่าง ๆ เช่น การกำหนดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้า
การกำหนดปริมาณ โควตา การให้สิทธิประโยชน์ทางการค้า ทั้งในรูปแบบการให้สิทธิพิเศษทางภาษี
ศุลกากรแก่ประเทศกำลังพัฒนา (Generalized System of Preference หรือ GSP) และการให้สิทธิ
พิเศษแก่สมาชิกในเขตการค้าเสรีเดียวกัน (Free Trade Area หรือ FTA) การเก็บภาษีตอบโต้การทุ่ม
ตลาด หรือภาษีต่อต้านการอุดหนุน การใช้มาตรการปกป้อง และการจัดซื้อโดยรัฐ เป็นต้น เพื่อ
อำนวยความสะดวกทางการค้าประเทศสมาชิกอาเซียนได้ปรับปรุงกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าของ
อาเซียน เกณฑ์สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของสินค้า (Local Content) ร้อยละ 40 เกณฑ์การแปรสภาพอย่าง
พอเพียง (Substantial Transformation) เพื่อให้สามารถได้แหล่งกำเนิดสินค้าเมื่อมีการผลิตสินค้าใน
ประเทศสมาชิกอาเซียน² เพื่อแสดงให้เห็นว่าสินค้านำเข้า ผลิตในประเทศสมาชิกอาเซียน และได้รับ
สิทธิทางภาษี นอกจากนี้ยังนำ Back-to-Back Certificate of Origin (CO) และ Third Party Invoice มา
ใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้าของอาเซียน

---

²“ติดอาวุธผู้ประกอบการไทย เพื่อก้าวที่มั่นคงสู่ AEC”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
<http://www.dtn.go.th/filesupload, 2556>.

1.1.3 การอำนวยความสะดวกทางการค้า กระบวนการ ระเบียบพิธีการที่เกี่ยวข้องทางการค้า และศุลกากรให้เป็นรูปแบบและมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงส่งเสริมการค้าและการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องกับธุรกรรม โดยจัดให้มีระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวของอาเซียน (ASEAN Single Window) เป็นการพัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลของประเทศสมาชิกอาเซียนแบบบูรณาการ เพื่อให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์แบบเปิดเสรี ณ จุดเดียว ลดขั้นตอนการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเอกสารต่าง ๆ เช่น ใบอนุญาตนำเข้า-ส่งออก และใบรับรองต่างๆ ที่ออกโดยหน่วยงานหนึ่ง สามารถจัดส่งทางอิเล็กทรอนิกส์โดยอัตโนมัติไปให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจอย่างครบวงจร

1.1.4 การลงนามความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement หรือ ATIGA) เป็นการนำความตกลงที่เกี่ยวกับการค้าสินค้า มารวมไว้เป็นความตกลงฉบับเดียวกัน และนำ ATIGA มาใช้แทนความตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน (Common Effective Preferential Tariff หรือ CEPT)³

1.2 การเคลื่อนย้ายบริการอย่างเสรี

การเปิดเสรีการค้าบริการจะต้องลดข้อจำกัดต่อผู้ให้บริการของอาเซียนในการให้บริการ และเข้ามาจัดตั้งกิจการในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นตามเงื่อนไขและกฎเกณฑ์ภายในประเทศได้ โดยดำเนินการเจรจาการเปิดเสรีเป็นรอบ และมีความยืดหยุ่นสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนที่ยังไม่พร้อม⁴

1.2.1 มีความตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Agreement หรือ MRA) เป็นความตกลงที่ประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงยอมรับมาตรฐาน หรือคุณสมบัติร่วมกันในคุณสมบัติทางวิชาชีพบางประเภท เช่น แพทย์ พยาบาล นักบัญชี เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากรในภูมิภาค

1.2.2 ททยเปิดเสรีสำหรับสาขาบริการ 4 สาขาที่สำคัญ ได้แก่ การขนส่งทางอากาศ เทคโนโลยีสารสนเทศ สุขภาพ และการท่องเที่ยว ในปีค.ศ. 2010 และบริการ โลจิสติกส์ในปี ค.ศ. 2013

---

³สถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมการผลิต (SMI). ถนนสู่ AEC เพื่อ SMEs ไทย. (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2555). หน้า 31.

⁴เรื่องเดียวกัน. หน้า 32.

1.2.3 การเปิดเสรีโดยวิธีการ ASEAN-X ซึ่งมีหลักการคือ ประเทศที่มีความพร้อมในการเปิดเสรีสามารถดำเนินการได้ก่อน และประเทศสมาชิกที่เหลือสามารถเข้าร่วมในภายหลัง

1.3 การเคลื่อนย้ายการลงทุนอย่างเสรี

นโยบายการลงทุนที่เสรีเป็นสิ่งสำคัญ ที่สนับสนุนความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยมีการดำเนินการดังนี้

อาเซียนได้ปรับปรุง และรวมความตกลงด้านการลงทุน ได้แก่ ความตกลงเขตการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Investment Area หรือ AIA) และความตกลงว่าด้วยการคุ้มครองการลงทุนของอาเซียน (Investment Guarantee Agreement หรือ IGA) มารวมกันเป็นฉบับเดียว คือ ความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Agreement on Investment หรือ ACIA) โดยมีสาระสำคัญอยู่ที่การเปิดเสรีส่งเสริมอำนวยความสะดวก และคุ้มครองการลงทุนที่เพิ่มขึ้นในประเทศสมาชิกอาเซียน โดย ACIA จะครอบคลุมการเปิดเสรีใน 5 อุตสาหกรรม ได้แก่ การผลิต เกษตร ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่ และบริการที่เกี่ยวข้องกับ 5 ภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะต้องให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติแก่นักลงทุนทั้งก่อนและหลังการลงทุน⁵

1.4 การเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น

การเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการพัฒนา และการรวมตัวของตลาดทุนในอาเซียน ตามแผนงานดังนี้

1.4.1 ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงระหว่างกันในตลาดหลักทรัพย์และตลาดตราสารหนี้ (ASEAN Linkage) รวมถึงกิจกรรมระดมทุนข้ามพรมแดน เป็นการพัฒนาตลาดทุน (Capital Market Development) เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และเชื่อมโยงตลาดทุนในอาเซียน

1.4.2 ส่งเสริมการเปิดเสรีบัญชีทุน (Capital Account Liberalization) ซึ่งหมายถึง รายรับและรายจ่ายที่เกิดจากรูขรุขระเคลื่อนย้ายทุน (Capital Transfer) ทั้งในรูปแบบเงินและในรูปแบบมิใช่เงิน ได้แก่ การโอนย้ายเงินทุนที่เกิดจากการซื้อสินทรัพย์ การโอนสิทธิในทรัพย์สินถาวร และการยกเลิกหนี้สินโดยเจ้าหนี้เป็นขั้นตอน และสอดคล้องกับความพร้อมทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก โดยยกเลิกหรือผ่อนคลायข้อจำกัด ตามความเป็นไปได้และความเหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกในการจ่ายชำระเงินและการโอนเงินสำหรับการทำธุรกรรมบัญชีเงินสะพัด⁶

⁵กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, เรื่องเดิม. หน้า 80-83.

⁶เรื่องเดียวกัน. หน้า 83-84.

1.5 การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี

บริหารจัดการการเคลื่อนย้าย การอำนวยความสะดวก ในการเดินทางสำหรับ บุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้า บริการและการลงทุน ในเรื่องของการตรวจลงตรา การออกใบอนุญาตทำงานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพและแรงงานฝีมืออาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการข้ามพรมแดน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน⁷

2. การเป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขันทางการค้า

ตามแผนงาน AEC ในด้านนี้จะมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น และการปรับประสานนโยบายที่จะช่วยสนับสนุนการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น กฎหมายและนโยบาย การแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ นโยบายภาษี การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ พลังงานและเหมืองแร่⁸

2.1 นโยบายการแข่งขันทางการค้า

การนำนโยบายและกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามาใช้ ปัจจุบันมีเพียงบางประเทศในอาเซียนที่มีกฎหมายการแข่งขันทางการค้าและหน่วยงานที่กำกับดูแล รวมถึงไม่มีหน่วยงานอย่างเป็นทางการของอาเซียนทำหน้าที่ประสานงานด้านนโยบายการแข่งขันทางการค้าในภูมิภาคอาเซียนจึงมีแผนการดำเนินงาน ดังนี้

2.1.1 ผลักดันให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศ มีนโยบายด้านการแข่งขันทางการค้า

2.1.2 จัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลงานด้านนโยบายการแข่งขันทางการค้า เพื่อหารือ และประสานงานที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 พัฒนาให้มีแนวนโยบายการแข่งขันทางการค้าของภูมิภาค โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้เกิดสภาพแวดล้อมของการแข่งขันทางการค้าที่เป็นธรรม⁹

2.2 การคุ้มครองผู้บริโภค

การคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Protection) ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างชุมชนอาเซียนที่ให้ความสำคัญต่อบุคคล อาเซียนในปัจจุบันเป็นที่สนใจมากขึ้นเมื่อ

---

⁷สถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมการผลิต (SMI), เรื่องเดิม, หน้า 35.

⁸กรมเจรจาการค้า, AEC Fact Book, (กรุงเทพฯ : กระทรวงพาณิชย์, 2554). หน้า 44-45.

⁹เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

ผลประโยชน์ และสวัสดิการของผู้บริโภคได้รับการพิจารณา โดยการบังคับใช้มาตรการทุกอย่างเพื่อนำไปสู่การรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาค อาเซียน ได้จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในอาเซียน (ASEAN Coordinating Committee on Consume Protection หรือ ACCP) และจัดตั้งเครือข่าย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่ออำนวยความสะดวกในการเสริมสร้างศักยภาพ และแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้บริโภคข้ามพรมแดน¹⁰

2.3 การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

การสร้างสรรค์ การทำธุรกิจ และการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (IP) สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา เป็นแหล่งผลประโยชน์ของกิจการและเศรษฐกิจที่สำคัญ และถือเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของแผนยุทธศาสตร์การแข่งขัน อาเซียนมีความร่วมมือในระดับภูมิภาคด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของอาเซียน 2004-2010 (ASEAN IPR Action Plan 2004-2010) และแผนงานความร่วมมืออาเซียนด้านลิขสิทธิ์ (ASEAN Cooperation on Copyright) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ การประสานงาน การสร้างเครือข่าย การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในด้านทรัพย์สินทางปัญญา โดยดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 จัดตั้งระบบยื่นคำขอจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์ของอาเซียน (ASEAN Industrial Design Filing System) เพื่อจัดเก็บข้อมูลของอาเซียน และอำนวยความสะดวกในการยื่นคำขอให้แก่ผู้ขอรับความคุ้มครอง รวมทั้งส่งเสริมการประสานงานระหว่างสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศสมาชิก

2.3.2 การเข้าเป็นภาคีพิธีสารมาดริด (Madrid Protocol)

2.3.3 ท้าหรือและแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการบังคับใช้กฎหมายของแต่ละประเทศในเรื่องการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา¹¹

2.4 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ความร่วมมือด้านการขนส่งของประเทศสมาชิกอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างระบบการขนส่งให้มีการรวมตัวกันในภูมิภาคอาเซียนและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนบรรลุเป้าหมายเขตการค้าเสรีอาเซียนและบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยความร่วมมือด้านการขนส่งของอาเซียน มุ่งเน้นเรื่องการเสริมสร้างความเชื่อมโยงในการขนส่งหลายรูปแบบ การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายคน และสินค้าแบบไร้พรมแดน รวมถึงการส่งเสริมการเปิดเสรีด้านขนส่งทางน้ำ และทางอากาศให้ดียิ่งขึ้น เพื่อสร้างสภาพแวดล้อม

¹⁰ เรื่องเดียวกัน. หน้า 46.

¹¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 89-90.

ในการอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ในภูมิภาค ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามความตกลงสำคัญ 3 ฉบับ ได้แก่

2.4.1 ความตกลงว่าด้วยการขนส่งทางอากาศ (ASEAN Multilateral Agreement on Air Services)

2.4.2 ความตกลงว่าด้วยการเปิดเสรีบริการการขนส่งสินค้าทางอากาศ (ASEAN Multilateral Agreement on the Full Liberalization of Air Freight Services)

2.4.3 กรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกการขนส่งข้ามแดน (ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Inter-State Transport)¹²

3. การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน

การพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Development) หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานพอที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม และยกระดับการดำรงชีพของประเทศให้สูงขึ้น เกิดการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่แท้จริงต่อบุคคล (Per Capital Real Income) ตลอดระยะเวลายาวนาน เพื่อให้มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ดีขึ้นกว่าเดิม การกระจายรายได้เป็นไปอย่างเสมอภาค ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีนโยบายส่งเสริมและพัฒนา SMEs และเสริมสร้างสมรรถนะของประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม) ภายใต้ความริเริ่มเพื่อการรวมกลุ่มของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration หรือ IAI) เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน

3.1 การพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ประเทศสมาชิกอาเซียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ และบทบาทของ SMEs ต่อการดำเนินงานไปสู่ AEC ปัจจุบันอาเซียนอยู่ระหว่างจัดทำยุทธศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการขยายตัวของ SMEs โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะ

3.1.1 พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันและการปรับตัวของ SMEs ในอาเซียน โดยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ตลาด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทักษะแรงงาน และแหล่งเงินทุน

3.1.2 เพิ่มการมีส่วนร่วมของ SMEs ต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาภูมิภาคอาเซียนในภาพรวม

---

¹²เรื่องเดียวกัน. หน้า 90-94.

3.2 ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ระหว่างร่วมกันร่างแผนงาน

เพื่อดำเนินการตามกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียมกันของอาเซียน (ASEAN Framework on Equitable Economic Development หรือ AFEED) โดยหลักการสำคัญในกรอบ AFEED เน้นความสำคัญของนโยบายที่มุ่งสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทั่วถึงและยั่งยืน การเชื่อมโยงภายในอาเซียนทั้งในด้านกายภาพ สถาบัน และประชาชน รวมทั้งส่งเสริมให้ประเทศพัฒนาน้อยที่สุดใช้ประโยชน์จากการรวมตัวของอาเซียนเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีมาตรการเฉพาะด้าน เช่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเชื่อมโยงในระดับประเทศและภูมิภาค การส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในระดับมหภาค และการส่งเสริมความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมของภาคเอกชน¹³

4. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการเชื่อมต่อระหว่างกัน และมีเครือข่ายกับโลกสูง มีตลาดที่พึ่งพากัน เพื่อให้ภาคธุรกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถแข่งขันได้ในตลาดระหว่างประเทศ และทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นผู้ผลิตของโลก รวมทั้งทำให้ตลาดภายในยังคงรักษาความน่าดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียน กับประเทศภายนอกภูมิภาคผ่านการจัดทำความตกลงการค้าเสรี และความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิดของประเทศสมาชิกอาเซียน กับประเทศคู่เจรจาต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการผลิตและการจำหน่ายภายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก โดยการเจรจาจัดทำเขตการค้าเอง (Free Trade Agreement หรือ FTA) และความตกลงว่าด้วยหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ (Comprehensive Economic Partnership หรือ CEP) เพื่อช่วยสร้างบทบาทการเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในเศรษฐกิจโลก ซึ่งสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

4.1 ทบทวนพันธกรณีของ FTA/CEP เทียบกับพันธกรณีของการรวมกลุ่มภายในอาเซียน

4.2 สนับสนุนประสานงานในการเจรจาการค้า กับประเทศคู่เจรจาภายนอกอาเซียน และในเวทีการเจรจาการค้าในระดับภูมิภาคและระดับพหุภาคี เพื่อบรรลุกรอบท่าทีการเจรจาร่วมกัน

---

¹³ เรื่องเดียวกัน. หน้า 95-96.

เป้าหมายของการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก คือ การเป็นศูนย์กลางของอาเซียน (ASEAN Centrality) ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในภูมิภาค และการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานโลก ผ่านการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี ความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกับประเทศกลุ่มประเทศที่มีศักยภาพ ซึ่งที่ผ่านมาได้จัดทำไปแล้ว 6 ประเทศ ใน 5 กรอบ ได้แก่ อาเซียน-จีน, อาเซียน-ญี่ปุ่น, อาเซียน-เกาหลี, อาเซียน-อินเดีย และอาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์

ดังนั้น ประโยชน์ที่จะได้รับจากการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก ได้แก่ การเข้าถึงตลาดอาเซียนที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ด้วยประชากรเกือบ 600 ล้านคน ทั้งในด้านการส่งสินค้าออกไปขาย และการนำเข้าวัตถุดิบสินค้าสำเร็จรูปเพื่อนำมาใช้ในการผลิตด้วยต้นทุนที่ลดลง ยกเลิกอุปสรรคทางการค้า ทั้งด้านภาษีและที่มิใช่ภาษีในอาเซียน รวมถึงการลด / ยกเลิกอุปสรรคด้านการค้าบริการและการลงทุน การอำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีความได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของแต่ละประเทศได้อย่างเต็มที่¹⁴

โอกาสและผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนต่อประเทศไทย

การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ส่งผลให้ประเทศสมาชิก 10 ประเทศ เป็นเหมือนประเทศเดียวกัน โดยไม่มีกำแพงภาษี ไม่มีกีดกันทางการค้า และการเคลื่อนย้ายสินค้า การเคลื่อนย้ายบริการ การเคลื่อนย้ายการลงทุน การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือได้อย่างเสรี รวมถึงมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย เช่น การส่งเสริม SMEs การคุ้มครองผู้บริโภค ดังนั้นผู้ประกอบการในฐานะผู้ใช้สิทธิประโยชน์จาก AEC จะต้องทราบถึงโอกาส ความท้าทาย และผลกระทบที่กำลังจะเกิดขึ้น ทั้งในด้านการเปิดเสรี และการอำนวยความสะดวกทางการค้า และการลงทุนในอาเซียน ซึ่งจะช่วยให้ขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทยในเวทีโลก

1. โอกาสของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน

โอกาสของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนต่อประเทศไทย ผู้ประกอบการไทยมีโอกาสมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามการทยอยเปิดเสรีด้านการค้า สินค้า บริการ การลงทุนและแรงงานที่มีการดำเนินการเพิ่มขึ้นทุกปี โดยสามารถแยกโอกาสที่เกิดขึ้นเป็นรายสาขาได้ ดังนี้

---

¹⁴เรื่องเดียวกัน. หน้า 62-73.

1.1 การเปิดเสรีด้านการค้า

1.1.1 การทยอยลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่องโดยในปี ค.ศ. 2010 ประเทศอาเซียนเดิม 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และบรูไน ได้ลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกันให้เหลือ 0% ในรายการสินค้า (Inclusive List) ขณะที่ประเทศสมาชิกที่เหลืออีก 4 ประเทศหรือกลุ่ม CLMV คือ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม จะทยอยลดอัตราภาษีศุลกากรเหลือ 0% ภายในปี ค.ศ. 2015 การลดอัตราภาษีศุลกากรนี้เป็นการขยายช่องทางและโอกาสของสินค้าไทยในการเข้าถึงตลาดอาเซียน ซึ่งมีประชากรประมาณ 600 ล้านคน รวมถึงการใช้อาเซียนเป็นฐานในการส่งออกไปยังตลาด ASEAN+3 (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) และ ASEAN+6 (ASEAN และ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย)

1.1.2 การยกเลิกมาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) จะเพิ่มโอกาสทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยจะเห็นได้จากการยกเลิกมาตรการจำกัดปริมาณการนำเข้า (โควต้า) หลังจากที่ได้รับประโยชน์จากการลดภาษีของประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงมีการพัฒนา และทบทวนกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (Rule of Origin) การอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation) ด้วยการปรับปรุงกฎระเบียบ ขั้นตอน และวิธีการให้เป็นแนวเดียวกัน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่งเสริมการค้า และการลงทุนในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

1.1.3 ผู้ประกอบการไทยสามารถเลือกใช้ประโยชน์จากอาเซียนตามความหลากหลาย และความชำนาญของแต่ละประเทศ เช่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มีความเหมาะสมในการเป็นฐานการผลิต ในขณะที่ประเทศลาว เมียนมาร์ กัมพูชา มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน และวัตถุดิบในการผลิตที่ดึงดูดการลงทุน ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิตจากการนำเข้าวัตถุดิบ และสินค้าที่ใช้ในการผลิต รวมถึงเพิ่มทางเลือกให้ผู้ผลิตสามารถนำเข้าวัตถุดิบได้จากหลายแหล่งมากขึ้น

1.1.4 การลดภาษีสินค้านำเข้าทำให้ราคาสินค้าถูกลง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคภายในประเทศ¹⁵

---

¹⁵สถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมผลิต (SMI). เรื่องเดิม. หน้า 45-48.

1.2 การเปิดเสรีด้านบริการ

1.2.1 ผู้ประกอบการไทยสามารถเข้าไปประกอบธุรกิจให้บริการ ตลอดจนการรับทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนมากขึ้น โดยไทยมีศักยภาพในการให้บริการ โดยเฉพาะสาขาการท่องเที่ยว (Hospitality) ที่ไทยมีจุดแข็งหลายด้าน เช่น ท่าเลที่ตั้ง ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว

1.2.2 การเปิดเสรีด้านบริการในสาขาที่มีคู่แข่งน้อย ทำให้สมาชิกอาเซียนเข้ามาในไทย เป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคในประเทศ¹⁶

1.3. การเปิดเสรีด้านการลงทุน

1.3.1 ในปี ค.ศ. 2015 อาเซียนจะดำเนินการตามแผนงาน ทำให้มีการลงทุนทางตรงในประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันเองเพิ่มมากขึ้น และจะเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทยในการขยายฐานการผลิต หรือย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ที่มีทรัพยากรธรรมชาติ หรือปัจจัยการผลิตที่สมบูรณ์มากกว่า เพื่อลดต้นทุนการผลิต และรักษาความได้เปรียบด้านการแข่งขัน เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ ผลิตภัณฑ์ไม้ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อัญมณี เช่น กรณีกลุ่มยูนิลีเวอร์ หนึ่งในบริษัทเครื่องอุปโภคได้ขยายการลงทุนไปในเมียนมาร์ ด้วยการตั้งบริษัทยูนิลีเวอร์ เมียนมาร์ และสร้างโรงงานซึ่งลงทุนเอง 100% โดยให้ยูนิลีเวอร์ในไทยสนับสนุนเทคโนโลยีในการผลิต การฝึกอบรมเพิ่มทักษะฝีมือแรงงานให้กับชาวเมียนมาร์ เป็นการขยายการลงทุนออกไป และลดต้นทุนการส่งออกของยูนิลีเวอร์¹⁷

1.3.2 การผ่อนคลายกฎระเบียบการลงทุน จะช่วยเรียกความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในไทย ซึ่งเป็นการเพิ่มการจ้างงานในประเทศ และเป็นการส่งเสริมการลงทุนในไทยให้มีมากขึ้น

1.4. การเปิดเสรีด้านเงินทุน

1.4.1 การพัฒนาตลาดทุนร่วมกันของอาเซียน (ASEAN Linkage) การเคลื่อนย้ายเงินทุนโดยเสรีมากขึ้น ทำให้มีเงินทุนไหลเข้ามาในประเทศมากขึ้น เป็นการเสริมสร้างให้ไทยต้องมีความพร้อม เพื่อรองรับการลงทุนที่มากขึ้น ซึ่งจะช่วยสร้างงาน และช่วยในการพัฒนาฝีมือแรงงานไทยจากการได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

---

¹⁶เรื่องเดียวกัน. หน้า 54.

¹⁷“บทความได้เปรียบเสียเปรียบไทยใน AEC”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thai-aec.com/531,2557>.

1.4.2 เปิดโอกาสให้ธุรกิจไทยไปลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมีหลักประกันที่มากขึ้นตามความตกลงว่าด้วยการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement หรือ ACIA)

1.5 การเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ

จากการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Agreement หรือ MRA) ในสาขาแพทย์ ทันตแพทย์ วิศวกร สถาปนิก และนักบัญชี เพื่อให้มีการยอมรับคุณสมบัติของแรงงานฝีมือดังกล่าวในประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมกัน ช่วยให้แรงงานฝีมือไทยมีโอกาสย้ายไปทำงานในประเทศที่มีการพัฒนาต่าง ๆ มากขึ้น

2. ผลกระทบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน

อย่างไรก็ตาม แม้การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะเป็นโอกาสในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมถึงโอกาสในการเจริญเติบโตของประเทศ แต่ขณะเดียวกันการเปิดกว้างในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) นั้น ยังมีผลกระทบที่ผู้ประกอบการไทยควรทำความเข้าใจ เพื่อเตรียมพร้อมรองรับผลกระทบต่างๆ ดังนี้

2.1 การเปิดเสรีด้านการค้า

2.1.1 เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนมีโครงสร้างการส่งออกสินค้าที่เหมือนกัน เช่น ข้าว มันสำปะหลัง ทำให้เป็นคู่แข่งกับประเทศไทย และทำให้สภาพการแข่งขันในตลาดเพิ่มสูงขึ้น

2.1.2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ถือเป็นความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area Agreement หรือ FTA) เนื่องจากเป็นความตกลงที่มีประเทศตั้งแต่ 2 ประเทศขึ้นไป จัดทำขึ้นเพื่อให้เกิดการรวมตัวทางเศรษฐกิจ โดยจะลดหรือยกเลิกอุปสรรคทางการค้าระหว่างกัน การที่ผู้ประกอบการไทยยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลง FTA ทำให้เป็นข้อจำกัดในการใช้สิทธิประโยชน์จากข้อตกลง FTA เช่น กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า (ROO) มาตรการที่มีใช้ภายใน (NTBs) ทำให้สินค้าส่งออกของไทยบางอย่างแข่งขันในตลาดได้ยาก¹⁸

2.2 การเปิดเสรีด้านการบริการ

การเปิดเสรีบางสาขาบริการ เช่น บริการภาคการเงิน ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมหากเปรียบเทียบกับสิงคโปร์ ที่มีกฎหมายเอื้ออำนวยต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติสูงกว่าไทย อาจเกิดกรณีนักลงทุนต่างชาติจากประเทศนอกอาเซียนเข้ามาใช้สิทธิลงทุนในประเทศ

---

¹⁸สถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมการผลิต (SMI). เรื่องเดิม. หน้า 73.

สมาชิกอาเซียน กล่าวคือ นักลงทุนจากประเทศที่สามที่ไม่ใช่ประเทศสมาชิกอาเซียนมาลงทุนตั้งบริษัทในอาเซียน เพื่อใช้สิทธิประโยชน์จากการเปิดเสรีด้านต่างๆ ในอาเซียนมาลงทุนในไทย โดยได้สิทธิเท่าเทียมกับชาติอาเซียน หรือการเป็นอาเซียนเทียม และกอบโกยผลประโยชน์จากไทยออกนอกประเทศ

2.3 การเปิดเสรีด้านการลงทุน

2.3.1 สำหรับประเทศไทยจะเห็นว่าการเปิดเสรีด้านการลงทุน เป็นโอกาสให้ธุรกิจต่างชาติเข้ามาลงทุน และแข่งขันกับธุรกิจภายในประเทศ และด้วยธุรกิจต่างชาติมีทุนขนาดใหญ่จึงก่อให้เกิดปัญหาที่รุนแรงต่อธุรกิจภายในประเทศ เพราะผู้ประกอบการไทยตั้งรับมากกว่าที่จะออกไปลงทุนนอกประเทศ

2.3.2 ประเทศไทยควรจะต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ให้สอดคล้องกับการเปิดเสรีการลงทุน และไม่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุน

2.4 การเปิดเสรีด้านเงินทุน

การเปิดเสรีด้านเงินทุนจะทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ค่าเงินมีความผันผวน ผู้ประกอบการไทยจึงต้องบริหารความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนอย่างเหมาะสม

2.5 การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ

การเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรีอาจทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของแรงงานฝีมือของไทยไปประเทศที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และบรูไน ซึ่งไทยอาจต้องจ้างแรงงานต่างด้าวจากประเทศที่ค่าแรงถูกกว่าเข้ามา อาจทำให้เกิดปัญหาสังคม

แนวทางการปรับตัวและการใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

1. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

AEC จะก่อให้เกิดตลาดเดียวและฐานการผลิตเดียว ซึ่งธุรกิจต่าง ๆ ควรปรับตัวให้สอดคล้อง เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดจาก AEC ด้วยการพัฒนาขีดความสามารถที่จะขยายโอกาสทางธุรกิจ และวิธีการดำเนินธุรกิจแบบเดิมอาจไม่สามารถสร้างผลกำไรได้เช่นเดิม เนื่องจากแนวโน้มและโอกาสที่แตกต่างจะเกิดขึ้นภายใต้ AEC เช่น การกระจุกตัวของการผลิตในฐานการผลิตที่มีศักยภาพด้านวัตถุดิบจะเพิ่มสูงขึ้น การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือจะมาจากประเทศอาเซียนที่มีระดับการศึกษาการพัฒนาสูงกว่า การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจะมีส่วนช่วยหลีกเลี่ยง

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ โดยผู้ประกอบการไทยจะต้องปรับตัวทั้งเชิงรุกและเชิงรับ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ดังนี้

1.1 การปรับตัวในเชิงรุก

1.1.1 ศึกษาเสาะหาแหล่งวัตถุดิบในอาเซียน เพราะผู้ประกอบการไทยสามารถนำเข้าวัตถุดิบและสินค้าจากแหล่งผลิตในอาเซียนที่มีความได้เปรียบด้านราคาและคุณภาพ

1.1.2 ศึกษาความต้องการของผู้บริโภคในอาเซียน เพื่อที่จะผลิตตรงตามความต้องการของตลาดที่ใหญ่ขึ้น และใช้ประโยชน์จากการประหยัดต่อขนาดการผลิต

1.1.3 พิจารณาความเป็นไปได้ในการย้ายฐานการผลิต ผู้ประกอบการไทยควรมองหาโอกาสในการขยายกิจการด้วยการควบรวมกิจการ ตลอดจนมองหาผู้ร่วมลงทุนที่เหมาะสมเพื่อขยายให้เติบโตไปด้วยกัน โดยสามารถย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนที่เหมาะสมเป็นแหล่งผลิตตามจุดแข็งของประเทศนั้น ๆ

1.1.4 สร้างความเข้าใจกับการใช้ CLMV เป็นฐานการส่งออกไปนอก AEC เพื่อใช้ประโยชน์จากสถานะ Least Developed Countries (LDC) ที่ได้รับสิทธิพิเศษในตลาดสหภาพยุโรป และประเทศอื่นๆ

1.1.5 ผู้ประกอบการไทยจะต้องพัฒนา และปรับระบบต่างๆ ของตนเองเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากระบบโลจิสติกส์ที่จะเชื่อมโยงอย่างทั่วถึงได้เต็มที่ และส่งผลให้ต้นทุนด้านโลจิสติกส์ถูกลงและสะดวกขึ้น

1.1.6 ศึกษาและหาความเป็นไปได้ในการตั้งธุรกิจ และใช้แรงงานในอาเซียน เนื่องจากกฎระเบียบต่างๆ จะผ่อนคลายและเปิดกว้างมากขึ้น ส่วนในด้านแรงงานจะช่วยแก้ไขปัญหาคาดแคลนแรงงานฝีมือได้¹⁹

1.2 การปรับตัวในเชิงรับ

1.2.1 ต้องเรียนรู้คู่แข่ง เนื่องจากจะเกิดคู่แข่งใหม่จากอาเซียน จึงจำเป็นต้องเรียนรู้คู่แข่ง

1.2.2 เนื่องจากต้นทุนของคู่แข่งในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นอาจต่ำลงจากการผลิต เพื่อตอบสนองต่อตลาดที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยควรลดต้นทุนการผลิตของตนลง เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดอาเซียนได้

---

¹⁹“AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลกระทบ และการปรับตัวของอุตสาหกรรม”.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://mgmtsci.stou.ac.th/downloads/AEC.docx>, 2557.

1.2.3 ผู้ประกอบการไทยจะต้องทราบจุดอ่อนและจุดแข็งของตนเอง เพื่อที่จะได้ปรับตัว และเพิ่มศักยภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม

1.2.4 ผู้ประกอบการไทยจะต้องหาวิธีการป้องกัน ในกรณีแรงงานฝีมืออาจเคลื่อนย้ายไปทำงานยังประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น

1.2.5 ผู้ประกอบการไทยจะต้องตระหนักว่าคู่แข่งของตนไม่ใช่มีแต่ประเทศสมาชิกเท่านั้น แต่รวมถึงประเทศในกลุ่ม +3 (จีน ญี่ปุ่น เกาหลี) และกลุ่ม +6 (ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย จีน ญี่ปุ่น เกาหลี)

2. การใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน

เป้าหมายสำคัญของ AEC ไม่ใช่การแข่งขันกันเองของประเทศสมาชิกอาเซียน แต่เป็นการส่งเสริมความร่วมมือซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในภูมิภาค การพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน และการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก ซึ่งผู้ประกอบการไทยควรจะได้ใจที่จะใช้ประโยชน์จากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 ศึกษารายการสินค้าที่สามารถได้รับสิทธิประโยชน์การยกเว้นภาษีภายใต้ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement หรือ ATIGA)

2.1.2 ขยายตลาดการค้าบริการไปยังประเทศสมาชิกอื่นภายใต้ข้อผูกพันในการเปิดตลาดการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services หรือ AFAS) แต่ผู้ประกอบการไทยจะต้องมีความพร้อมของเทคโนโลยี และ Know how

2.1.3 การเข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นตามรายละเอียดสาขาอุตสาหกรรมที่แต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนนำมาเปิดภายใต้ความตกลงด้านการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement หรือ ACIA)

2.1.4 ผู้ประกอบการไทยสามารถใช้สิทธิประโยชน์การลดภาษีสินค้าที่อยู่ภายใต้ความตกลง FTA ระหว่างอาเซียน กับประเทศคู่เจรจาต่าง ๆ ซึ่งขณะนี้ FTA ที่เจรจาแล้วเสร็จและสามารถขอรับสิทธิประโยชน์ได้แล้ว คือ FTA อาเซียน-จีน, FTA อาเซียน-ญี่ปุ่น, FTA อาเซียน-เกาหลี, FTA อาเซียน-อินเดีย และ FTA อาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์

แนวโน้มการควบรวมกิจการในอาเซียน

การมองหาโอกาสในการขยายกิจการของผู้ประกอบการไทยให้แข็งแกร่ง มีความร่วมมือ (Synergy) ในการดำเนินธุรกิจในด้านต่าง ๆ เป็นทางหนึ่งในการเข้าเปิดตลาด และเตรียมพร้อมรับมือการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

การขยายธุรกิจหรือการเติบโตทางธุรกิจของผู้ประกอบการไทยด้วยการควบรวมกิจการ ตั้งแต่สองแห่งขึ้นไปเข้าด้วยกัน สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของบริษัทให้ดีขึ้นจากการประหยัดต่อขนาดของการผลิต การได้ผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการวิจัย และการพัฒนาประโยชน์ด้านการตลาด การแก้ไขปัญหาทางการเงิน และการจัดโครงสร้างของกิจการให้เหมาะสมกับการแข่งขัน นอกจากนี้การควบรวมกิจการเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าสู่ตลาดใหม่ๆ ได้เร็วขึ้น

การควบรวมกิจการระหว่างประเทศ เป็นการลงทุนระหว่างประเทศ (Foreign Direct Investment หรือ FDI) ในระยะสั้นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งการลงทุนด้วยวิธีนี้จะแตกต่างจากการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในรูปแบบของการตั้งกิจการใหม่ (Greenfield FDI) หลายประการ เช่น การควบรวมกิจการจะไม่เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการในตลาด ในขณะที่การลงทุนในรูปแบบกิจการใหม่ ทำให้มีผู้ประกอบการมากขึ้น นอกจากนี้การควบรวมกิจการอาจมีการนำเงินทุนเข้ามาในประเทศได้รวดเร็วกว่าการเข้ามาลงทุนในกิจการใหม่²⁰

ส่วนกระแสการควบรวมกิจการในอาเซียนนั้นมีแนวโน้มการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผู้ประกอบการในอาเซียนจะมองหาโอกาสในการขยายธุรกิจไปยังประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเกิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยมีการประเมินว่าในปี ค.ศ. 2014 แนวโน้มการควบรวมกิจการจะเกิดขึ้นหลายลักษณะ ได้แก่ บริษัทต่างๆ ในอาเซียนออกไปซื้อกิจการประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ธุรกิจ การควบรวมกิจการระหว่างธุรกิจในประเทศด้วยกันเอง รวมถึงบริษัทต่างชาตินอกอาเซียนเข้ามาซื้อธุรกิจในประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มุ่งไปที่ธุรกิจประกัน ขนส่ง อาหาร และอุตสาหกรรมการผลิต สำหรับอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มที่จะมีการควบรวมจำนวนมาก คือ อุตสาหกรรมบริการพลังงาน อาหาร ชิ้นส่วนยานยนต์ เห็นได้จากอุตสาหกรรมชิ้นส่วน ซึ่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการผลิตรถยนต์ บริษัทต่างประเทศที่สนใจ แทนที่จะเข้ามาเริ่มต้นทำธุรกิจในประเทศไทยด้วยตนเอง ก็จะใช้วิธีการซื้อบริษัทที่มีอยู่แล้ว ดังนั้น บริษัทไทยโดยเฉพาะบริษัทขนาดกลางและเล็ก (SME) ควรมีการเตรียมตัวรองรับในเรื่องนี้ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้

---

²⁰“Trend and Factor of Mergers and Acquisition of Business in Thailand”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.researchgate.net/publication, 2557>.

กรณีตัวอย่าง บริษัทไทยควบรวมกิจการเพื่อให้ธุรกิจมีขนาดใหญ่ขึ้น เช่น บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ของเครือเจริญโภคภัณฑ์ที่เข้าไปซื้อหุ้น บริษัท สยามแม็คโคร จำกัด (มหาชน) มูลค่า 188,800 ล้านบาท²¹

กรณีตัวอย่าง บริษัทไทยออกไปลงทุนในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น การซื้อกิจการบริษัทเฟรเซอร์ แอนด์ นีฟ (F&N) ของ นายเจริญ สิริวัฒนภักดี ในนามของ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ทีซีซี แอสเซ็ท จำกัด คิดเป็นเงินไทยประมาณ 335,000 ล้านบาท และนอกจากนี้ เอสซีจี (SCG) ได้ซื้อกิจการและลงทุนในอาเซียน โดยมีวงเงินลงทุน 150,000 ล้านบาท และมีสินทรัพย์ (Asset) ในอาเซียน 70,000 ล้านบาท นอกจากนี้ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) (กลุ่ม ปตท.) ซื้อหุ้นบริษัท Sakari Resources Limited (“SAR” เดิมชื่อ Straits Asia Resources Limited) ใน สิงคโปร์เพิ่มขึ้น เพื่อที่จะมีอำนาจในการบริหาร ซึ่งเป็นไปตามแผนที่ทางกลุ่ม ปตท. ต้องการขยายงานด้านการลงทุนธุรกิจถ่านหิน โดยจะปรับเป็นหนึ่งในธุรกิจหลักของ ปตท. ซึ่ง ปตท. ได้ตั้งเป้าหมายว่า จะมีการผลิตถ่านหิน 70 ล้านตัน ในปี ค.ศ. 2020 โดยนอกจากจะถือหุ้นใน SAR ซึ่งมีสัดส่วนผลิต 11-12 ล้านตันแล้ว ในขณะที่กลุ่ม ปตท. ยังอยู่ในระหว่างการเจรจาซื้อหุ้นในเหมืองถ่านหินอื่น ๆ เพิ่มเติม

กรณีตัวอย่าง บริษัทต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น ในมาเลเซีย AIA บริษัทประกันชีวิตชั้นนำระดับโลก ได้ลงทุนซื้อกิจการเป็นจำนวนมาก โดย AIA มีเครือข่ายทางธุรกิจครอบคลุมประเทศสำคัญ ๆ จำนวนทั้งสิ้น 17 ประเทศ เริ่มตั้งแต่ ฮองกง ไทย สิงคโปร์ จีน เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย ไต้หวัน เวียดนาม นิวซีแลนด์ บรูไน เป็นต้น รวมทั้ง AIA ได้ซื้อกิจการของกลุ่ม ING ยักษ์ใหญ่ด้านประกันชีวิตของเนเธอร์แลนด์ในประเทศมาเลเซีย เพื่อใช้เป็นฐานในการรับรองการเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ AEON CO (M) Bhd. เป็นหนึ่งในห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ของญี่ปุ่นในตลาดมาเลเซีย โดย AEON ได้ซื้อกิจการจาก Carrefour ในมาเลเซีย ปัจจุบัน AEON มีทั้งหมด 26 สาขาทั่วมาเลเซีย นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายยังได้หารือเกี่ยวกับอุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กแผ่นรีดร้อนชนิดม้วน²²

ในอินโดนีเซีย DKSH หรือที่รู้จักในนาม ดีทแฮล์ม จำกัด เป็นธุรกิจให้บริการด้านการขยายตลาด (Distribution) จัดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ SIX Swiss Exchange ประเทศสวิสเซอร์แลนด์มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่เมืองซูริกเป็นบริษัทที่ให้บริการด้านการขยายตลาด โดยเริ่ม

---

²¹“ไทยเบฟ-เอฟแอนด์เอ็นบุกตลาดอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.bangkokbiznew.com>, 2557.

²²“PwC คาดดีลควบรวมกิจการ”. ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก : <http://www.pwc.com>, 2557.

ตั้งแต่การจัดหา ผลิต การตลาด การขาย การกระจายสินค้า ได้ซื้อกิจการ PT Pimatek Technologies ซึ่งเป็นบริษัทผู้จำหน่ายสินค้าในอินโดนีเซีย การซื้อกิจการดังกล่าวจะช่วยสร้างฐานอันแข็งแกร่งให้แก่ DKSH เพื่อบุกตลาดอินโดนีเซีย ถือได้ว่า DKSH ได้ขยายฐานธุรกิจผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบอุตสาหกรรมที่มีอยู่เข้าไปยังตลาดที่มีการเติบโตสูงของอาเซียน²³

การควบรวมและซื้อกิจการที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมาได้รับปัจจัยสนับสนุนหลายประการนอกเหนือจากประโยชน์โดยตรงต่อผลการดำเนินงานของกิจการแล้ว การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) และการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ค.ศ. 2015 การขยายตัวของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้าสู่ภูมิภาคอาเซียน โดยการควบรวมและซื้อกิจการโดยบริษัทข้ามชาติ (Cross – Border M&A) เป็นสิ่งที่เสริมสร้างความแข็งแกร่งรองรับการแข่งขันที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตให้แก่กิจการ โดยการควบรวมและซื้อกิจการนอกจากการขจัดคู่แข่งทางธุรกิจแล้วยังสามารถนำจุดแข็งของกลุ่มมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่มีความซ้ำซ้อน การเพิ่มยอดขายและส่วนแบ่งตลาดจากฐานลูกค้าเดิมที่มีอยู่ และช่องทางการจำหน่ายที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นการประหยัดทั้งเวลา และต้นทุนในการลงทุนเองตั้งแต่เริ่มต้น

สรุป

ASEAN Economic Community (AEC) หรือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นเป้าหมายสำหรับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม โดยอาเซียนมีเป้าหมายที่จะให้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจบรรลุผลภายในปี ค.ศ. 2015 และมีเป้าหมายของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) คือ

1. ส่งเสริมให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ โดยเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น
  2. ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน
  3. ลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิก
  4. ส่งเสริมการรวมตัวเข้ากับประชาคมโลกของอาเซียน
- การเปิดเสรีของอาเซียนจะอยู่ภายใต้ความตกลงที่สำคัญ 3 ฉบับ ได้แก่
1. ความตกลงการค้าสินค้าของอาเซียน (ASEAN Trade in Goods Agreement หรือ ATIGA)

---

²³ เรื่องเดียวกัน.

2. ความตกลงด้านการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services หรือ AFAS)

3. ความตกลงด้านการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement หรือ ACIA)

การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จะทำให้ขอบเขตการค้า และการลงทุน เปิดกว้างขึ้นจากเดิม ผู้ประกอบการไทยจะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถช่วงชิงโอกาสที่กำลังจะมาถึงได้อย่างเต็มที่ ไม่เช่นนั้น โอกาสดังกล่าวจะเปลี่ยนเป็นอุปสรรค และส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทยโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยจึงต้องปรับกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ เพื่อรองรับการแข่งขันที่จะรุนแรงขึ้น รวมถึงเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาค ซึ่งจะมีการควมรวมกิจการเกิดขึ้นมากมายทั้งในประเทศไทย และระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน จึงถือเป็น โอกาสของผู้ประกอบการไทยในการขยายฐานการผลิต หรือย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นที่มีแรงงาน ทรัพยากร หรือปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมกว่า อีกทั้งยังเป็นการดึงดูดให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในไทย โดยเฉพาะสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญ เช่น ยานยนต์ และชิ้นส่วนประกอบยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์

บทที่ 3

การควบรวมกิจการในไทย

การที่ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) นั้น จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยและอาเซียนเปลี่ยนแปลงไป นักลงทุนจากนอกประเทศอาเซียนจะเข้ามาลงทุนในอาเซียนมากขึ้น โดยวิธีการหนึ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเข้ามาลงทุนเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่รวดเร็ว คือ การควบรวมกิจการ

อย่างไรก็ตาม การเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างชาติด้วยการควบรวมกิจการย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในอาเซียน โครงสร้างตลาดจะแตกต่างไปจากเดิม ดังนั้นรัฐบาลในแต่ละประเทศในอาเซียนต้องกำกับดูแลระบบเศรษฐกิจของตน เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่สมบูรณ์ในตลาด และไม่มีกีดกันการเข้าสู่ตลาดรวมถึงจะต้องดูแลผู้ประกอบการรายย่อยให้สามารถประกอบธุรกิจต่อไปได้ แม้ว่าจะมีนักลงทุนต่างชาติเข้ามายังตลาดสินค้าของตน

แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการ

โดยทั่วไปรัฐไม่ควรเข้าแทรกแซงตลาดและปล่อยให้เป็นไปตามกลไกของตลาดเอง อย่างไรก็ตามสาเหตุตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ทำให้รัฐต้องเข้าแทรกแซงตลาด คือ ในกรณีที่ตลาดเกิดการผูกขาด (กลไกตลาดไม่ทำงาน) รัฐจึงต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมายเข้าไปควบคุมทั้งพฤติกรรมของบริษัทที่ผูกขาด และในกรณีที่จำเป็นรัฐจะควบคุมโครงสร้างตลาดโดยทำให้โครงสร้างตลาดกลับมาเป็นตลาดที่มีการแข่งขันได้ โดยปัจจัยที่ใช้พิจารณาโครงสร้างตลาดว่ามีลักษณะอย่างไรนั้น ได้แก่

1. จำนวนของหน่วยผลิต และลักษณะการกระจายของขนาดของหน่วยผลิตในตลาด
2. การกีดกันการเข้าสู่ตลาด
3. ลักษณะของสินค้าที่ขายกันในตลาด หมายถึง ความสามารถในการใช้ทดแทนกันของสินค้าในตลาดนั้น

4. ความเป็นอิสระของผู้ขายในตลาด (Independency) หมายถึง ผู้ขายในตลาดที่มีปฏิริยาต่อพฤติกรรมของกลุ่มแข่งขันรายอื่นในตลาดหรือไม่¹

โครงสร้างตลาดในระบบเศรษฐกิจ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competition)

ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ประกอบด้วยผู้ผลิตจำนวนมากผลิตสินค้าที่เหมือนกันทุกอย่าง (Homogeneous Product) การแข่งขันสมบูรณ์ หมายถึง ทุกๆ หน่วยผลิตสามารถผลิตและขายสินค้าจำนวนเท่าไรก็ได้ตามต้องการ ณ ราคาตลาดในขณะนั้น ที่ถูกกำหนดจากระดับอุปสงค์และอุปทานของสินค้าและบริการในตลาด ทำให้ผู้ผลิตแต่ละรายมีส่วนแบ่งในตลาดน้อยมากจนไม่สามารถมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาตลาด กล่าวได้ว่าผู้ผลิตแต่ละรายจะเป็นผู้รับราคาตลาด (Price-Taker) และตัดสินใจผลิตสินค้าโดยไม่สนใจต่อปฏิริยาของผู้ผลิตรายอื่นในตลาด การเข้าและออกจากตลาดทำได้โดยเสรี ไม่มีการกีดกันหรืออุปสรรคในการเข้าออกจากตลาด การเคลื่อนย้ายทรัพยากรทำได้อย่างเสรีและทุกคนในตลาดได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างสมบูรณ์ (Perfect Information) ตัวอย่างเช่น การซื้อขายผักผลไม้ในตลาดสด ซึ่งมีผู้ขายหลายรายเกิดการแข่งขันกันสมบูรณ์ เป็นต้น

2. ตลาดผูกขาด (Monopoly)

ลักษณะของตลาดผูกขาด คือ มีผู้ผลิตเพียงรายเดียวในตลาดผลิตสินค้าที่มีลักษณะเฉพาะไม่มีสินค้าใดที่สามารถใช้ทดแทนกันได้ใกล้เคียงกับสินค้าที่ผู้ผูกขาดผลิตอยู่ในตลาด ผู้ผลิตรายเดียวสามารถกำหนดปริมาณการผลิตสินค้าให้เท่ากับปริมาณความต้องการของสินค้าของตลาดในขณะนั้น ได้โดยสมบูรณ์ เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ที่ผลิตไฟฟ้าได้พอดีกับความต้องการของผู้บริโภค การเข้าสู่ตลาดของกลุ่มแข่งขันภายนอกจะถูกกีดกันอย่างเต็มที่ไม่มีใครเข้ามาแข่งขันได้ อาจจะเป็นเพราะต้นทุนในการดำเนินการสูงมาก หรือเป็นกิจการที่รัฐแต่เพียงผู้เดียวที่สามารถดำเนินการได้ ผู้ผลิตจึงสามารถเลือกระดับราคาหรือระดับผลผลิตที่ทำให้ได้กำไรสูงสุด เช่น กิจการผลิตไฟฟ้าและประปา เป็นต้น

---

¹รศ. ดร. ศักดา ธนิตกุล. คำอธิบายและกรณีศึกษา พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553). หน้า 37-39.

3. ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition)

ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาดเป็นตลาดที่มีลักษณะร่วมกันระหว่างตลาดแข่งขันสมบูรณ์และตลาดผูกขาด กล่าวคือ ตลาดประเภทนี้มีผู้ผลิตจำนวนมาก สินค้าของผู้ผลิตแต่ละรายมีความแตกต่างกันบ้างแต่สามารถนำมาใช้ทดแทนกันได้ ผู้ผลิตแต่ละรายจะไม่สนใจปฏิกิริยาของกลุ่มแข่งขันรายอื่นเนื่องจากตลาดประกอบด้วยผู้ผลิตจำนวนมาก ความแตกต่างกันบ้างของสินค้าจากผู้ผลิตแต่ละรายทำให้ผู้ผลิตแต่ละรายมีอำนาจผูกขาดในสินค้าของตนอยู่บ้าง ส่งผลให้สามารถขึ้นราคาสินค้าของตนได้เล็กน้อย การเข้าออกจากตลาดทำได้โดยง่ายและอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดมีไม่มากนัก เช่น กิจการร้านอาหารในศูนย์การค้า (Food Center/Food Court) เป็นต้น

4. ตลาดผู้ขายน้อยราย (Oligopoly)

ตลาดผู้ขายน้อยรายประกอบด้วยผู้ผลิตเพียงไม่กี่รายซึ่งอาจเป็นธุรกิจขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ได้แล้วแต่นาขของตลาด ผู้ผลิตแต่ละรายจะคำนึงถึงความขึ้นอยู่กับกันและปฏิกิริยาของกลุ่มแข่งขันในตลาด การต่อสู้กันระหว่างผู้ผลิตจะมีสูง ยกเว้นว่าจะมีข้อตกลงร่วมกันระหว่างกลุ่มแข่งขัน สินค้าที่ผู้ขายน้อยรายผลิตมีทั้งสินค้าที่เหมือนกันทุกอย่างและสินค้าที่แตกต่างกัน (Homogeneous or Differentiated Oligopoly) ผู้ผลิตแต่ละรายเป็นอิสระต่อกัน (Interdependence) ทำให้ต้องคาดคะเนปฏิกิริยาของกลุ่มแข่งขันรวมทั้งปฏิกิริยาของลูกค้า การตัดสินใจขึ้นอยู่กับความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาดและช่วงเวลาระหว่างการกระทำของผู้ผลิตและปฏิกิริยาของกลุ่มแข่งขัน สินค้าที่อยู่ในตลาดผู้ขายน้อยรายมักจะเป็นสินค้าที่ต้องมีกระบวนการผลิตที่ใช้เม็ดเงินลงทุนสูงและมักมีระยะคืนทุนยาวนาน เช่น ธุรกิจโทรคมนาคม กิจการผลิตรถยนต์และกิจการผลิตน้ำอัดลม เป็นต้น

ประเภทของตลาด	จำนวนผู้ผลิต	สินค้า/ความสามารถในการทดแทนกัน	ความขึ้นอยู่กับกันของผู้ขาย	ความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด
แข่งขันสมบูรณ์	มาก	สินค้าเหมือนกันใช้ทดแทนกันได้สมบูรณ์	ไม่มี	ง่ายมาก
ผูกขาด	รายเดียว	สินค้ามีอย่างเดียว ไม่มีสินค้าอื่นทดแทน	ไม่มี	ยากมาก
กึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด	มาก	สินค้าต่างกันแต่สามารถใช้ทดแทนกันได้	ไม่มี	ค่อนข้างง่าย

ประเภทของตลาด	จำนวนผู้ผลิต	สินค้า/ความสามารถในการทดแทนกัน	ความขึ้นอยู่กับกันของผู้ขาย	ความยากง่ายของการเข้าสู่ตลาด
ผู้ขายน้อยราย				
- สินค้าประเภทเดียวกัน	น้อย	สินค้าเหมือนกันทุกอย่าง	มี	ค่อนข้างยาก
- สินค้าประเภทเดียวกัน	น้อย	สินค้าแตกต่างกันในรายละเอียด	มี	ค่อนข้างยาก

ตารางที่ 3-1 แสดงโครงสร้างตลาด²

กฎหมายแข่งขันทางการค้าเป็นมาตรการหนึ่งที่รัฐใช้ในการเข้าแทรกแซงตลาด โดยเป็นกฎหมายหลักของระบบเศรษฐกิจ มุ่งหวังให้เกิดการจัดสรรการใช้ทรัพยากรของประเทศที่มีจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อป้องกันการผูกขาดและส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า ซึ่งโดยทั่วไปในโลกนี้มีแนวทางที่รัฐนำมาใช้ในการดูแลระบบเศรษฐกิจตามกฎหมายมี 3 แนวทางได้แก่

1. การควบคุมโครงสร้าง (Structure Control) เป็นแนวทางที่ไม่ต้องการให้เกิดการผูกขาดในตลาด หากมีการผูกขาดเกิดขึ้นโดยไม่สมเหตุสมผลหรือปราศจากเหตุอันควร ไม่ว่าจะเกิดจากการควบรวมกิจการหรือเหตุอื่น จะต้องทำลายอำนาจผูกขาดที่เกิดขึ้นให้หมดไป เพื่อป้องกันผลอันร้ายแรงที่จะเกิดขึ้นจากการผูกขาด ซึ่งถือเป็นการควบคุมโครงสร้าง (Structure Control) เพื่อป้องกันการกระจุกตัวในตลาด (Market Concentration) เป็นมาตรการสำคัญที่ใช้ในการแก้ปัญหาการมีอำนาจผูกขาดขององค์กรธุรกิจใด คือ การยุบเสีย (Dissolution) หรือ การแตกองค์กรธุรกิจนั้นเป็นองค์กรธุรกิจย่อย (Divestiture) เพื่อทำให้เกิดการแข่งขัน

2. การควบคุมพฤติกรรม (Conduct Control) เป็นแนวทางที่ไม่ห้ามไม่ให้มีการผูกขาด การผูกขาดที่เกิดขึ้นและคงอยู่ในตลาดไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ชอบแต่อย่างใด แต่จะควบคุมพฤติกรรมของผู้ผูกขาดไม่ให้ใช้อำนาจตลาดที่มีอยู่ไปในทางไม่ชอบ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่นที่อยู่ในตลาดหรือต่อผู้บริโภค ถือเป็นการควบคุมความประพฤติของผู้ประกอบการที่มีอำนาจผูกขาด (Conduct Control) หากมีการใช้อำนาจผูกขาดที่เป็นไปโดยไม่ชอบแล้วถือว่าเป็นความผิดได้

²นางสาวชลาลัย บุญเปี่ยม. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรวมธุรกิจตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542”. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549). หน้า 11-12.

การใช้วิธีการนี้จะไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการปรับโครงสร้างตลาด เช่น การทำให้ตลาดเปิดให้ผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาแข่งขันได้ตลอดเวลา

3. ระบบผสม (Structure and Conduct Control) กล่าวคือ เป็นการเอาสองแนวทางข้างต้นมาใช้ร่วมกันในการควบคุมการผูกขาด เพราะการที่จะใช้แนวทางใดแนวทางหนึ่งอย่างเดียวไม่พอต่อการป้องกันการแข่งขันในตลาดได้³

ไม่ว่าจะเป็นการใช้แนวทางใดในการกำกับดูแลระบบเศรษฐกิจ แต่มาตรการที่นำมาใช้ในภาพรวมส่วนใหญ่จะไม่ต่างกันมาก โดยมีมาตรการเกี่ยวกับการเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด มาตรการเกี่ยวกับการร่วมมือกันที่มีผลเป็นการลดการแข่งขัน (ฮั้ว) มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการและมาตรการอื่นๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ

ในรายงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการตามกฎหมายแข่งขันทางการค้า ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการควบรวมกิจการของผู้ประกอบการที่มีความประสงค์จะควบรวมกิจการเพื่อรองรับการแข่งขันในตลาดสินค้าที่มีขนาดใหญ่ขึ้น จำนวนผู้ประกอบการมากขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ก่อนที่จะนำเสนอมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการของประเทศต่างๆ จำเป็นต้องทำความเข้าใจในความหมายและรูปแบบต่างๆ ของการควบรวมกิจการดังจะกล่าวต่อไป

ความหมายและรูปแบบของการควบรวมกิจการ (Mergers)

การควบรวมกิจการ (Mergers) หมายถึง การที่กิจการไม่น้อยกว่า 2 แห่งมารวมกันหรือควบรวมเป็นกิจการเดียวกัน เพื่อใช้ทรัพยากรให้เกิดผลตอบแทนสูงสุดบนสภาพที่แข็งแกร่งกว่าเดิม

วิธีการควบรวมกิจการ มี 3 วิธีการ ดังนี้

1. การได้มาซึ่งหุ้นของกิจการ

การได้มาซึ่งหุ้นของกิจการเป็นการซื้อหรือได้มาซึ่งหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงของกิจการอีกแห่งหนึ่งบางส่วนหรือทั้งหมด เพื่อให้ฝ่ายที่เข้าซื้อ มีอำนาจควบคุม โดยฝ่ายที่เข้าไปซื้อหุ้นอาจเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารในกิจการหรือไม่ก็ได้ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธี⁴ เช่น

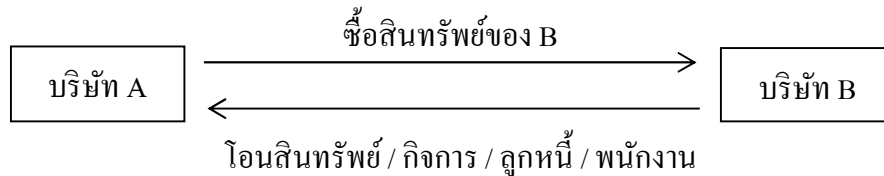
³รศ. ดร. ศักดา ธนิตกุล. เรื่องเดิม.

1.1 การซื้อหุ้นโดยชำระค่าหุ้นเป็นเงินสด (Cash) เป็นการที่บริษัทหนึ่งเข้าซื้อหุ้นในกิจการอีกแห่งหนึ่งซึ่งเป็นบริษัทเป้าหมาย (Target Company) ในจำนวนที่ทำให้สามารถเข้าควบคุมบริหารจัดการในบริษัทเป้าหมายได้ โดยผู้ขายหุ้นได้รับชำระค่าหุ้นเป็นเงินสดและออกจากธุรกิจต่อไป

1.2 การแลกหุ้น (Share Swap) สามารถทำได้หลายวิธี ที่นิยมกันคือบริษัทผู้ซื้อเสนอซื้อหุ้นของบริษัทเป้าหมาย โดยบริษัทผู้ซื้อออกหุ้นเพิ่มทุนของตน เพื่อเป็นค่าตอบแทนให้แก่ผู้ถือหุ้นของบริษัทเป้าหมาย ด้วยวิธีนี้ผู้ขายกิจการเป้าหมายจะได้รับชำระค่าหุ้นบริษัทเป้าหมายด้วยหุ้นของบริษัทผู้ซื้อ และยังคงเป็นผู้ถือหุ้นบริษัทเป้าหมายอยู่โดยทางอ้อมผ่านบริษัทผู้ซื้อหุ้นบริษัทเป้าหมาย (ยังคงอยู่ในธุรกิจ)

2. การได้มาซึ่งสินทรัพย์หรือกิจการ (Asset / Business Acquisition)

การได้มาซึ่งสินทรัพย์หรือกิจการเป็นการซื้อหรือได้มาซึ่งสินทรัพย์ หน่วยธุรกิจ ในส่วนที่สำคัญ หรือทั้งหมดของอีกกิจการหนึ่ง โดยสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ขายทรัพย์สินหรือกิจการไม่โอนไปยังผู้ซื้อ ส่วนผู้ขายจะยังคงอยู่ และดำเนินธุรกิจต่อไป หรือเลิกกิจการก็ได้

3. การควบกิจการ (Amalgamation)

การควบรวมกิจการเป็นการที่บริษัทตั้งแต่ 2 แห่งขึ้นไปควบเข้ากันเกิดเป็นบริษัทใหม่ เป็นผลให้บริษัทเดิมสิ้นสภาพจากการเป็นนิติบุคคล และบริษัทใหม่ได้ไปทั้งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบที่มีอยู่ของบริษัทเดิม

---

⁴ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. M & A (Merger and Acquisitions) ทางเลือกสู่ความสำเร็จของธุรกิจไทย. (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.). หน้า 10.

⁵เรื่องเดียวกัน. หน้า 7.

⁶กิติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์ และคณะ. การควบรวมกิจการ : โอกาสของธุรกิจไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2553). หน้า 8.

รูปแบบของการควบรวมกิจการแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การควบรวมกิจการในแนวนอน (Horizontal Mergers)

การควบรวมกิจการในแนวนอนเป็นการควบรวมของ 2 บริษัทที่อยู่ในชั้นการผลิตหรือธุรกิจเดียวกันเข้าด้วยกัน เพื่อผลประโยชน์ทางการผลิต หรือการตลาด ซึ่งบริษัทที่ควบรวมเข้ากันนั้นเป็นผู้ผลิตกับผู้ผลิตด้วยกัน หรือผู้จำหน่ายกับผู้จำหน่ายด้วยกัน โดยผู้ประกอบการเหล่านั้นประกอบกิจการแบ่งปันกัน ในกิจกรรมทางธุรกิจประเภทเดียวกันและสามารถลดต้นทุนการดำเนินการได้ เช่น บริษัทผู้ผลิตรถยนต์ ก. รวมเข้ากับบริษัทผู้ผลิตรถยนต์ ข. ซึ่งตัวอย่างของการควบรวมกิจการในรูปแบบนี้คือ การควบรวมกิจการระหว่างธนาคารทหารไทย ธนาคารทีบีเอสไทยท努 และบริษัทอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ทั้งนี้การควบรวมกิจการแบบนี้ถือได้ว่ามีผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาดเป็นสำคัญ มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของตลาด เป็นการเพิ่มการกระจุกตัว การแข่งขันลดลงอย่างเห็นได้ชัด หรืออาจทำให้การแข่งขันในตลาดหมดไป และทำให้เกิดการผูกขาด เช่น ในกรณีที่ตลาดมีผู้ประกอบการเพียง 2 รายที่แข่งขันกัน หากมีการควบรวมกิจการเข้าด้วยกันจะกลายเป็นผู้ผูกขาด (Monopolist) มีอำนาจควบคุมราคา หรือปริมาณของสินค้าในตลาดได้โดยสมบูรณ์ นอกจากนี้การควบรวมกิจการอาจนำไปสู่การเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด (Dominant Position) ที่มีอำนาจตลาดมากกว่าผู้ประกอบการอื่นที่อยู่ในตลาด ทำให้สามารถใช้อำนาจตลาดที่มีทำลาย หรือทำให้เสียหายแก่ผู้ประกอบการอื่นที่เป็นคู่แข่ง หรือกีดกันไม่ให้ผู้ประกอบการอื่นเข้ามาในตลาดได้⁷

2. การควบรวมกิจการในแนวตั้ง (Vertical Merger)

การควบรวมกิจการในแนวตั้ง คือ การที่บริษัทที่มีฐานะหรือระดับชั้นการผลิตที่แตกต่างกัน แต่อยู่ในสายธุรกิจเดียวกันมารวมกิจการกัน เช่น การรวมเข้ากันของบริษัทเลี้ยงไก่กับบริษัทผลิตอาหารไก่ จะเห็นได้ว่าบริษัทเลี้ยงไก่และบริษัทผลิตอาหารไก่อยู่ในตลาดที่ต่างระดับกัน ซึ่งโดยสภาพจะไม่มีการแข่งขันระหว่างกันแต่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยบริษัทอาหารไก่จะส่งอาหารไก่ให้บริษัทเลี้ยงไก่

การควบรวมกิจการในแนวตั้งเป็นไปเพื่อลดการติดต่อกันทั้งหมดในกระบวนการผลิต ก่อให้เกิดการดำเนินธุรกิจแบบครบวงจร สามารถทำให้ต้นทุนการดำเนินการลดลง เกิด

---

⁷เรื่องเดียวกัน. หน้า 425.

ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต ปัจจุบันนี้บริษัทหลายแห่งทั้งประเทศไทยและต่างประเทศก็นิยมขยายกิจการโดยการควบรวมกิจการกับบริษัทอื่น (External Growth) มากกว่าที่จะปล่อยให้บริษัทค่อยๆ เจริญเติบโตจากกิจการภายในของบริษัทเอง (Internal Growth) เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของกิจการหลังจากการควบรวมแล้ว ถ้าบริษัทที่เกิดจากการควบรวมกิจการมีมูลค่ามากกว่าบริษัทเดิมก่อนการรวมกิจการเข้าด้วยกันถือว่าเกิดการเพิ่มมูลค่า ทำให้เกิดประโยชน์ในด้านการเงิน และการดำเนินงานในด้านต่างๆ เช่น การจัดการการผลิต การตลาด และช่องทางการจำหน่าย นอกจากนี้ภายหลังการควบรวมกิจการมีจำนวนบริษัทที่อยู่ในธุรกิจเดียวกันน้อยลงทำให้การแข่งขันน้อยลง ทำให้บริษัทที่เกิดจากการควบรวมกิจการมีอำนาจต่อรองเพิ่มขึ้นทั้งในด้านของผู้ซื้อและผู้ขายวัตถุดิบ อย่างไรก็ตาม การควบรวมกิจการในแนวตั้งนี้ก่อให้เกิดผลเสียต่อการแข่งขันในตลาดเช่นกัน ทั้งนี้จะทำให้การเข้ามาแข่งขันของผู้ประกอบการรายใหม่ในตลาดเป็นไปได้ยาก (Barrier to Entry) หรือเกิดการเสียเปรียบในการแข่งขัน

การควบรวมกิจการแบบแนวตั้งเป็นการสร้างอุปสรรคต่อการที่ผู้ประกอบการรายใหม่จะเข้ามาในตลาดนั้นซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันได้เต็มที่ ซึ่งจะไม่เป็นผลดีทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด ทั้งนี้เพราะการที่ผู้ประกอบการในตลาดสามารถควบคุมวัตถุดิบโดยการควบรวมกิจการจะทำให้ตลาดนั้นอยู่ในสภาพที่ไม่จูงใจให้ผู้ประกอบการรายใหม่ตัดสินใจที่จะเข้ามา เพราะไม่สามารถจะแข่งขันกับต้นทุนการผลิตของผู้ประกอบการที่มีอยู่ในตลาดได้^๘

3. การควบรวมกิจการ โดยการรวมตัวระหว่างบริษัทที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ไม่ว่าจะในฐานะผู้ซื้อ ผู้ขาย หรือผู้แข่งขันในตลาด (Conglomerate Merger)

การควบรวมกิจการในลักษณะนี้เป็นการรวมเข้ากันของบรรดาผู้ประกอบการที่อยู่ในตลาดต่างกัน โดยที่กิจการที่ควบเข้ากันนั้นไม่มีความเกี่ยวเนื่องแต่อย่างใด เช่น การที่บริษัทผลิตสุราควบรวมกับบริษัทผลิตเสื้อผ้า

การควบรวมกิจการแบบนี้ไม่มีผลต่อการกระจุกตัวในตลาด หรือทำให้การแข่งขันลดลงแต่อย่างใด วัตถุประสงค์ของการควบรวมกิจการแบบหลากหลาย จะเป็นการแผ่ขยายอำนาจทางเศรษฐกิจ หรือเป็นการสร้างอาณาจักรธุรกิจในระบบเศรษฐกิจ (Business Empire) สภาพการณ์อาจจะสร้างการกระจุกตัวในระบบเศรษฐกิจที่ทำให้อำนาจทางเศรษฐกิจ (Economic Power) ตกอยู่ในมือคนไม่กี่คน^๙

---

^๘ ศักดา ธนิตกุล. คำอธิบายและกรณีศึกษาพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า. พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ : วิทยุชน, 2553). หน้า 129.

^๙ เรื่องเดียวกัน. หน้า 130.

ประโยชน์และผลกระทบของการควบรวมกิจการ

สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันมีลักษณะการแข่งขันที่มีความรุนแรง และคู่แข่งของกิจการ มีทั้งกิจการ SME กิจการขนาดใหญ่ และกิจการข้ามชาติ ทำให้กิจการจำเป็นต้องมีการปรับตัวในด้านต่างๆ เพื่อแข่งขันให้ได้สภาพแวดล้อมรูปแบบใหม่ โดยบริหาร โครงสร้างของกิจการให้มีมูลค่าสูงที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการขยายตัวเพื่อให้กิจการมั่นคงและครบวงจรมากขึ้น การลดขนาดเพื่อให้เกิดความคล่องตัวหรือมีความชำนาญเฉพาะด้าน รวมทั้งการควบรวมธุรกิจออกไปยังกลุ่มธุรกิจใหม่ ล้วนเป็นกลยุทธ์ที่ผู้ประกอบการเริ่มให้ความสนใจ ดังนั้นการควบรวมกิจการ จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้ประกอบการเลือกใช้เพื่อปรับปรุง โครงสร้างธุรกิจซึ่งการควบรวมกิจการมีทั้งประโยชน์และผลกระทบดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ของการควบรวมกิจการ

1.1 บริษัทจะสามารถลดความซับซ้อนในการทำงานในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการ การตลาด การผลิต การบริการ และช่องทางการจัดจำหน่าย

1.2 บริษัทที่เกิดจากการควบรวมเมื่อกิจการมีขนาดใหญ่ขึ้นทำให้เพิ่มอำนาจทางการตลาด (Market Power) และมีอำนาจต่อรองเพิ่มขึ้นทั้งในด้านของผู้ซื้อและผู้ขาย

1.3 การควบรวมกิจการส่งผลให้มีความสะดวกรวดเร็วกว่าการขยายกิจการจากภายในของบริษัท เนื่องจากบริษัทสามารถเข้าไปถือหุ้น หรือถือกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สินของบริษัทอื่น เช่น โรงงาน เครื่องจักร และอุปกรณ์ ตลอดจนการใช้สิทธิตามใบอนุญาตต่างๆ ในนามของบริษัทอื่นได้

1.4 การควบรวมกิจการมีผลทำให้บริษัทมีขนาดใหญ่ขึ้น เป็นผลดีในด้านการระดมเงินทุน เพราะกิจการที่มีขนาดใหญ่มีความน่าเชื่อถือในการกู้ยืมเงินสูง เนื่องจากมีหลักทรัพย์ค้ำประกันมากขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียนจำนวนมาก ก่อให้เกิดความคล่องตัวในการประกอบธุรกิจ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งอื่นได้

1.5 การควบรวมกิจการยังถือเสมือนเป็นการหาพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อส่งเสริมและเกื้อหนุนกันในด้านต่างๆ ที่อีกบริษัทหนึ่งขาดความชำนาญ¹⁰

ตัวอย่างของการควบรวมกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อกิจการ เช่น การควบรวมกิจการของผู้ประกอบกิจการโรงพยาบาลขนาดใหญ่ 2 บริษัท คือ บริษัทเมเจอร์ ซินีเพล็กซ์ กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) และบริษัทอจีวี เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด (มหาชน) มีวัตถุประสงค์หลักในการควบรวม

---

¹⁰กิตติพงษ์ อรุณพัฒน์พงศ์ และคณะ. เรื่องเดิม. หน้า 11-14.

เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในธุรกิจ โรงภาพยนตร์ และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนและค่าใช้จ่าย ซึ่งถือเป็นข้อดีของการควบรวมกิจการ¹¹

2. ผลกระทบของการควบรวมกิจการ

การควบรวมกิจการนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่กิจการแล้วยังส่งผลกระทบต่อตลาด ดังนี้

2.1 การควบรวมกิจการอาจจะส่งผลกระทบต่อตลาดในแง่สินค้าและบริการ กล่าวคือ ผู้ประกอบการรายใหม่อาจจะเข้าสู่ตลาดได้ยากขึ้น เนื่องจากมีต้นทุนที่เพิ่มขึ้น เช่น ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น มีค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าโฆษณาที่สูงขึ้นในการทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักในตลาด

2.2 การควบรวมกิจการของผู้ประกอบการจนกลายเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด ทำให้ผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาดสามารถเพิ่มราคาสินค้าและลดคุณภาพสินค้าได้

2.3 การควบรวมกิจการอาจทำให้คู่แข่งในตลาดลดลง ทำให้ผู้ประกอบการที่เหลืออยู่ในตลาดสามารถตกลงร่วมกันได้ เช่น การกำหนดราคาขาย การที่คิดปริมาณการผลิตหรือจำหน่าย (Quota)

นอกจากผลกระทบดังกล่าวข้างต้น การควบรวมกิจการอาจทำให้ธุรกิจอื่นเสียเปรียบอีกด้วย เช่น การที่บริษัทเลี้ยงไก่ควบกิจการกับบริษัทผลิตอาหารไก่ย่อมมีผลให้บริษัทเลี้ยงไก่นั้นอยู่ในสถานะได้เปรียบผู้เลี้ยงไก่รายอื่นๆ ที่เป็นคู่แข่ง ซึ่งอยู่ในตลาดเดียวกัน เพราะอาจกล่าวได้ว่า สามารถควบคุมวัตถุดิบที่เป็นปัจจัยการผลิตโดยตรงสามารถลดต้นทุนการเลี้ยงไก่ลงได้ และสามารถกำหนดราคาไก่ได้ในราคาที่ต่ำกว่าคู่แข่งอื่นได้ ดังนั้น ผู้ที่เลี้ยงไก่รายอื่นๆ จึงอยู่ในสถานะที่ไม่อาจแข่งขันในฐานะที่เท่าเทียมได้และอาจถูกกลั่นแกล้งหรือทำให้ไม่สามารถจะประกอบกิจการต่อไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้เลี้ยงไก่รายอื่นๆ จำเป็นจะต้องอาศัยอาหารไก่จากบริษัทที่ควบรวมกิจการ ทั้งนี้ผู้เลี้ยงไก่ที่ควบรวมกิจการกับบริษัทผลิตอาหารไก่จะไม่ส่งอาหารไก่ให้ก็ได้ หรืออาจจะส่งให้ในราคาแพงกว่าปกติก็ได้ พฤติกรรมดังกล่าวย่อมเป็นการทำลายผู้เลี้ยงไก่รายอื่นๆ ที่เป็นคู่แข่งกันได้

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า การควบรวมกิจการมีทั้งประโยชน์และผลกระทบ ซึ่งภาครัฐก็ตระหนักถึงเรื่องนี้ จึงได้มีมาตรการทั้งที่เป็นการสนับสนุน เป็นการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในบางลักษณะ และขณะเดียวกันก็มีมาตรการในการควบคุมขั้นตอนการดำเนินการและผลกระทบในบางธุรกิจต่อ เช่น กฎหมายธุรกิจสถาบันการเงินเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมสถาบันการเงิน ด้านการควบรวมบริษัทประกันภัยจะใช้กฎหมายประกันภัย เป็นต้น นอกจากนี้

---

¹¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 425.

การรวบรวมกิจการยังส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ ทำให้กฎหมายแข่งขันทางการค้าเข้ามามีบทบาทด้วย

ในรายงานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษามาตรการของภาครัฐที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองการแข่งขันทางการค้าจากการรวบรวมกิจการของประเทศไทย และเมื่อประเทศไทยจะเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ค.ศ. 2015 ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ในการศึกษามาตรการของไทย ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ควรที่จะต้องศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศได้แก่ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ มาเลเซีย เปรียบเทียบกับประเทศไทยด้วย ซึ่งมีรายละเอียดตามที่กล่าวต่อไป

กฎหมายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลในการรวบรวมกิจการ ในมุมการแข่งขันทางการค้า เปรียบเทียบ ประเทศไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย

เนื่องจากการขยายตัวทางการค้าและเศรษฐกิจและการเปิดเสรีทางธุรกิจ การรวบรวมกิจการเป็นหนึ่งในวิธีการที่ผู้ประกอบการเลือกใช้ ไม่ว่าจะเพื่อลงทุนในธุรกิจใหม่ ขยายความสามารถ และเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต หรือเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้สามารถต่อสู้แข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่นในตลาดได้ อย่างไรก็ดี ผู้ประกอบการบางรายอาจใช้การรวบรวมกิจการเป็นช่องทางในการกำจัด หรือลดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการรายอื่นอันส่งผลให้เกิดการผูกขาดหรือลดการแข่งขันทางการค้าในตลาด เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว หลายประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น ไทย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลการรวบรวมกิจการ แต่ในขณะเดียวกันบางประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น มาเลเซีย กลับไม่ปรากฏมาตรการกำกับดูแลการรวบรวมกิจการ มีเพียงมาตรการควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบการในตลาดเท่านั้น

1. กฎหมายและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรวบรวมกิจการของประเทศไทย

1.1 กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการ

ประเทศไทยมีกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมกิจการ คือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ พ.ร.บ. บริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งจะกำหนดถึงขั้นตอนและวิธีการในการควบบริษัทไว้ดังนี้

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย¹²

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (“ปพพ.”) กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบรวมในรูปแบบการควบบริษัทในมาตรา 1239-1243 ในขณะที่การควบรวมกิจการในรูปแบบการรวมกิจการ ไม่ว่าจะทำโดยวิธีการซื้อขายหุ้นหรือทรัพย์สิน มิได้มีบทบัญญัติแห่งปพพ. ใช้บังคับเป็นการเฉพาะ ดังนั้นหากไม่มีข้อบังคับของบริษัทกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือขั้นตอนการรวมกิจการไว้แล้ว การรวมกิจการโดยวิธีการซื้อขายหุ้นจึงเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งปพพ. เรื่องการโอนหุ้น และการรวมกิจการ โดยวิธีการซื้อขายทรัพย์สินจะเป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายทรัพย์สินแต่ละประเภท เช่น การซื้อขายที่ดิน วิธีการโอนกรรมสิทธิ์จะต้องดำเนินการตามที่ประมวลกฎหมายที่ดินกำหนด

บทบัญญัติแห่ง ปพพ. เกี่ยวกับการควบรวมในรูปแบบการควบบริษัท จะใช้บังคับกับบริษัทเอกชนตั้งแต่ 2 บริษัทขึ้นไปที่ควบเข้าด้วยกันแล้วเกิดขึ้นเป็นบริษัทใหม่ ในขณะที่การควบบริษัทระหว่างบริษัทเอกชนควบกิจการกับบริษัทมหาชน จะใช้บังคับตาม พ.ร.บ. บริษัทมหาชนจำกัด (ที่จะกล่าวต่อไปในข้อ 2) โดยจะต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทที่จะควบเข้ากันด้วยคะแนนเสียงเห็นด้วยไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุม และมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน¹³ ผลการลงมติจะต้องจดทะเบียนต่อสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท และการควบบริษัทจะถูกระงับการประกาศหนังสือพิมพ์ รวมถึงแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ของบริษัที่ดำเนินการควบกิจการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของผู้ประกอบการแต่ละรายมีโอกาสคัดค้านการควบบริษัทภายใน 60 วัน หากเจ้าหน้าที่คัดค้านการควบรวมกิจการ และผู้ประกอบการที่เป็นลูกหนี้ของเจ้าหน้าที่รายนั้นจะต้องชำระหนี้ดังกล่าว หรือให้ประกันหนี้ดังกล่าว มิฉะนั้นแล้วการควบบริษัทจะไม่สามารถดำเนินได้¹⁴

2. พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535¹⁵

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 (“พ.ร.บ. บริษัทมหาชน”) มีเพียงบทบัญญัติที่ปรับใช้กับการควบรวมในรูปแบบการควบบริษัทเท่านั้น เช่นเดียวกับหลักเกณฑ์วิธีการ หรือขั้นตอนในการควบรวมกิจการในรูปแบบการรวมกิจการ ไม่ว่าจะทำโดยวิธีการซื้อขาย

---

¹²“ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 42, 11 พฤษภาคม 2468, หน้า 1.

¹³มาตรา 1238 เรื่องเดียวกัน. (ดูภาคผนวก ก)

¹⁴มาตรา 1239-1241 เรื่องเดียวกัน. (ดูภาคผนวก ก)

¹⁵“พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 109, 8 เมษายน 2535, หน้า 6. (ดูภาคผนวก ก)

หุ้นหรือทรัพย์สินจะต้องเป็นไปตามข้อบังคับของบริษัท (ถ้ามี) มิฉะนั้นแล้วการรวมกิจการโดยวิธีการซื้อขายหุ้นจะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. บริษัทมหาชน เรื่องการโอนหุ้น และการรวมกิจการ โดยวิธีการซื้อขายทรัพย์สินก็จะเป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายทรัพย์สินแต่ละประเภท เช่น การซื้อขายที่ดิน วิธีการโอนกรรมสิทธิ์ก็ต้องดำเนินการตามที่ประมวลกฎหมายที่ดินกำหนด

พ.ร.บ. บริษัทมหาชนใช้บังคับกับการควบกิจการของบริษัทมหาชนตั้งแต่ 2 บริษัทขึ้นไป แล้วเกิดขึ้นเป็นบริษัทใหม่ และใช้บังคับกับกรณีบริษัทมหาชนควบกิจการกับบริษัทเอกชน โดยคณะกรรมการของบริษัทจะต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยคะแนนเสียงเห็นด้วยไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน¹⁶

ผลการลงมติอนุมัติจะต้องลงประกาศหนังสือพิมพ์ ภายในเวลา 14 วันนับแต่วันที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติ และแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ของผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการแต่ละราย เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของผู้ประกอบการแต่ละรายมีโอกาสคัดค้านการควบรวมกิจการภายใน 2 เดือน หากเจ้าหน้าที่คัดค้านการควบรวมกิจการ และผู้ประกอบการที่เป็นลูกหนี้ของเจ้าหน้าที่รายนั้น มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ดังกล่าวหรือให้ประกันหนี้ดังกล่าว มิฉะนั้นแล้วการควบบริษัทจะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้

ในชั้นตอนถัดมา ประธานกรรมการจะเรียกประชุมผู้ถือหุ้นอีกครั้งภายใน 6 เดือนนับแต่วันที่บริษัทใดบริษัทหนึ่งลงมติควักกันเป็นรายสุดท้าย เพื่อพิจารณาในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการควบบริษัท เช่น ชื่อ ทุนจดทะเบียน วัตถุประสงค์ หนังสือบริคณห์สนธิ และข้อบังคับของบริษัทที่เกิดขึ้นใหม่ การจัดสรรหุ้นของบริษัทที่เกิดขึ้นใหม่ให้แก่ผู้ถือหุ้น และคณะกรรมการของบริษัทที่เกิดใหม่จะต้องดำเนินการจดทะเบียนควบบริษัทภายในเวลา 14 วันนับแต่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติ (มาตรา 148 และ มาตรา 150 พ.ร.บ. บริษัทมหาชน)

1.2 มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ

กฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวข้างต้นเป็นบทบัญญัติที่กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการควบกิจการ แต่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เฉพาะถึงผลกระทบที่อาจเกิดต่อการแข่งขันทางการค้า ซึ่งจะมีกฎหมายเฉพาะในเรื่องนี้ โดยในปี พ.ศ. 2542 ประเทศไทยได้ประกาศใช้บังคับ

---

¹⁶มาตรา 146 เรื่องเดียวกัน. (ดูภาคผนวก ก)

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542¹⁷ (“กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศ ไทย”) เพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบการในตลาดในทางที่ก่อให้เกิดการผูกขาดหรือลดการ แข่งขันทางการค้า โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ทั้งนี้มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการได้ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 26 ของกฎหมายการ แข่งขันทางการค้าของประเทศไทย ดังนี้

“ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการรวมธุรกิจ อันอาจก่อให้เกิดการ ผูกขาดหรือความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน ตามที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าประกาศ กำหนดในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

การประกาศกำหนดของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าตามวรรค หนึ่ง ให้ระบุว่าจะบังคับแก่การรวมธุรกิจที่มีผลให้มีส่วนแบ่งตลาด ยอดเงินขาย จำนวนทุน จำนวนหุ้น หรือจำนวนสินทรัพย์ไม่น้อยกว่าจำนวนเท่าใด

การรวมธุรกิจตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึง

1. การที่ผู้ผลิตรวมกับผู้ผลิต ผู้จำหน่ายรวมกับผู้จำหน่าย ผู้ผลิตรวมกับ ผู้จำหน่าย หรือผู้บริกรวมกับผู้บริกร อันจะมีผลให้สถานะของธุรกิจหนึ่งคงอยู่และธุรกิจหนึ่ง สิ้นสุดลงหรือเกิดเป็นธุรกิจใหม่ขึ้น

2. การเข้าซื้อทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วนของธุรกิจอื่น เพื่อควบคุม นโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยความสะดวก หรือการจัดการ

3. การเข้าซื้อหุ้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของธุรกิจอื่น เพื่อควบคุม นโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยความสะดวก หรือการจัดการ

การขออนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ผู้ประกอบธุรกิจยื่นคำขอต่อ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าตามมาตรา 35”

จากบทบัญญัติข้างต้นจะเห็นได้ว่า มาตรการกำกับดูแลการควบรวม กิจการตามกฎหมายการ แข่งขันทางการค้าของประเทศไทยบังคับใช้ ในกรณีดังต่อไปนี้

1. การควบกิจการ (การที่บริษัทตั้งแต่สองบริษัทควบรวมเข้าด้วยกัน เพื่อ เกิดเป็นบริษัทใหม่)

2. การรวมกิจการ (การที่บริษัทหนึ่งเข้าซื้อหุ้นหรือทรัพย์สินของอีกบริษัท หนึ่ง เพื่อให้ได้การควบคุมในบริษัทนั้น)

---

¹⁷“พระราชบัญญัติการ แข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542”, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 116, 31 มีนาคม 2542, หน้า 7.

มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการตามมาตรา 26 ของกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทยบังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจที่ประสงค์จะดำเนินการควบรวมกิจการ ซึ่งมาตรา 3 นิยาม “ผู้ประกอบธุรกิจ” หมายถึง “ผู้จัดจำหน่าย ผู้ผลิตเพื่อจำหน่าย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย หรือผู้ซื้อ เพื่อผลิตหรือจำหน่ายต่อซึ่งสินค้าหรือผู้ให้บริการในธุรกิจ”

จากบทบัญญัติข้างต้น หากผู้ประกอบการที่ประสงค์จะดำเนินการควบรวมกิจการมีสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จำหน่ายในประเทศไทย หรือเป็นผู้ผลิตหรือนำเข้าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายในประเทศไทย หรือเป็นผู้ให้บริการในประเทศไทย ไม่ว่าผู้ประกอบการนั้นจะมีสถานะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลสัญชาติไทย หรือสัญชาติอื่น ผู้ประกอบการรายนั้นจะต้องขออนุญาตการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า หากมีแนวโน้มว่าการควบรวมกิจการของตนก่อ หรืออาจก่อให้เกิดการผูกขาดหรือการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมในตลาด

ในการพิจารณาว่า การควบรวมกิจการใดก่อ หรืออาจก่อให้เกิดการผูกขาด หรือลดการแข่งขันในตลาดหรือไม่ ต้องพิจารณาจากส่วนแบ่งตลาด ยอดเงินขาย จำนวนทุน จำนวนหุ้น และจำนวนสินทรัพย์ของผู้ประกอบธุรกิจที่ดำเนินการรวมกิจการ โดยกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเป็นหน่วยงานผู้มีอำนาจประกาศกำหนดรายละเอียด ไม่ว่าจะเป็นมูลค่าของการควบรวมกิจการ หรือมูลค่าทรัพย์สินของผู้ประกอบการที่จะดำเนินการควบรวมกิจการที่จะต้องขออนุญาต เกณฑ์ในการกำหนดขอบเขตตลาดของผู้ประกอบการ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ตั้งแต่ประกาศใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน ยังไม่มีประกาศของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวออกมาใช้บังคับ จึงทำให้บทบัญญัติมาตรานี้ไม่มีผลใช้บังคับในทางปฏิบัติ (ยกเว้นในธุรกิจบางประเภทที่มีกฎหมายเฉพาะบังคับใช้อยู่แล้ว)

ในปี พ.ศ. 2557 คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้มีการพิจารณาร่างหลักเกณฑ์ในการรวมกิจการที่ต้องขออนุญาต ตามมาตรา 26 โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้¹⁸

1. ก่อนการควบรวมกิจการ หากผู้ประกอบการที่จะดำเนินการควบรวมกิจการแต่เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีส่วนแบ่งตลาด หรือภายหลังการควบรวมกิจการ ผู้ประกอบการที่คงอยู่ หรือเกิดขึ้นใหม่มีส่วนแบ่งตลาดตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไป และยอดขายหรือรายได้ในปีที่ผ่านมาตั้งแต่ 2,000 ล้านบาทขึ้นไปต่อปี ในสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่ง หรือ

---

¹⁸คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า. “เกณฑ์การรวมธุรกิจตามมติคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ในคราวประชุม ครั้งที่ 2/2556”. ลงวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2556.

2. การเข้าซื้อหุ้นหรือได้มาซึ่งหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงในคราวเดียวกัน หรือหลายคราว (1) กรณีบริษัทมหาชน ตั้งแต่ร้อยละ 25 หรือ (2) กรณีบริษัทจำกัด ตั้งแต่ร้อยละ 50 ทำให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง หรือทั้งสองรายรวมกันมีส่วนแบ่งตลาดตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไป และยอดขายหรือรายได้ในปีที่ผ่านมา รวมกันตั้งแต่ 2,000 ล้านบาทขึ้นไปต่อปีในสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่ง

ทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้น จะต้องยื่นคำขออนุญาตควบรวมกิจการ โดยในการยื่นขออนุญาตการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ผู้ประกอบการจะต้องยื่นคำขอ โดยแสดงเหตุผลและความจำเป็นในการควบรวมกิจการ วิธีการควบรวมกิจการ กำหนดระยะเวลาดำเนินการ และข้อมูลอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ากำหนด¹⁹ โดยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะพิจารณาและมีคำสั่งภายในเวลา 90 วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ ทั้งนี้ ระยะเวลาดังกล่าวสามารถขยายได้อีกไม่เกิน 15 วัน²⁰

ในการพิจารณาอนุญาตการควบรวมกิจการ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะอนุญาตการควบรวมกิจการ ต่อเมื่อผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการมีความจำเป็นทางธุรกิจที่จะต้องดำเนินการควบรวมกิจการเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจ เช่น ความจำเป็นทางด้านการเงิน ความแข็งแกร่งในการต่อสู้กับผู้ประกอบการรายอื่นในตลาด และการควบรวมกิจการดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดความเสียหายทางธุรกิจอย่างร้ายแรง และไม่กระทบประโยชน์ของผู้บริโภคส่วนรวม ทั้งนี้ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าอาจกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ได้ หากเห็นว่า มีความเปลี่ยนแปลงในภาวะเศรษฐกิจ ข้อเท็จจริง หรือพฤติกรรมของผู้ประกอบการ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าอาจแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขเหล่านั้นได้²¹ ในทางกลับกัน หากคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีคำสั่งไม่อนุญาตการควบรวมกิจการนั้น ผู้ประกอบการสามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ได้ภายในเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งดังกล่าว²²

อนึ่ง เนื่องจากมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการในประเทศไทย กำหนดให้ผู้ประกอบการจะต้องขออนุญาตดำเนินการรวมกิจการก่อนที่การรวมกิจการจะเสร็จสิ้น จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาข้อมูลความลับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมกิจการซึ่งมีผู้ประกอบการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แม้ว่ากฎหมายการ

¹⁹มาตรา 35 “พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542”, เรื่องเดิม. (ดูภาคผนวก ก)

²⁰มาตรา 36 เรื่องเดียวกัน. (ดูภาคผนวก ก)

²¹มาตรา 37 เรื่องเดียวกัน. (ดูภาคผนวก ก)

²²มาตรา 46 เรื่องเดียวกัน. (ดูภาคผนวก ก)

แข่งขันทางการค้าของประเทศไทยมิได้มีบทบัญญัติที่ป้องกัน หรือแก้ปัญหานี้โดยตรง แต่ได้
บทบัญญัติไว้ในมาตรา 53 โดยกำหนดว่า บุคคลใด ๆ ที่ได้หรือล่วงรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการหรือ
การดำเนินงานของผู้ประกอบการอันเป็นข้อเท็จจริงที่ตามปกติวิสัยของผู้ประกอบการจะไม่พึง
เปิดเผย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้ และนำมาเปิดเผย เว้นแต่เป็นการเปิดเผยใน
การปฏิบัติราชการ หรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวน หรือการพิจารณาคดีเท่านั้น หากฝ่าฝืนมี
โทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีและ / หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท

หากผู้ประกอบการดำเนินการรวบรวมกิจการ โดยไม่ขออนุญาตจาก
คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ผู้ประกอบการเหล่านั้นอาจมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับ
ไม่เกิน 6,000,000 บาท ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทย
นอกจากนั้น คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าอาจมีคำสั่งระงับการรวบรวมกิจการหรือกำหนด
เงื่อนไข เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ดำเนินการรวบรวมกิจการปฏิบัติตาม²³

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ แม้ตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทย การรวมกิจการจะต้องขออนุญาตต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า แต่ทางปฏิบัติใน
ปัจจุบันนั้น การรวมกิจการสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องขออนุญาตแต่อย่างใด เนื่องจากยังไม่
มีการประกาศใช้หลักเกณฑ์กำหนดรายละเอียดการรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตดังกล่าว

2. กฎหมายและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรวมกิจการของประเทศ อินโดนีเซีย

2.1 กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการรวมกิจการ

ประเทศอินโดนีเซียมี Law No. 40 of 2007 regarding Limited Liability
Company²⁴ (“กฎหมายบริษัทของประเทศอินโดนีเซีย”) เป็นกฎหมายหลักที่กำหนดหลักเกณฑ์
วิธีการ และขั้นตอนในการรวมกิจการ โดยกฎหมายบริษัทของประเทศอินโดนีเซียกล่าวถึงการ
รวมกิจการแบบควบกิจการ และแบบรวมกิจการ ไม่ว่าจะป็นโดยวิธีการซื้อหุ้นหรือสินทรัพย์
สำคัญ

ในการรวมกิจการ ผู้ประกอบการที่ดำเนินการรวมกิจการแต่ละฝ่าย
ต้องจัดเตรียมแผนการดำเนินการรวมกิจการ ซึ่งแสดงข้อมูลต่างๆ เช่น เหตุผลในการรวม
กิจการ มูลค่าของการรวมกิจการ ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ เพื่อเสนอขออนุมัติ

²³มาตรา 51 เรื่องเดียวกัน. (ดูภาคผนวก ก)

²⁴“Law No. 40 of 2007 regarding Limited Liability Company”. (Online). Available :
<http://www.dlplawoffices.com/limitedliabilitycompanies.pdf>, 2007.

แผนการดำเนินการควบรวมกิจการดังกล่าวต่อคณะกรรมการ (Board of Commissioner) ของผู้ประกอบการแต่ละฝ่าย หลังจากแผนการดำเนินการควบรวมกิจการได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ จะนำเรื่องเสนอให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นพิจารณา เพื่อขออนุมัติหรือความเห็นชอบจากผู้ถือหุ้นต่อไป²⁵

ทั้งนี้ ก่อนการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อขออนุมัติหรือความเห็นชอบจากผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่า 30 วัน คณะผู้บริหาร (Board of Directors) ของผู้ประกอบการแต่ละฝ่ายจะต้องประกาศแผนงานดำเนินการควบรวมกิจการในหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 1 ฉบับ และแจ้งการควบรวมกิจการต่อเจ้าหน้าที่และพนักงานลูกจ้างของผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการล่วงหน้า²⁶ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของผู้ประกอบการคัดค้านการควบรวมกิจการ คณะผู้บริหารของผู้ประกอบการจะต้องหาข้อยุติให้ได้ก่อนการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่ออนุมัติ หรือให้ความเห็นชอบการควบรวมกิจการนั้น หากไม่สามารถหาข้อยุติได้ จะต้องนำเรื่องเข้าที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อหาข้อยุติ มิฉะนั้นแล้ว ผู้ประกอบการจะดำเนินการควบรวมกิจการต่อไปไม่ได้²⁷

ในการขออนุมัติหรือความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น แผนการดำเนินการควบรวมกิจการจะต้องได้รับอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของผู้ถือหุ้นที่เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน²⁸

หลังจากได้รับอนุมัติ หรือความเห็นชอบจากผู้ถือหุ้นแล้ว แผนการดำเนินการควบรวมกิจการดังกล่าวจะต้องจัดทำเอกสารแสดงการควบรวมกิจการ (Deed of Merger, Consolidation or Acquisition) เพื่อนำไปจดทะเบียนต่อไป²⁹ จากนั้นคณะผู้บริหารของผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการแต่ละฝ่ายจะต้องประกาศผลการควบรวมกิจการในหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 1 ฉบับภายใน 30 วันนับแต่การควบรวมกิจการสำเร็จ³⁰

อนึ่ง หากในการควบรวมกิจการมีการโอนทรัพย์สิน หรือใบอนุญาตใด ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือขั้นตอนที่กำหนดในกฎหมายที่ใช้บังคับกับทรัพย์สินเหล่านั้น

---

²⁵Section 123, 124, 125 and 128 *Ibid.* (ดูภาคผนวก ข)

²⁶Section 127 (2) *Ibid.* (ดูภาคผนวก ข)

²⁷Section 127 (4)-(7) *Ibid.* (ดูภาคผนวก ข)

²⁸Section 89 *Ibid.* (ดูภาคผนวก ข)

²⁹Section 128 *Ibid.* (ดูภาคผนวก ข)

³⁰Section 133 *Ibid.* (ดูภาคผนวก ข)

2.2 มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ

ในส่วนของมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการของประเทศอินโดนีเซีย ได้กำหนดไว้ใน Law No. 5 of 1999 Regarding the Ban on Monopolistic Practices and Unfair Business Competition³¹ (“กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซีย”) โดยมีคณะกรรมการกำกับการแข่งขัน (Commission For The Supervision of Business Competition or KPPU)³² เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ มาตรการดังกล่าวได้ถูกกำหนดในมาตรา 28 และ 29 ของกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซีย ดังนี้³³

“มาตรา 28 กำหนดว่า

(1) ห้ามผู้ประกอบการดำเนินการควบรวมกิจการหรือเลิกกิจการ ซึ่งอาจมีผลให้เกิดการผูกขาดทางการค้า และ / หรือการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมในตลาด

(2) ห้ามผู้ประกอบการเข้าซื้อหุ้นจากผู้ประกอบการรายอื่น ในทางที่อาจส่งผลให้เกิดการผูกขาดทางการค้า และ / หรือการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมในตลาด

(3) รายละเอียดเกี่ยวกับการควบรวมกิจการตามมาตรา 28 (1) และการซื้อหุ้นของผู้ประกอบการรายอื่นตามมาตรา 28 (2) เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในประกาศรัฐบาล (Government Regulation)” และ

“มาตรา 29 กำหนดว่า

(1) หากการควบรวมกิจการโดยวิธีการซื้อหุ้นตามมาตรา 28 ส่งผลให้มูลค่าสินทรัพย์ และ / หรือมูลค่าการซื้อขายเกินกว่ามูลค่าที่กำหนด ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการจะต้องแจ้งการควบรวมกิจการดังกล่าวต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย ภายในเวลา 30 วันภายหลังการควบรวมกิจการนั้น

---

³¹“Law No. 5 of 1999 regarding the Ban on Monopolistic Practices and Unfair Business Competition”. (Online). Available : [http://www.globalcompetitionforum.org/regions/asia/Indonesia/uu_monopoli_\(english\)1.pdf](http://www.globalcompetitionforum.org/regions/asia/Indonesia/uu_monopoli_(english)1.pdf), 1999. (ดูภาคผนวก ข)

³²กรมการค้าภายใน. คู่มือนักธุรกิจว่าด้วยนโยบายและกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของอาเซียน. (ม.ป.ม. : ม.ป.ท., 2553).

³³Article 28 (ดูภาคผนวก ข)

(2) บทบัญญัติเกี่ยวกับการระดมทุนค่าสินทรัพย์ หรือมูลค่าการซื้อขาย และขั้นตอนวิธีการแจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย ตามมาตรา 29 (1) เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในประกาศรัฐบาล (Government Regulation)”

กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซียบังคับใช้มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ ซึ่งอาจมีผลให้เกิดการผูกขาดทางการค้าและ/หรือการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมในตลาด ในกรณีดังนี้

1. การควบกิจการหรือเลิกกิจการที่เกี่ยวข้อง
2. การรวมกิจการ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าควบคุมกิจการของผู้ประกอบการรายอื่น โดยวิธีการซื้อหุ้นหรือทรัพย์สิน
3. การจัดตั้งบริษัทร่วมทุน (Joint Venture) ด้วย โดยพิจารณาจากลักษณะการจัดตั้งบริษัทร่วมทุนว่าเป็นการจัดตั้งเพื่อดำเนินกิจการอย่างถาวร และเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้ประกอบการที่จัดตั้งบริษัทร่วมทุน แต่อำนาจควบคุมการบริหารจัดการอยู่ในมือของผู้ประกอบการที่จัดตั้งบริษัทร่วมทุนตาม Commission Regulation No. 02 of 2013 on the Third Amendment of Guidelines of Merger, Consolidations and Acquisition³⁴

อนึ่ง มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการของประเทศอินโดนีเซียมุ่งใช้บังคับกับการเข้าซื้อหุ้นหรือทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดอำนาจควบคุม โดยเน้นที่อำนาจในการตัดสินใจ (Decisive Influence) ด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการที่ยังคงอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่ ซึ่ง Government Regulation No.57 of 2010 ได้แบ่งอำนาจควบคุมออกเป็น 2 กรณีคือ

1. กรณีที่ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของผู้ประกอบการที่คงอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่
2. กรณีที่ถือหุ้นน้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของผู้ประกอบการที่คงอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่ แต่ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการรายใดรายหนึ่ง มีอิทธิพล หรือมีอำนาจให้การกำหนดนโยบายการบริหารงานของงาน ในกรณีนี้คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียจะพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไป

ทั้งนี้ มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการจะใช้บังคับหากผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประกอบธุรกิจในประเทศอินโดนีเซีย ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม ตัวอย่างเช่น บริษัทในเครือมีการส่งสินค้าเข้ามาขายในประเทศอินโดนีเซีย โดยไม่

---

³⁴Rizkiyana & Iswanto, Antitrust and Corporate Lawyer. Merger Control: The International Regulation of Mergers and Joint Ventures in 75 Jurisdictions Worldwide 2014 in Indonesia. (United Kingdom: Global Competition Review, 2014). pp. 200-206.

ค่านึงว่าผู้ประกอบธุรกิจที่รวมกิจการจะถือสัญชาติอินโดนีเซียหรือไม่³⁵ และตามมาตรา 29 ของกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซีย จะใช้มูลค่าสินทรัพย์ และมูลค่าการซื้อขายของผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการเป็นเกณฑ์ในการกำหนดหน้าที่ให้ผู้ประกอบการต้องแจ้งการควบรวมกิจการดังกล่าวต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย โดยมูลค่าสินทรัพย์และมูลค่าการซื้อขายได้กำหนดไว้ใน Government Regulation No. 57 of 2010 on the Mergers, Consolidations and Acquisitions of Shares that May Result in Monopoly or Unfair Business Competition Practice (“Government Regulation No.57 of 2010”) ดังนี้

1. สินทรัพย์ของผู้ประกอบการที่ควบรวมเข้าด้วยกันมีมูลค่ามากกว่า 2.5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 212.5 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 6,810 ล้านบาท) หรือ
2. มูลค่ายอดขาย (รายได้) ของผู้ประกอบการที่รวมเข้าด้วยกัน ในช่วงระยะเวลาใดๆ (turnover of merged business) มากกว่า 5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 425 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 13,620 ล้านบาท)³⁶

โดยมูลค่ายอดขาย (รายได้) ของผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง (turnover of merged business) จะคำนวณจากสินทรัพย์ที่อยู่ในประเทศอินโดนีเซียของผู้ประกอบการแต่ละฝ่าย รวมถึงกิจการที่ควบคุม หรืออยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ประกอบการเหล่านั้น ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น การรวมกิจการของบริษัทแม่ จะต้องนำสินทรัพย์ในบริษัทลูกเข้ามารวมคำนวณด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามูลค่าทรัพย์สินของผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการ หรือมูลค่าการซื้อขายกิจการต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายระบุ คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย ยังคงมีอำนาจตรวจสอบการควบรวมกิจการดังกล่าวได้ หากเห็นว่าการควบรวมกิจการนั้นอาจก่อให้เกิดการผูกขาด หรือความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันทางการค้าในตลาดของประเทศอินโดนีเซีย³⁷

มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการในประเทศอินโดนีเซียเป็นแบบผสมระหว่างการแจ้งโดยสมัครใจกับการขออนุมัติการควบรวมกิจการ กล่าวคือ

---

³⁵ Article 28. *op.cit.* (ดูภาคผนวก ข)

³⁶ Government Regulation No.57 of 2010 on the Merger, Consolidations and Acquisition of Shares that May Result in Monopoly or Unfair Business Competition Practice.

³⁷ Section 36 “Law No. 5 of 1999 regarding the Ban on Monopolistic Practices and Unfair Business Competition”. (Online). Available : [http://www.globalcompetitionforum.org/regions/asia/Indonesia/uu_monopoli_\(english\)1.pdf](http://www.globalcompetitionforum.org/regions/asia/Indonesia/uu_monopoli_(english)1.pdf), 1999. (ดูภาคผนวก ข)

1. การแจ้งการควบรวมกิจการโดยสมัครใจ คือ กรณีที่ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการสามารถแจ้งการรวมกิจการต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียได้ก่อนการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น เพื่อให้คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียมีคำวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า การควบรวมกิจการนั้นก่อให้เกิดการกีดกัน หรือลดการแข่งขันทางการค้าในตลาดหรือไม่ ซึ่งเป็นดุลพินิจของผู้ประกอบการว่าต้องการแจ้งการควบรวมกิจการดังกล่าวต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียหรือไม่³⁸

2. การขออนุมัติการควบรวมกิจการ คือ กรณีที่ผู้ประกอบการมีหน้าที่ต้องแจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย เมื่อมูลค่าทรัพย์สินของกิจการที่ควบรวมเข้าด้วยกัน หรือมูลค่าการซื้อขายกิจการเกินกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้ข้างต้น ภายในเวลา 30 วันนับแต่การควบรวมกิจการเสร็จสมบูรณ์³⁹

อนึ่ง แม้ผู้ประกอบการจะได้แจ้งการควบรวมกิจการไปยังคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียก่อนการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น และคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียมีคำวินิจฉัยว่า การควบรวมกิจการดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดการผูกขาด หรือสร้างความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในตลาด ผู้ประกอบการที่คงอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่ยังคงมีหน้าที่ต้องแจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียภายหลังการรวมกิจการเสร็จสิ้นอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งหากผู้ประกอบการได้เคยแจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย และคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียมีคำวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า การควบรวมกิจการดังกล่าวไม่กีดกัน หรือลดการแข่งขันในตลาดแล้ว คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียจะใช้เวลาในการพิจารณาอนุมัติการควบรวมกิจการน้อยลง เนื่องจากคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียไม่ต้องทำการประเมินผลอีก เว้นแต่ปรากฏว่าข้อมูล หรือสภาพตลาด ณ เวลาที่การควบรวมกิจการเสร็จสิ้น มีความเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงระดับการแข่งขันในตลาดหรือระดับดัชนีชี้

---

³⁸Oentoeng Suria & Partners. “Competition Law Update: Indonesia’s M&A notification regime”. (Online). Available : <http://www.oentoengsuria.com/wp-content/uploads/2011/01/Competition-Law-Update.pdf>, 2011.

³⁹Section 29 “Law No. 5 of 1999 regarding the Ban on Monopolistic Practices and Unfair Business Competition”. (Online). Available : [http://www.globalcompetitionforum.org/regions/asia/Indonesia/uu_monopoli_\(english\)1.pdf](http://www.globalcompetitionforum.org/regions/asia/Indonesia/uu_monopoli_(english)1.pdf), 1999. (ดูภาคผนวก ข)

วัดการกระจุกตลาดในตลาดสูงกว่าที่คาดการณ์ไว้ การเปลี่ยนแปลงแผนการควบรวมกิจการ เป็นต้น⁴⁰

ในการพิจารณาของคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียจะแบ่งออกเป็น 2 ช่วง⁴¹ คือ

1. การประเมินผลเบื้องต้น คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย จะใช้เวลาในการประเมินผลประมาณ 30 วันทำการ แต่หากคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียพบว่า การควบรวมกิจการอาจก่อให้เกิดการผูกขาด หรือลดการแข่งขันในตลาด คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียจะดำเนินการประเมินผลโดยละเอียดต่อไป

2. การประเมินผลโดยละเอียด ในขั้นตอนนี้คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียจะขอให้ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการแจ้งข้อมูลเพิ่มเติมต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย เพื่อให้คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียสามารถตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการควบรวมกิจการในเชิงลึก โดยคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียจะใช้เวลาในการประเมินผลประมาณ 60 วันทำการนับแต่การประเมินผลเบื้องต้นเสร็จสิ้น

คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียจะพิจารณาว่า การควบรวมกิจการที่อาจก่อให้เกิดการผูกขาด หรือลดการแข่งขันในตลาด โดยอาศัยปัจจัย ดังต่อไปนี้⁴²

1. การกระจุกตัวในตลาด (Market Concentration)⁴³

---

⁴⁰Assesaf Hamzah & Partners. "In New Departure, KPPU Approves Acquisition Subject to Conditions". (Online). Available : <http://www.ahp.co.id/clientalert/ClientUpdate30September2013.pdf>, 2013. ข้อมูลหรือสภาพตลาดเกิดความเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ เช่น

1. กรณีที่ระดับการแข่งขันด้วยค่าดัชนีเฮอร์ฟินดัล-เฮิร์ชแมน (Herfindahl-Hirschman Index: HHI) เปลี่ยนแปลงมากกว่า 500 จุด

2. กรณีที่ก่อนการรวมกิจการคาดว่าระดับ HHI ต่ำกว่า 1,800 จุด แต่ปรากฏว่าหลังการรวมกิจการระดับ HHI สูงกว่า 1,800 จุด

3. กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงแผนการรวมกิจการ

⁴¹Ibid.

⁴²Ibid.

⁴³ในการพิจารณาการกระจุกตัวในตลาดเนื่องจากการรวมกิจการในแนวนอน (Horizontal Merger) คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียจะพิจารณาว่า การรวมกิจการ

2. ความสามารถในการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่

3. ประสิทธิภาพและความจำเป็นในการประกอบธุรกิจ

นอกจากนี้คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียอาจสอบถามขอความเห็นและข้อมูลต่าง ๆ จากผู้บริโภคและผู้ประกอบกิจการรายอื่น เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์สภาพตลาดก่อนและหลังการรวมกิจการ และประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับตลาดภายหลังการรวมกิจการ อนึ่ง การสอบถามความเห็นจากผู้บริโภคหรือผู้ประกอบกิจการรายอื่นอาจมีผลต่อการรักษาความลับในการควบรวมกิจการ อย่างไรก็ตามก็ไม่ปรากฏว่ามีมาตรการรักษาความลับบังคับใช้ในกรณีดังกล่าวเป็นพิเศษแต่อย่างใด

ในกรณีที่ผู้ประกอบการแจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียก่อนการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น และคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียพิจารณาเห็นว่า การควบรวมกิจการอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาดเป็นอย่างยิ่ง คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียมีอำนาจวางเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการปฏิบัติเพื่อแก้ไขหรือบรรเทาผลกระทบนั้น และอาจเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการเสนอวิธีการป้องกันหรือแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียไม่มีอำนาจสั่งห้ามหรือระงับการรวมกิจการ แต่ในขั้นตอนขออนุมัติการควบรวมกิจการหากคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียพิจารณาเห็นว่า การรวมกิจการอาจก่อให้เกิดการผูกขาดทางการค้าหรือเกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมในตลาด คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียมีอำนาจเข้าตรวจสอบและมีอำนาจสั่งลงโทษด้วยวิธีการปรับหรือเรียกค่าเสียหาย รวมไปถึงสั่งยกเลิกการรวมกิจการดังกล่าวได้⁴⁴ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการที่คงอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่สามารถร้องขอให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาบททวน

อาจก่อให้เกิดการผูกขาดหรือความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันทางการค้า หากหลังการรวมกิจการดัชนีชี้วัดระดับการแข่งขันในตลาด (HHI) สูงกว่า 1,800 จุดและค่าการเปลี่ยนแปลงโดยประมาณ (Delta) สูงกว่า 150 จุด ในขณะที่การกระจุกตัวในตลาดเนื่องจากการรวมกิจการในแนวตั้ง (Vertical Merger) คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียจะพิจารณาว่า การรวมกิจการอาจก่อให้เกิดการผูกขาดหรือความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันทางการค้า เมื่อผู้ประกอบการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอยู่ในฐานะที่จะควบคุมอีกฝ่ายหนึ่ง

⁴⁴Chapter 8 “Law No. 5 of 1999 regarding the Ban on Monopolistic Practices and Unfair Business Competition”. (Online). Available : [http://www.globalcompetitionforum.org/regions/asia/Indonesia/uu_monopoli_\(english\)1.pdf](http://www.globalcompetitionforum.org/regions/asia/Indonesia/uu_monopoli_(english)1.pdf), 1999. (ดูภาคผนวก ข)

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียได้ภายใน 14 วันนับแต่ได้รับแจ้งคำสั่งของคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย⁴⁵

กรณีและผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการฝ่าฝืน โดยไม่แจ้งการรวมกิจการต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียตามที่กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซียกำหนด ผู้ประกอบการดังกล่าวมีโทษปรับในอัตรา 1,000 ล้านรูเปีย (ประมาณ 112 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ต่อวันนับแต่พ้นกำหนดระยะเวลาการแจ้ง แต่ไม่เกิน 25,000 ล้านรูเปีย (ประมาณ 2,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ตามมาตรา 48 ของกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซีย

2.3 กรณีศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย

กรณีที่ 1: การเข้าซื้อหุ้นของบริษัท Asuransi Jiwa Sinarmas ในปี ค.ศ. 2011 Mitsui Holding Insurance Co. ซึ่งเป็นบริษัทประกันภัยจากประเทศญี่ปุ่นเข้าซื้อหุ้นร้อยละ 50 ของบริษัท Asuransi Jiwa Sinarmas ซึ่งประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศอินโดนีเซีย ในขณะที่หุ้นส่วนที่เหลืออยู่ในบริษัท Asuransi Jiwa Sinarmas ถือโดย Sinar Mas Multiartha ซึ่งเป็นบริษัท Holding ของ Sinar Mas Group ผู้ประกอบธุรกิจทางการเงินในประเทศอินโดนีเซีย กรณีดังกล่าวนี้ คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียพิจารณาว่า Mitsui Holding Insurance Co. และ Sinar Mas Multiartha มีอำนาจควบคุมร่วมกันในบริษัท Asuransi Jiwa Sinarmas ซึ่งถือเป็นการควบรวมกิจการในลักษณะการจัดตั้งบริษัทร่วมทุน เพราะฉะนั้น การเข้าซื้อหุ้นเป็นการควบรวมกิจการที่ต้องแจ้งต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย⁴⁶

กรณีที่ 2: การเข้าซื้อหุ้นของบริษัท Asuransi Dharma Bangsa ในปี พ.ศ. 2554 บริษัท AXA SA ซึ่งประกอบธุรกิจประกันภัยได้เข้าซื้อหุ้นในอัตราร้อยละ 40 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท Asuransi Dharma Bangsa ซึ่งประกอบธุรกิจประกันภัยในประเทศอินโดนีเซีย ในขณะที่หุ้นร้อยละ 60 ของบริษัท Asuransi Dharma Bangsa ถือโดย Bank Mandiri ซึ่งประกอบธุรกิจธนาคารในประเทศอินโดนีเซีย อย่างไรก็ดี เนื่องจาก AXA SA มีอำนาจในการเสนอแต่งตั้งกรรมการของบริษัท Asuransi Dharma Bangsa ถึงสองในสามของจำนวนกรรมการในคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย จึงถือว่าในกรณีดังกล่าว AXA SA เป็นผู้มีอำนาจควบคุมในบริษัท Asuransi Dharma Bangsa⁴⁷

---

⁴⁵Section 44. *Ibid.* (ดูภาคผนวก ข)

⁴⁶Rizkiyana & Iswanto. *op.cit.*

⁴⁷*Ibid.*

3. กฎหมายและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบรวมกิจการของประเทศสิงคโปร์

3.1 กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการ

Companies Act (CHAPTER 50)⁴⁸ เป็นกฎหมายหลักที่ใช้บังคับกับการควบรวมในประเทศสิงคโปร์ (“กฎหมายบริษัทของประเทศสิงคโปร์”) ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนในการควบกิจการ โดยกฎหมายบริษัทของประเทศสิงคโปร์ กล่าวถึงการควบรวมกิจการแบบควบกิจการ และแบบรวมกิจการ ไม่ว่าจะเป็โดยวิธีการซื้อหุ้นหรือสินทรัพย์สำคัญ

ในการควบรวมกิจการผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการแต่ละฝ่าย จะต้องจัดเตรียมแผนการดำเนินการควบรวมกิจการ โดยแสดงข้อมูลต่างๆ เช่น โครงสร้างการจัดองค์กร และการบริหารจัดการภายหลังการควบรวมกิจการเสร็จสมบูรณ์⁴⁹ จากนั้น คณะกรรมการของผู้ประกอบการแต่ละฝ่ายจะเรียกประชุมผู้ถือหุ้น โดยส่งสำเนาแผนการดำเนินการควบรวมกิจการให้แก่ผู้ถือหุ้นและเจ้าหน้าที่มีประกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 21 วันก่อนวันที่จัดประชุมผู้ถือหุ้น และประกาศแผนการดำเนินการควบรวมกิจการในหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 1 ฉบับเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 21 วันก่อนวันจัดประชุมผู้ถือหุ้น⁵⁰

ในการขออนุมัติหรือความเห็นชอบแผนการดำเนินการควบรวมกิจการจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น จะต้องได้รับอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของผู้ถือหุ้นที่เข้าร่วมประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน⁵¹

หลังจากได้รับอนุมัติหรือความเห็นชอบจากผู้ถือหุ้นแล้ว แผนการดำเนินการควบรวมกิจการดังกล่าว พร้อมเอกสารรับรองสถานะทางการเงินของผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการจะถูกนำมาจดทะเบียนการควบรวมกิจการต่อนายทะเบียนบริษัท⁵²

ทั้งนี้หากในการควบรวมกิจการมีการ โอนทรัพย์สิน หรือใบอนุญาตใด ผู้ประกอบการมีหน้าที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือขั้นตอนที่กำหนดในกฎหมายที่ใช้บังคับกับทรัพย์สินเหล่านั้นโดยเฉพาะ

---

⁴⁸“Companies Act (Chapter 50)”. (Online). Available : <http://statutes.agc.gov.sg/aol/search/display/view.w3p?page=0;query=DocId%3A%22c3063e4b-61ed-4faf-8014-fabd5b998ed7%22%20Status%3Apublished%20Depth%3A0;rec=0>, 1967. (ดูภาคผนวก ค)

⁴⁹Section 215B. *Ibid.* (ดูภาคผนวก ค)

⁵⁰Section 215C (5)(a) and (b). *Ibid.* (ดูภาคผนวก ค)

⁵¹Section 215C (1). *Ibid.* (ดูภาคผนวก ค)

⁵²Section 215E. *Ibid.* (ดูภาคผนวก ค)

3.2 มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ

พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า (หมวด 50 บี) หรือ Competition Act, Chapter 50B⁵³ บังคับใช้ในประเทศสิงคโปร์ (“กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศสิงคโปร์”) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 โดยมีคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ (Competition Commission of Singapore หรือ “CCS”)⁵⁴ ซึ่งเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบ มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการกำหนดในหมวด 4 ของกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศสิงคโปร์ ห้ามการควบรวมกิจการที่ส่งผลหรืออาจส่งผลให้การแข่งขันทางการค้าในประเทศสิงคโปร์ลดลงอย่างมีนัยยะสำคัญ⁵⁵

มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการใช้บังคับกับการควบรวมกิจการดังต่อไปนี้⁵⁶

1. การควบกิจการ หรือการรวมกิจการระหว่างผู้ประกอบการตั้งแต่สองรายขึ้นไป

2. การเข้าควบคุม ไม่ว่าจะโดยตรง หรือโดยอ้อมในกิจการใดกิจการหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

3. การจัดตั้งบริษัทร่วมทุน (Joint Venture) ที่มีลักษณะถาวร และอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ประกอบการที่เข้าทำสัญญาจัดตั้งกิจการร่วมค้านั้นด้วย

ในการควบคุมนี้ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะพิจารณาว่า ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการมีอำนาจควบคุมต่อเมื่อผู้ประกอบการรายนั้นมีอำนาจในการตัดสินใจ (Decisive Influence) ด้านการบริหารจัดการของผู้ประกอบการที่คงอยู่หรือเกิดขึ้นเป็นรายใหม่ โดยทั้งนี้อำนาจควบคุมอาจแบ่งออกได้เป็น⁵⁷

---

⁵³“Competition Act (Chapter 50B)”. (Online). Available : <http://statutes.agc.gov.sg/aol/home.w3p>, 2004. (ดูภาคผนวก ก)

⁵⁴กรมการค้าภายใน. เรื่องเดิม.

⁵⁵Section 54 (1) of Competition Act, Chapter 50B (ดูภาคผนวก ก)

⁵⁶Section 54 (2), (5) and 58. Ibid. (ดูภาคผนวก ก)

⁵⁷Section 54 (3). Ibid. and Article 3.9-3.17 Competition Commission Singapore. “CCS Guidelines on the Substantive Assessment of Mergers”. (Online). Available : http://www.ccs.gov.sg/content/dam/ccs/PDFs/CCSGuidelines/substantiveassessmerger_Jul07FINAL.pdf, 2007. (ดูภาคผนวก ก)

1. อำนาจควบคุมตามกฎหมาย

1.1 สิทธิในการออกเสียงตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไปของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของผู้ประกอบการที่ยังคงอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่

1.2 กรณีที่มีสิทธิในการออกเสียงระหว่างร้อยละ 30-50 ของสิทธิออกเสียงทั้งหมดของผู้ประกอบการที่ยังคงอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่ ให้สันนิษฐานว่ามีอำนาจควบคุมการบริหารจัดการเป็นของผู้ประกอบธุรกิจที่ยังคงอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่ตามกฎหมาย

2. อำนาจควบคุมตามความเป็นจริง ตัวอย่างเช่น

2.1 การมีสัญญาที่ให้อำนาจคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งในการตัดสินใจในกิจกรรมอันเป็นส่วนที่เป็นสาระสำคัญของผู้ประกอบการ

2.2 การให้ความช่วยเหลือด้านการเงินที่ให้ผู้ให้กู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ในกิจกรรมอันเป็นส่วนที่เป็นสาระสำคัญของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นการให้สิทธิแก่ผู้ให้กู้เกินกว่าเพื่อปกป้องประโยชน์ของตน และมีลักษณะที่กระทบต่อการแข่งขันทางการค้าในตลาด

2.3 กรณีที่ venture capital หรือ private equity เข้ามาควบคุมกิจการที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับกิจการที่ตนได้ลงทุนไว้แล้ว

2.4 การให้สิทธิซื้อหุ้น (option) ที่มีผลทางกฎหมาย หรือสัญญา

2.5 การให้สิทธิผู้ถือหุ้นข้างน้อยในการคัดค้านการดำเนินกิจกรรมอันเป็นส่วนที่เป็นสาระสำคัญของผู้ประกอบการ เช่น งบประมาณ แผนการตลาด เป็นต้น

2.6 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ เช่น สัญญาจัดหาวัตถุดิบซึ่งมีอายุสัญญายาวนานกว่าปกติ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการจะไม่ปรับใช้กับการควบรวมกิจการในกรณีดังต่อไปนี้⁵⁸

1. กรณีที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้ชำระบัญชีเข้ามาควบคุมการดำเนินกิจการของผู้ประกอบการ

2. กรณีการควบรวมกิจการภายในเครือเดียวกัน

3. กรณีการได้การควบคุมมาทางพินัยกรรม หรือทางมรดก

4. กรณีการได้มาซึ่งการควบคุมในฐานะนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ซึ่ง (1) มีเป้าหมายที่จะถ่ายโอนหลักทรัพย์ภายใน 12 เดือน และ (2) นิติบุคคลนั้นไม่ได้ประสงค์จะกำหนดพฤติกรรมทางการค้า หรือวางกลยุทธ์ทางการค้า

⁵⁸ Section 54 (7) “Competition Act (Chapter 50 B)”. (Online). Available : <http://statutes.agc.gov.sg/aol/home.w3p>, 2004. (ดูภาคผนวก ค)

มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการกับการควบรวมกิจการจะใช้บังคับกับการควบรวมกิจการทุกรายที่ส่งผลกระทบต่อตลาดในประเทศสิงคโปร์ ไม่ว่าผู้ประกอบการที่ควบรวมกิจการจะถือสัญชาติสิงคโปร์หรือไม่ และการควบรวมกิจการนั้นจะเกิดขึ้นในหรือนอกประเทศสิงคโปร์ ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะมุ่งตรวจสอบเฉพาะการควบรวมกิจการที่มีมูลค่าสูงหรือมีมูลค่าถึงเกณฑ์ตามกฎหมายที่กำหนดเท่านั้น⁵⁹

เนื่องจากมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการของประเทศสิงคโปร์เป็นแบบการแจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ ด้วยความสมัครใจ คณะกรรมการจึงออกแนวทางการควบรวมกิจการ (CCS Guidelines on Merger Procedures 2012) เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้ประกอบการว่าการควบรวมกิจการในลักษณะใดบ้างที่มีแนวโน้มก่อให้เกิดผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าในตลาดของประเทศสิงคโปร์

ตามแนวทางการควบรวมกิจการ (CCS Guidelines on Merger Procedures 2012) คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์อาจพิจารณาว่าการควบรวมกิจการที่มีมูลค่าหรือส่วนแบ่งตลาดตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ เป็นการควบรวมกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าในตลาดของประเทศสิงคโปร์ได้⁶⁰

1. ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการมีส่วนแบ่งตลาด ตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป หรือ
2. ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการมีส่วนแบ่งตลาดระหว่างร้อยละ 20-40 และมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ในสามอันดับแรกในตลาด

---

⁵⁹Drew & Napier LLC. Merger Control: The International Regulation of Mergers and Joint Ventures in 75 Jurisdictions Worldwide 2014 in Singapore. (United Kingdom: Global Competition Review, 2014). pp. 349-359.

⁶⁰Article 3 .6 Competition Commission Singapore. “CCS Guidelines on Merger Procedures 2012”. (Online). Available : http://www.ccs.gov.sg/content/dam/ccs/PDFs/Publications/AnnexA_Revised%20Merger%20Guidelines%20for%20publication%20_3_.pdf, 2012. (ดูภาคผนวก ก)

ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ใช้มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ โดยวิธี
แจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ โดยสมัครใจ ซึ่ง
สามารถทำได้ 2 ช่วงคือ⁶¹

1. การแจ้งก่อนการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น โดยผู้ประกอบการที่ดำเนินการ
รวมกิจการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถแจ้งการรวมกิจการนั้นต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
แห่งสิงคโปร์

2. การแจ้งภายหลังการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น โดยผู้ประกอบการที่คงอยู่
หรือเกิดขึ้นใหม่สามารถแจ้งการควบรวมกิจการนั้นต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่ง
สิงคโปร์

ทั้งนี้ เนื่องจากกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศสิงคโปร์กำหนดให้
การแจ้งการควบรวมกิจการเป็นไปตามความสมัครใจของผู้ประกอบการ จึงเป็นดุลพินิจของ
ผู้ประกอบการว่า การควบรวมกิจการนั้นเข้าข่ายที่อาจส่งผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาดของ
ประเทศสิงคโปร์หรือไม่ หากผู้ประกอบการเลือกที่จะไม่แจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการ
การแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ แต่ในภายหลังคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่ง
สิงคโปร์มีเหตุอันควรสงสัยว่าการควบรวมกิจการก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดการกีดกันการแข่งขัน
ทางการค้า หรือเมื่อบุคคลที่สามารถร้องขอคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์
คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์มีอำนาจเข้ามาตรวจสอบการควบรวมกิจการ
ดังกล่าว และคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์อาจพิจารณาว่าผู้ประกอบการจงใจ
หรือเจตนาปกปิดการควบรวมกิจการนั้น⁶²

กรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจแจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการ
การแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ไม่ว่าก่อนหรือหลังการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น ขั้นตอนการ
พิจารณาของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ จะแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนคือ⁶³

---

⁶¹Section 56, 57 and 58 “Competition Act (Chapter 50B)”. (Online). Available :
<http://statutes.agc.gov.sg/aol/home.w3p>, 2004. (ดูภาคผนวก ค)

⁶²Section 62 (ค) and (ง). *Ibid.* (ดูภาคผนวก ค)

⁶³Section 56 . *Ibid.* and Article 2.7-2.9 of Competition Commission Singapore.
“CCS Guidelines on Merger Procedures 2012”. (Online). Available : [http://www.ccs.gov.sg/
content/dam/ccs/PDFs/Publications/AnnexA_Revised%20Merger%20Guidelines%20for%20
publication %20_3_.pdf](http://www.ccs.gov.sg/content/dam/ccs/PDFs/Publications/AnnexA_Revised%20Merger%20Guidelines%20for%20publication%20_3_.pdf), 2012. (ดูภาคผนวก ค)

ขั้นตอนที่ 1 : คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะพิจารณา รายละเอียดของการควบรวมกิจการและมีคำวินิจฉัยภายใน 30 วันทำการ ในกรณีเป็นที่สงสัย คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะแจ้งผู้ประกอบการว่า มีความจำเป็นที่จะต้อง ดำเนินการพิจารณาโดยละเอียดในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 : คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะพิจารณา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรวมกิจการโดยละเอียด พร้อมประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการควบรวม กิจการ และมีคำวินิจฉัยภายใน 120 วันทำการ

ทั้งนี้ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์อาจขอขยาย ระยะเวลาในการพิจารณาได้ โดยวิธีการทำหนังสือแจ้งไปยังผู้ประกอบการล่วงหน้าเพื่อขอขยาย ระยะเวลาดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ประกอบการแจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการ การแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ก่อนการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น ระหว่างที่คณะกรรมการ การแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์พิจารณาการควบรวมกิจการ ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการ ควบรวมกิจการต่อไปได้ เว้นแต่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ มีเหตุอันควร สงสัยว่า การรวมกิจการจะก่อให้เกิดการกีดกันทางการค้า คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า แห่งสิงคโปร์อาจกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราว ซึ่งรวมไปถึงการระงับการดำเนินการ รวมกิจการลงชั่วคราว นอกจากนั้นในกรณีจำเป็นเร่งด่วน เพื่อป้องกันความเสียหายร้ายแรงหรือ ความเสียหายที่แก้ไขไม่ได้ที่จะเกิดต่อบุคคลอื่น และเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์อาจประเมินสถานการณ์ และ / หรือ กำหนด แนวทางแก้ไขผลกระทบดังกล่าวตามความเหมาะสม⁶⁴

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ได้ออกแนวทางในการ ประเมินผลการควบรวมกิจการ โดยแสดงปัจจัยต่างๆ ที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่ง สิงคโปร์จะนำมาใช้ในการพิจารณา หรือประเมินผลกระทบที่อาจเกิดจากการควบรวมกิจการ โดยมี รายละเอียดดังต่อไปนี้⁶⁵

---

⁶⁴Section 58A “Competition Act (Chapter 50 B)”. (Online). Available : <http://statutes.agc.gov.sg/aol/home.w3p>, 2004. (ดูภาคผนวก ค)

⁶⁵Article 6-8 Competition Commission Singapore. “CCS Guidelines on the Substantive Assessment of Mergers”. (Online). Available : http://www.ccs.gov.sg/content/dam/ccs/PDFs/CCSGuidelines/substantiveassessmerger_Jul07FINAL.pdf, 2007. (ดูภาคผนวก ค)

1. ส่วนแบ่งตลาด (Market Share)

การพิจารณาส่วนแบ่งตลาด จะเริ่มตั้งแต่การกำหนดขอบเขตของตลาดที่ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการแต่ละฝ่ายจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ ซึ่งพิจารณาทั้งในแง่ตัวสินค้าหรือบริการ และในแง่ตำแหน่งที่ตั้งของตลาด เพื่อนำมาวิเคราะห์ดัชนีการกระจุกตัวในตลาด (Market Concentration) รายได้จากการขายสินค้าหรือให้บริการ ปริมาณผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายได้ ผลกำไร และทุนหมุนเวียนในกิจการ เพื่อหาส่วนแบ่งตลาดของผู้ประกอบการแต่ละฝ่ายที่ดำเนินการควบรวมกิจการ และส่วนแบ่งตลาดที่ผู้ประกอบการที่คงอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่ คาดว่าจะได้รับหลังจากการควบรวมกิจการ ทั้งนี้ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะเพิ่งถึงการควบรวมกิจการที่ผู้ประกอบการที่คงอยู่ หรือเกิดขึ้นใหม่มีส่วนแบ่งตลาดตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป หรือมีส่วนแบ่งตลาดเป็นขนาดใหญ่สามอันดับแรกในตลาด

2. ความสามารถและแนวโน้มการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ และ / หรือ การขยายกิจการของผู้ประกอบการที่มีอยู่เดิมในตลาด คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะพิจารณาแนวโน้มที่ผู้ประกอบการรายใหม่จะเข้าสู่ตลาด โดยอาศัยข้อมูลการเข้าสู่ตลาด และการออกจากตลาดของผู้ประกอบการรายอื่นในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา แผนการเข้าสู่ตลาดของบุคคลภายนอกในอนาคต รวมถึงต้นทุนในการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ เช่น ค่าโฆษณาสินค้าหรือบริการ นอกจากนี้ ลักษณะของสินค้าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ หรือการขยายตัวของผู้ประกอบการรายอื่นที่อยู่ในตลาด เช่น สินค้าจำพวกเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องพัฒนาคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ตลอดเวลา ทำให้การกีดกันผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่ตลาดสินค้าประเภทเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์เป็นไปได้ยาก

3. อำนาจต่อรองของผู้บริโภค กล่าวคือ ความสามารถของผู้บริโภคที่จะเปลี่ยนไปใช้สินค้าของผู้ประกอบการรายอื่น ๆ ได้หรือไม่

4. ประโยชน์จากการควบรวมกิจการ เช่น การควบรวมกิจการทำให้บริษัทใหญ่ขึ้น ทำให้สามารถต่อสู้กับผู้ประกอบการรายอื่นที่อยู่ในท้องตลาดอยู่แล้วได้ การควบรวมกิจการช่วยลดต้นทุนการผลิตส่งผลให้ราคาสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการที่ดำเนินการรวมกิจการนั้นลดลง หรือการควบรวมกิจการช่วยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมืออย่างเหนียวแน่นในการพัฒนาเทคโนโลยี

5. ปัญหาทางการเงินของผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการ โดยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะนำปัจจัยตามที่กล่าวมาข้างต้นมาพิจารณา และประเมินหาผลกระทบของการควบรวมกิจการที่มีต่อตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวโน้มที่ผู้ประกอบการจะขึ้นราคาสินค้าหรือบริการ

นอกจากนี้ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะซักถาม และขอความคิดเห็น รวมทั้งข้อมูลต่างๆ จากผู้บริโภครายอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ ประกอบการวิเคราะห์สภาพตลาดก่อน ขณะนั้นและภายหลังการรวมกิจการ เพื่อประเมินผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นกับตลาดภายหลังการรวมกิจการ

ทั้งนี้ เพื่อให้การควบรวมกิจการดำเนินไปอย่างเป็นความลับ กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศสิงคโปร์เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการที่ประสงค์จะดำเนินการควบรวมกิจการขอคำปรึกษาในทางลับจากคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ได้ก่อน การควบรวมกิจการเสร็จสมบูรณ์ โดยมีเงื่อนไขดังนี้⁶⁶

1. ผู้ประกอบการมีความประสงค์ที่จะรวมกิจการโดยสุจริต
2. การรวมกิจการยังไม่เป็นที่เปิดเผยแก่สาธารณะ
3. การรวมกิจการมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการกีดกันทางการค้าในสิงคโปร์ และคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ยังไม่เคยมีคำวินิจฉัยในกรณีที่มีลักษณะ ดังกล่าวมาก่อน

อย่างไรก็ตาม คำปรึกษาในทางลับนี้ไม่มีผลผูกพันคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ เพราะฉะนั้น คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ อาจสงวนสิทธิในการพิจารณาการควบรวมกิจการดังกล่าวเป็นอย่างอื่นได้

กรณีที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์มีคำวินิจฉัยว่า การควบรวมกิจการได้ส่งผล หรืออาจส่งผลให้การแข่งขันทางการค้าในประเทศสิงคโปร์ลดลงอย่าง มีนัยยะสำคัญ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์อาจกำหนดวิธีการแก้ไขที่ เหมาะสม เพื่อป้องกันหรือแก้ไขผลกระทบดังกล่าว เช่น การระงับหรือหยุดการควบรวมกิจการนั้น การกำหนดให้ผู้ประกอบการที่ดำเนินการรวมกิจการทำความตกลง เพื่อป้องกันหรือบรรเทา ผลกระทบจากการควบรวมกิจการ ไม่ว่าจะเป็นการขายทรัพย์สิน หรือหุ้นที่ได้รับจากการควบรวม กิจการให้แก่บุคคลภายนอกภายในเวลาที่กำหนด การวางมาตรการควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบการ การเรียกหลักประกัน การลงโทษปรับ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน คณะกรรมการ การแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์อาจอนุญาตให้ผู้ประกอบการเสนอวิธีการแก้ไขผลกระทบที่อาจ เกิดจากการรวมกิจการต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ หาก

---

⁶⁶Article 3.18 – 3.27 Competition Commission Singapore. “CCS Guidelines on Merger Procedures 2012”. (Online). Available : http://www.ccs.gov.sg/content/dam/ccs/PDFs/Publications/AnnexA_Revised%20Merger%20Guidelines%20for%20publication%20_3_.pdf, 2012. (ดูภาคผนวก ก)

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์เห็นว่า วิธีการที่เสนอนั้นสามารถแก้ไข หรือบรรเทาผลกระทบดังกล่าวได้ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะอนุมัติให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามวิธีการที่ตนเสนอได้ ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะสอบถามไปยังผู้ประกอบการว่า ต้องการเสนอวิธีการแก้ไขหรือไม่ ก่อนที่จะกำหนดวิธีการแก้ไขขึ้นเอง และมีแนวโน้มที่จะใช้วิธีการแก้ไขที่ผู้ประกอบการเสนอ หากเห็นว่าวิธีการแก้ไขดังกล่าวเหมาะสมและเพียงพอที่จะป้องกัน แก้ไข หรือบรรเทาผลกระทบที่เกิดหรืออาจเกิดจากการรวมกิจการได้⁶⁷

นอกจากนี้ผู้ประกอบการสามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม เพื่อขอพิจารณาก่อนได้ หากการรวมกิจการดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งการยื่นอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ จะต้องกระทำภายใน 14 วันนับแต่วันที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์แจ้งผลคำวินิจฉัยต่อผู้ประกอบการ⁶⁸

3.3 กรณีศึกษาในประเทศสิงคโปร์

กรณีที่ 1: การเข้าซื้อกิจการโดย Seagate Technology International⁶⁹ : Seagate Technology International ซึ่งเป็น บริษัท ในเครือ Seagate Technology Public Limited Company (“Seagate”) เข้าซื้อกิจการของบริษัทในเครือ Samsung Electronics Co., Ltd. (“Samsung”) ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับ Hard Disk Drive (HDD) ในประเทศสิงคโปร์

---

⁶⁷Section 69-70 of “Competition Act (Chapter 50B)”. (Online). Available : <http://statutes.agc.gov.sg/aol/home.w3p>, 2004. And Article 9 Competition Commission Singapore. “CCS Guidelines on the Substantive Assessment of Mergers”. (Online). Available : http://www.ccs.gov.sg/content/dam/ccs/PDFs/CCSGuidelines/substantiveassessmerger_Jul07FINAL.pdf, 2007.

⁶⁸Section 71 – 70. *Ibid.* (ดูภาคผนวก ค)

⁶⁹“Grounds for Decision issued by the Competition Commission of Singapore in relation to the Notification for Decision of the Proposed Acquisition by Seagate Technology Public Limited Company of Certain Assets of the Hard Disk Drive Business of Samsung Electronics Co., Ltd. pursuant to Section 57 of the Competition Act”. (Online). Available : [http://www.ccs.gov.sg/content/dam/ccs/PDFs/Public_register_and_consultation/Public_register/Mergers%20and%20acquisition/Seagate%20Samsung%20Decision%20\(non-confidential\)\(signed\).pdf](http://www.ccs.gov.sg/content/dam/ccs/PDFs/Public_register_and_consultation/Public_register/Mergers%20and%20acquisition/Seagate%20Samsung%20Decision%20(non-confidential)(signed).pdf), 2011.

แม้ว่าจากการสอบสวนของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งประเทศไทยลิงคโพรพบว่า หากการควบรวมกิจการดังกล่าวดำเนินการเป็นผลสำเร็จ Seagate จะมีส่วนแบ่งตลาดที่เพิ่มขึ้นสูงขึ้น ซึ่งอาจทำให้อำนาจต่อรองของผู้จัดจำหน่ายหรือผู้บริโภคมลดลง รวมทั้งแนวโน้มการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ค่อนข้างต่ำ แต่ในขณะเดียวกันในตลาดยังคงมี Hard Disk Drive ของผู้ผลิตรายอื่นที่สามารถใช้ทดแทน Hard Disk Drive ของ Seagate ได้ ทำให้ผู้จัดจำหน่ายหรือผู้บริโภครวมกันสามารถหันไปซื้อหรือใช้ Hard Disk Drive ของผู้ประกอบการรายอื่นได้นอกจากนั้น Hard Disk Drive เป็นสินค้าประเภทอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้ผลิตจะต้องพัฒนาคุณสมบัติและคุณภาพอยู่ตลอดเวลา โอกาสที่ Seagate จะผูกขาดตลาดจึงมีค่อนข้างน้อย เพราะฉะนั้น CCS จึงพิจารณาอนุมัติการควบรวมกิจการดังกล่าว

4. กฎหมายและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบรวมกิจการของประเทศมาเลเซีย

4.1 กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการ

กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการมาเลเซีย คือ Laws of Malaysia, Act 125, Companies Act 1965 กฎหมายฉบับนี้มีได้มีบทบัญญัติที่ใช้บังคับโดยตรงกับการควบรวมกิจการ มีเพียงบทบัญญัติกำหนดขั้นตอนบางขั้นตอนของการควบรวมกิจการจะต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น กล่าวคือ การควบรวมกิจการโดยการซื้อหรือขายทรัพย์สินของบริษัทที่มี (1) มูลค่าสูงเกินกว่าร้อยละ 25 ของมูลค่าหุ้นทั้งหมดของบริษัท หรือ (2) มูลค่าสูงเกินกว่าร้อยละ 25 ของทรัพย์สินทั้งหมดของบริษัท หรือ (3) มูลค่าสูงเกินกว่าร้อยละ 25 กำไรสุทธิทั้งหมด (หลังหักค่าใช้จ่าย) ของบริษัท จะต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทผู้ซื้อหรือผู้ขายแล้วแต่กรณี หากการซื้อหรือขายนั้นส่งผลกระทบต่อการบริหารหรือสถานะทางการเงินของบริษัทเป็นอย่างมาก⁷⁰

การควบรวมกิจการที่บริษัทผู้ซื้อที่มีความประสงค์ที่จะใช้หุ้นในบริษัทของตนเป็นค่าตอบแทนในการควบรวมกิจการ หากการออกหุ้นนั้นมีผลเป็นการเพิ่มทุนจดทะเบียนของบริษัทผู้ซื้อ⁷¹ หรือหากในการควบรวมกิจการมีการโอนทรัพย์สิน หรือใบอนุญาตใด ๆ ผู้ประกอบการมีหน้าที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือขั้นตอนที่กำหนดในกฎหมายที่ใช้บังคับกับทรัพย์สินเหล่านั้นโดยเฉพาะ

⁷⁰Section 123C “Laws of Malaysia, Act 125, Companies Act 1965”. (Online). Available : <http://jpt.mohe.gov.my/RUJUKAN/akta/akta%20syarikat.pdf>, 1965. (ดูภาคผนวก ง)

⁷¹Section 132D. *Ibid.* (ดูภาคผนวก ง)

4.2 มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ

ประเทศมาเลเซียประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการแข่งขัน พ.ศ. 2553 (Competition Act 2010) (“กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศมาเลเซีย”) เพื่อป้องกันการผูกขาดหรือกีดกันการแข่งขันในตลาด โดยมีคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า หรือ Malaysia Competition Commission (“MyCC”) กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศมาเลเซียกำหนดห้ามการตกลงร่วมกันในแนวนอน (Horizontal) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดราคาหรือเงื่อนไขการค้า เช่น การจัดแบ่งตลาด แหล่งทรัพยากรการผลิต การระบายสินค้า การเข้าสู่ตลาด การพัฒนาทางเทคนิคและเทคโนโลยี การลงทุน หรือการฮั้วประมูล⁷²

แต่ในปัจจุบันประเทศมาเลเซียยังไม่มีมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการโดยตรง เพราะฉะนั้นพฤติกรรมของผู้ประกอบการที่คงอยู่ หรือเกิดขึ้นใหม่จากการรวมกิจการจะถูกควบคุมด้วยกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศมาเลเซีย เมื่อผู้ประกอบการรายนั้นดำเนินกิจการในลักษณะผูกขาดหรือใช้อำนาจเหนือตลาด⁷³ ที่ตนมีในทางมิชอบ ตัวอย่างเช่น⁷⁴

1. การกำหนดราคาซื้อ ราคาขายอย่างไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม หรือกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรมต่อผู้จัดจำหน่ายสินค้า ผู้ให้บริการ หรือลูกค้า
2. การจำกัดหรือควบคุมการผลิต ช่องทางตลาด การเข้าสู่ตลาด การพัฒนาเทคนิคหรือเทคโนโลยี และการลงทุนที่ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค
3. การปฏิเสธที่จะจัดส่งสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้ประกอบการ หรือกลุ่มผู้ประกอบการอื่น
4. การกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เพื่อทำธุรกรรมอย่างเดียวกันกับคู่ค้าทางธุรกิจอื่น ๆ เพื่อนำไปสู่ (1) การขัดขวางการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ หรือขัดขวางการขายกิจการหรือการลงทุนของกลุ่มแข่งในตลาด (2) การบีบบังคับทางการตลาด หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่คู่แข่งในตลาดซึ่งมีศักยภาพน้อยกว่าตน ซึ่งตนเองเป็นผู้ประกอบการที่มีอำนาจ

---

⁷²Chapter 2 “Competition Act 2010”. (Online). Available : [http:// www.mycc.gov.my/files/ Competition%20Act%202010.pdf](http://www.mycc.gov.my/files/Competition%20Act%202010.pdf), 2010. (ดูภาคผนวก ง)

⁷³Section 2 of “Competition Act 2010 Defines” (ดูภาคผนวก ง)

⁷⁴Section 10 “Competition Act 2010”. (Online). Available : [http:// www.mycc.gov.my/files/Competition%20Act%202010.pdf](http://www.mycc.gov.my/files/Competition%20Act%202010.pdf), 2010. (ดูภาคผนวก ง)

เหนือตลาด หรือ (3) ทำลายการแข่งขันในตลาดใด ๆ ซึ่งผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาดนั้นมี ส่วนร่วมหรือทำลายการแข่งขันในตลาดต้นทาง (Upstream Market) หรือตลาดปลายทาง (Downstream Market)

5. การทำให้คู่สัญญายินยอมเข้าทำสัญญาด้วย ทั้งที่มีการเพิ่มเติมเงื่อนไขทางการค้ามากกว่าปกติกว่าที่ควรจะมี โดยที่มิได้มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสัญญาแต่อย่างใด

6. การกำจัดคู่แข่งรายอื่นออกจากตลาด

7. การซื้อสำรองสินค้าขั้นกลาง (Intermediate Goods) หรือทรัพยากรที่ขาดแคลน และเป็นที่ต้องการของคู่แข่งของผู้ประกอบการที่มีอำนาจเหนือตลาด โดยปราศจากเหตุอันสมควรทางการค้า

โดยทั้งนี้ MyCC สามารถเริ่มการสืบสวนสอบสวนได้ เมื่อได้รับการร้องเรียน ซึ่งในระหว่างการสอบสวนของ MyCC อาจกำหนดแนวทาง เพื่อป้องกันความเสียหายอย่างร้ายแรง หรือความเสียหายที่ไม่อาจแก้ไขได้ หรือเพื่อป้องกันเหตุอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ หรือประโยชน์แห่งรัฐ เมื่อ MyCC เห็นว่ามีเหตุอันสมควร⁷⁵

โดยผู้ประกอบการสามารถยื่นหนังสือชี้แจง และ / หรือขออนุญาตชี้แจง โดยวาจา สำหรับกรณีสอบสวนทางวาจาท่อ MyCC ได้⁷⁶ ปัจจุบันยังไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับขั้นตอน กระบวนการพิจารณาคดี และกำหนดเวลาในการดำเนินการ

สรุป

การควบรวมกิจการเป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้ประกอบการใช้ปรับปรุงโครงสร้างธุรกิจของตน เพื่อให้มีความสามารถที่จะแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่น ทั้งคู่แข่งทางการค้าในปัจจุบัน หรือผู้ประกอบการรายใหม่ที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดได้ และยังเป็น การช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจ ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการควบรวมกิจการ ผู้ประกอบการที่คงอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่ย่อมมีขนาดที่ใหญ่ขึ้น และมีอำนาจต่อรองในตลาดมากขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการนั้นอาจใช้อำนาจต่อรองของตน เพื่อซื้อวัตถุดิบมาผลิตสินค้าหรือซื้อสินค้ามาเพื่อจำหน่ายต่อในราคาที่ต่ำลง เป็นต้น นอกจากนี้ การควบรวมกิจการยังช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถขยายกิจการได้อย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับการจัดตั้งกิจการใหม่ด้วยตนเอง

---

⁷⁵Section 36 “Laws of Malaysia, Act 125, Companies Act 1965”. (Online). Available : <http://jpt.mohe.gov.my/RUJUKAN/akta/akta%20syarikat.pdf>, 1965. (ดูภาคผนวก ง)

⁷⁶Section 37 Ibid. (ดูภาคผนวก ง)

ปัจจุบันการควบรวมกิจการสามารถแบ่งออกได้ 3 รูปแบบ คือ

1. การควบรวมกิจการแบบแนวนอน (Horizontal Mergers) เป็นการควบรวมกิจการระหว่างผู้ประกอบการที่อยู่ในชั้นการผลิตหรือธุรกิจประเภทเดียวกัน เช่น ผู้ผลิตกับผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่ายกับผู้จัดจำหน่าย เป็นต้น

2. การควบรวมกิจการแบบแนวตั้ง (Vertical Merger) เป็นการควบรวมกิจการระหว่างผู้ประกอบการในสายธุรกิจเดียวกัน เช่น ผู้จัดหาวัตถุดิบกับผู้ผลิต ผู้ผลิตกับผู้จำหน่าย เป็นต้น

3. การควบรวมกิจการโดยการรวมตัวระหว่างบริษัทที่ไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ว่าในฐานะผู้ซื้อ ผู้ขาย หรือผู้แข่งขันในตลาด (Conglomerate Merger)

แม้ว่าการควบรวมกิจการจะส่งผลดีในทางธุรกิจ แต่การควบรวมกิจการอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อตลาด กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่คงอยู่ หรือเกิดขึ้นใหม่จากการควบรวมกิจการอาจใช้อำนาจในการต่อรองของตนในทางที่ก่อให้เกิดการผูกขาดในตลาด หรือจำกัดการแข่งขันในตลาด เช่น การทำสัญญาในทางที่บังคับให้ผู้จัดหาวัตถุดิบต้องส่งวัตถุดิบให้ตนแต่เพียงรายเดียว หรือราคาวัตถุดิบที่ส่งให้แก่ตนจะต้องต่ำกว่าที่ส่งให้แก่ผู้ประกอบการรายอื่น ทำให้ผู้ประกอบการรายอื่นมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่า และผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่ตลาดได้ยาก ส่งผลให้เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการในตลาดลดลง เป็นต้น

การตระหนักถึงผลกระทบดังกล่าว ประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงมีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า ทั้งนี้ จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย พบว่ากฎหมายเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าของทั้งสี่ประเทศนี้ มุ่งเน้นการควบคุมพฤติกรรมของผู้ประกอบการ มิให้ใช้อำนาจเหนือตลาดไปในทางที่อาจก่อให้เกิดการผูกขาด หรือความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันได้

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายกำหนดมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการอยู่แล้ว สำหรับในประเทศไทย ขณะนี้อยู่ระหว่างการร่างหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการควบคุมหรือกำกับดูแลการควบรวมกิจการเช่นกัน ขณะที่ในประเทศมาเลเซียไม่มีมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการที่อาจมีผลต่อการแข่งขันทางการค้า

สำหรับมาตรการของประเทศไทยตามร่างที่อยู่ระหว่างการพิจารณา และกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วของประเทศอินโดนีเซีย และสิงคโปร์มีมาตรการที่ต่างกันออกไป กล่าวคือ

1. ประเทศไทยใช้วิธีการขออนุญาตก่อนการรวมกิจการเสร็จสมบูรณ์

2. ประเทศอินโดนีเซียใช้วิธีขออนุมัติการควบรวมกิจการภายหลังการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น

3. ประเทศสิงคโปร์ใช้วิธีการแจ้งการรวมกิจการโดยสมัครใจ

โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพิจารณาผลกระทบที่เกิดหรืออาจเกิดจากการควบรวมกิจการแต่ละราย หน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละประเทศจะนำปัจจัยดังต่อไปนี้มาใช้เพื่อพิจารณา เช่น ส่วนแบ่งตลาด การสามารถในการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ หรือการขยายกิจการของผู้ประกอบการรายอื่น อำนาจต่อรองของผู้บริโภค ประโยชน์จากการรวมกิจการ ปัญหาทางการเงินของผู้ประกอบการที่ดำเนินการรวมกิจการ เป็นต้น แต่ในทางกลับกัน ประเทศมาเลเซียไม่มีมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ

เพราะฉะนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำกับดูแลการควบรวมกิจการหรือไม่ หากมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการมีความจำเป็นต่อตลาดของประเทศไทย มาตรการดังกล่าวควรเป็นไปในทิศทางใด

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการสนับสนุนและกำกับดูแลการควบรวมกิจการ ที่ควรจะเป็น

ความสำคัญของการควบคุมการควบรวมกิจการ

การแข่งขันในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการไทยในปัจจุบันนี้ไม่ได้แข่งขันเฉพาะกับผู้ประกอบการไทยด้วยกันเอง แต่จะต้องแข่งขันกับผู้ประกอบการในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นอีกด้วยเมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ค.ศ. 2015 ดังนั้นผู้ประกอบการไทยจึงจำเป็นต้องสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ธุรกิจของตน ซึ่งการควบรวมกิจการเป็นหนึ่งในวิธีการที่ถูกนำมาใช้เพื่อให้ธุรกิจเข้มแข็ง ค้ำขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการเพิ่มศักยภาพให้ผู้ประกอบการไทยและธุรกิจไทยมีความสามารถไปแข่งขันกับธุรกิจต่างชาติได้

การควบรวมกิจการอาจทำให้เกิดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency) เช่น ก่อให้เกิดการประหยัดจากขนาด (Economic of Scale) ที่ลดต้นทุนการผลิตลง หรือทำให้สภาพการแข่งขันในตลาดดีขึ้น เช่น การที่บรรดาผู้ประกอบการขนาดเล็กมีการควบรวมกิจการเข้าด้วยกันเพื่อทำให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่อยู่ในตลาดได้อย่างเท่าเทียมกัน¹ แต่ขณะเดียวกันการควบรวมกิจการก็อาจเป็นกรณีผู้ประกอบการธุรกิจตกลงร่วมมือกันในการประกอบธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดการแข่งขันทางการค้าระหว่างกัน และเพื่อแสวงหากำไรสูงสุดร่วมกัน ทำให้การแข่งขันในตลาดลดลงหรือหายไป เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างของตลาดเกิดการกระจุกตัว (Concentration) เกิดการผูกขาดในตลาดหรืออาจเป็นการกีดขวางการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ (Barrier to Entry) หรือเป็นการเพิ่มการเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด (Market Power) จนทำให้กลายเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือตลาด (Dominant Position) สามารถควบคุมราคาและปริมาณของสินค้าในตลาดได้ ซึ่งทำให้ผู้บริโภคได้รับผลกระทบได้²

---

¹ สุธีร์ ศุภนิคย์. “การควบคุมการควบรวมกิจการ (Merger Control)”, วารสารนิติศาสตร์. 4 (4), 1 ธันวาคม 2539. หน้า 689.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 690.

การที่การควบรวมกิจการอาจนำไปสู่การสร้างอำนาจทางธุรกิจ ซึ่งเป็นการสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจให้กับคนกลุ่มหน้า แต่ในอีกแง่หนึ่งการควบรวมกิจการก็อาจจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน ทำให้มีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการควบคุมการควบรวมกิจการเป็น 2 แนวทาง

1. แนวทางการควบคุมโครงสร้าง (Structural Policy) เป็นการควบคุมที่ห้ามไม่ให้เกิดการควบรวมกิจการเกิดขึ้น เพราะจะเป็นการทำลายการแข่งขันในตลาด ทำให้โครงสร้างของตลาดเสียไป และเพื่อเป็นการรักษาสภาพการแข่งขันในตลาดให้คงอยู่ ไม่ต้องการให้มีการควบรวมกิจการเป็นเครื่องมือในการนำสู่การเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด หรือทำให้ผู้ประกอบการอื่นเสียเปรียบ ดังนั้นจะดูที่สภาวะการกระทำตัวเป็นเกณฑ์ โดยดูที่สภาพการแข่งขันในตลาด แต่เพียงอย่างเดียว สหรัฐอเมริกาเป็นตัวอย่างประเทศที่ใช้แนวทางนี้ และสหรัฐมีมาตรการทางกฎหมายที่ควบคุมการควบรวมกิจการ โดยดูจากผลที่เกิดขึ้นจากการควบรวมกิจการเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งใน The Clayton Act มาตรา 7 ได้วางหลักห้ามไม่ให้เกิดการควบรวมกิจการที่มีผลทำให้การแข่งขันลดลงอย่างมาก หรือที่จะทำให้เกิดการผูกขาด³

2. แนวทางการควบคุมพฤติกรรมของการควบรวมกิจการ (Behavior Policy) การควบรวมกิจการสามารถทำได้ แต่ผลของการควบรวมจะต้องไม่ขัดกับประโยชน์ส่วนรวม (Against Public Interest) หากปรากฏผลว่าการควบรวมกิจการใดมีพฤติกรรมที่เป็นการขัดต่อประโยชน์ส่วนรวมแล้ว การควบรวมกิจการรายนั้นจะถูกห้ามการควบรวม⁴ ในสหภาพยุโรปได้ใช้แนวทางนี้ในการควบคุมการควบรวมกิจการโดยจะเห็นได้จาก EEC No. 4064/89 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการรวมธุรกิจ ซึ่งอาจส่งผลให้อยู่ในสภาวะที่มีส่วนแบ่งตลาดสูง และเป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันอย่างเสรี การควบคุมการควบรวมกิจการ (Merger) เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการรวมตัว เช่น ทำให้ราคาสูงขึ้น ลดทางเลือกสำหรับผู้บริโภค⁵

อย่างไรก็ตาม การควบคุมการควบรวมกิจการเป็นมาตรการล่วงหน้า เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดโครงสร้างตลาดที่มีการผูกขาดและนำไปสู่การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้นเพื่อเป็นการรักษาและส่งเสริมสภาพการแข่งขันในตลาด การมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการควบรวมกิจการจึงเป็นสิ่งจำเป็น แต่จะต้องตระหนักด้วยว่ากฎหมายการควบคุมการควบรวมกิจการจะต้อง

---

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 694.

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

⁵<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989R4064:EN:>

ไม่ชัดเจน หรือเป็นอุปสรรคต่อผู้ประกอบการไทยในการทำธุรกิจ รวมถึงกฎหมายดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของไทย

มาตรการทางกฎหมายที่ควรจะเป็นเพื่อส่งเสริมการควบรวมกิจการ

แม้ว่ามาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการจะมีความสำคัญและจำเป็นต่อตลาดของประเทศไทย แต่การกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมและกำกับดูแลการควบรวมกิจการและปัจจัยที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้านำมาใช้ในการพิจารณาจะต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อการลงทุน และการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการของประเทศไทย ซึ่งอยู่ภายใต้การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในฐานะประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ควรคำนึงถึงแนวทางต่างๆ ที่ประเทศอื่นๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียนถือปฏิบัติด้วย

1. ขอบเขตการใช้มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ

1.1 นิยามคำว่า “การควบรวมกิจการ”

ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 3 กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทย กำหนดให้การรวมกิจการที่อาจก่อให้เกิดการผูกขาด หรือความไม่เป็นธรรมต่อการแข่งขันในตลาด จะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า โดยมาตรา 26 ของกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทยกำหนดว่า

“การรวมกิจการตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึง

1) การที่ผู้ผลิตรวมกับผู้ผลิต ผู้จำหน่ายรวมกับผู้จำหน่าย ผู้ผลิตรวมกับผู้จำหน่าย หรือผู้ให้บริการรวมกับผู้ให้บริการ อันจะมีผลให้สถานะของธุรกิจหนึ่งคงอยู่และธุรกิจหนึ่งสิ้นสุดลงหรือเกิดเป็นธุรกิจใหม่ขึ้น

2) การเข้าซื้อทรัพย์สินทั้งหมด หรือบางส่วนของธุรกิจอื่น เพื่อควบคุมนโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยการ หรือการจัดการ

3) การเข้าซื้อหุ้นทั้งหมดหรือบางส่วนของธุรกิจอื่น เพื่อควบคุมนโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยการ หรือการจัดการ”

จากนิยามข้างต้น เห็นได้ว่าตัวบทบัญญัติใช้คำว่า “หมายความรวมถึง” ดังนั้นรูปแบบการรวมกิจการที่บัญญัติอยู่ในอนุมาตรา 1 ถึง 3 จึงเป็นเพียงตัวอย่างของรูปแบบการรวมกิจการที่ถูกจัดเป็นการรวมกิจการเท่านั้น จึงมีความเป็นไปได้ว่า การจัดโครงสร้างกิจการในรูปแบบอื่น เช่น การจัดตั้งกิจการร่วมค้า การให้กรรมการควบตำแหน่งในหลายบริษัท (Interlocking Directorates) การทำสัญญาระยะยาวที่มีผลให้บุคคลอันมีอำนาจในการบริหารจัดการกิจการ เป็นต้น

อาจถูกตีความได้ว่าเป็นการรวมกิจการรูปแบบหนึ่งที่อยู่ภายใต้มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการด้วย เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซีย และของประเทศสิงคโปร์จะพบว่า กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซียได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการใช้กับการควบรวมกิจการรูปแบบใดบ้าง โดยมีได้เปิดช่องให้สามารถตีความให้มาตรการดังกล่าวครอบคลุมไปถึงการจัดโครงสร้างกิจการในรูปแบบอื่นนอกจากที่กำหนดได้ แม้ว่าการจัดโครงสร้างกิจการเช่นนั้นอาจมีผลให้อำนาจบริหารงานกระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น ซึ่งต่างจากกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศสิงคโปร์ที่ให้นิยามการควบรวมกิจการโดยเปิดโอกาสให้เกิดการตีความว่า การจัดโครงสร้างกิจการบางรูปแบบอาจต้องตกอยู่ภายใต้มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่ทางภาคธุรกิจ คณะกรรมาธิการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ ได้ออกแนวทางในการพิจารณาว่าการจัดโครงสร้างกิจการในลักษณะใดบ้างที่ถูกจัดว่าเป็นการควบรวมกิจการภายใต้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศสิงคโปร์ ตัวอย่างเช่น การที่ผู้ประกอบการรายหนึ่งใช้สัญญาเป็นเครื่องมือในการควบคุมอำนาจบริหารจัดการผู้ประกอบการอีกรายหนึ่ง ไม่ว่าจะทำเป็นสัญญาให้ความช่วยเหลือทางการเงิน สัญญาจัดหาวัตถุดิบซึ่งมีอายุสัญญายาวนานกว่าปกติ เป็นต้น

1.2 ขอบเขตการใช้บังคับ

การจัดโครงสร้างกิจการของผู้ประกอบการที่มีลักษณะเป็นการควบรวมกิจการ และอาจก่อให้เกิดการผูกขาด หรือความไม่เป็นธรรมต่อการแข่งขันทางการค้า หากดำเนินการภายในประเทศไทยจะตกอยู่ภายใต้มาตรการการควบคุมและกำกับดูแลการควบรวมกิจการในทุกกรณี โดยไม่คำนึงว่าผู้ประกอบการแต่ละฝ่ายจะมีสัญชาติไทยหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่าจะบังคับใช้มาตรการดังกล่าวกับการควบรวมกิจการที่เกิดขึ้นในต่างประเทศหรือไม่ ซึ่งการตีความในประเด็นดังกล่าวค่อนข้างมีความสำคัญ เนื่องจากว่าการควบรวมกิจการที่ดำเนินการในต่างประเทศในบางกรณีอาจส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าในตลาดของประเทศไทยได้ ตัวอย่างเช่น กรณีที่บริษัทผู้ผลิตและส่งออกสินค้ามายังประเทศไทยดำเนินการควบรวมกิจการกับบริษัทผู้จัดหาวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้านั้นในต่างประเทศ ตลาดของสินค้าประเภทดังกล่าวในประเทศไทยอาจได้รับผลกระทบหากการควบรวมกิจการดังกล่าวทำให้ราคาต้นทุนของสินค้าประเภทนั้นต่ำลงมากจนผู้ส่งออกสามารถส่งออกสินค้าประเภทนั้นมาขายในประเทศไทยในราคาที่ต่ำกว่าราคาสินค้าในตลาดตามปกติ

ในขณะที่กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศสิงคโปร์และประเทศอินโดนีเซียกำหนดให้มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการมีผลใช้บังคับกับการควบรวมกิจการ

ที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกประเทศ หากการควบรวมกิจการนั้นอาจส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าในตลาดภายในประเทศสิงคโปร์และประเทศอินโดนีเซีย

1.3 ขนาดของการควบรวมกิจการ

ตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทย ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการซึ่งมีส่วนแบ่ง ยอดขาย จำนวนทุน หรือจำนวนสินทรัพย์ตามที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าประกาศกำหนดคมีหน้าที่ต้องขออนุญาตการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า แต่ทั้งนี้ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวยังคงมีสถานะเป็นเพียงร่างประกาศเท่านั้น

ร่างประกาศของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าในเรื่องนี้ กำหนดให้นำส่วนแบ่งตลาดและยอดขายหรือรายได้ในปีที่ผ่านมาของผู้ประกอบการเป็นตัววัดขนาดของการควบรวมกิจการ โดยกำหนดให้ส่วนแบ่งตลาดและยอดขายหรือรายได้ในปีที่ผ่านมาของผู้ประกอบกิจการที่ควบรวมกิจการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่ายรวมกัน โดยกำหนดอัตราส่วนแบ่งตลาดที่ร้อยละ 30 ขึ้นไป และยอดขายหรือรายได้ที่ 2,000 ล้านบาท (ประมาณ 61 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในขณะที่กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซียไม่ได้พิจารณาจากยอดขายหรือรายได้ แต่จะพิจารณาจากมูลค่าสินทรัพย์ของผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการ และมูลค่ายอดขาย (รายได้) ของผู้ประกอบการในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ (Turnover) ถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดขนาดของการควบรวมกิจการที่ต้องอนุมัติจากคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย โดยปัจจุบัน Government Regulation No.57 of 2010 กำหนดมูลค่าสินทรัพย์ของผู้ประกอบกิจการที่ดำเนินการควบรวมกิจการอยู่ที่ 2.5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 212.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 6,810 ล้านบาท) และมูลค่ายอดขาย (รายได้) อยู่ที่ 5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 425 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 13,620 ล้านบาท)⁶

ต่างจากเกณฑ์ในการพิจารณาขนาดของการควบรวมกิจการของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งนำส่วนแบ่งตลาดของผู้ประกอบการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทุกฝ่ายที่ดำเนินการควบรวมกิจการมาพิจารณาร่วมกับการกระจุกตัวของผู้ประกอบการในตลาดมาใช้โดยเสนอแนะว่า การควบรวมกิจการซึ่งผู้ประกอบการฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทุกฝ่ายมีส่วนแบ่งตลาดมากกว่าร้อยละ 40 หรือกรณีที่ส่วนแบ่งตลาดอยู่ระหว่างร้อยละ 20-40 จะต้องพิจารณาต่อไปว่าผู้ประกอบการนั้นมีส่วนแบ่งตลาดมากเป็นอันดับที่เท่าใด โดยไม่ได้นำยอดขายหรือรายได้ของผู้ประกอบการเข้ามาพิจารณา

---

⁶Government Regulation No.57 of 2010 on the Merger, Consolidations and Acquisition of Shares that May Result in Monopoly or Unfair Business Competition Practice.

2. มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ

มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการที่ใช้บังคับในประเทศต่างๆ สามารถสรุปได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1) การขออนุญาต หรืออนุมัติการควบรวมกิจการ ซึ่งอาจเป็นการขออนุญาตก่อนหรือหลังจากการรวมกิจการเสร็จสมบูรณ์
- 2) การแจ้งการควบรวมกิจการ ซึ่งอาจเป็นการแจ้งก่อน หรือหลังจากการรวมกิจการเสร็จสมบูรณ์
- 3) ไม่มีข้อกำหนดให้ต้องแจ้งหรือขออนุญาต

มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการที่ประเทศไทยเลือกนำมาใช้บังคับตามร่างหลักเกณฑ์ คือ การขออนุญาตการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ในขณะที่ประเทศอื่น โคนีเซียเลือกที่จะใช้ทั้งสามมาตรการร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถแจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอื่น โคนีเซียก่อนการควบรวมกิจการเสร็จสิ้นด้วยความสมัครใจ หรือหลังการควบรวมกิจการแล้วจึงมายื่นขออนุมัติการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอื่น โคนีเซีย ซึ่งการแจ้งการขออนุมัติภายหลังการควบรวมกิจการเป็นมาตรการบังคับ ไม่ว่าผู้ประกอบการจะได้แจ้งการควบรวมกิจการไว้ก่อนแล้ว รวมถึงกำหนดกรณีไม่เข้าเกณฑ์ต้องขออนุญาตหรือแจ้งการขออนุมัติภายหลังการควบรวมกิจการ

การแจ้งการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอื่น โคนีเซียก่อนการควบรวมกิจการเสร็จสิ้นนั้น ทำให้ผู้ประกอบการรู้ถึงข้อควรระวังซึ่งอาจมีผลทำให้การควบรวมกิจการดังกล่าวขัดต่อกฎหมาย หากดำเนินการตามแผนการควบรวมกิจการนั้นต่อไปจะมีแนวโน้มค่อนข้างสูงที่คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอื่น โคนีเซียจะไม่อนุมัติการควบรวมกิจการนั้น ทำให้ผู้ประกอบการต้องสูญเสียเงินและเวลาไปโดยไร้ประโยชน์ ในทางตรงกันข้าม หากคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอื่น โคนีเซียวินิจฉัยว่า การรวมกิจการดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดการผูกขาดหรือสร้างความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในตลาด แม้ผู้ประกอบการที่คงอยู่หรือเกิดขึ้นใหม่จะยังคงต้องแจ้งการรวมกิจการภายหลังการรวมกิจการเสร็จสิ้น การพิจารณาอนุมัติการรวมกิจการของคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอื่น โคนีเซีย จะดำเนินการอย่างรวดเร็ว เว้นแต่ข้อมูลหรือสภาพตลาดเกิดความเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องยื่นข้อมูลเพิ่มเติมให้แก่คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอื่น โคนีเซีย

เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการที่บังคับใช้ในประเทศสิงคโปร์ จะเห็นได้ว่า ประเทศสิงคโปร์เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการได้ใช้ดุลพินิจของผู้ประกอบการในการพิจารณาว่า การควบรวมกิจการนั้นอาจส่งผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาด

และสมควรที่จะต้องแจ้งการรวบรวมกิจการต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์หรือไม่ โดยการแจ้งการรวบรวมกิจการนั้น อาจทำได้ก่อนหรือหลังการรวบรวมกิจการเสร็จสิ้น และเพื่อป้องกันการหลบเลี่ยงกฎหมายของผู้ประกอบการ กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศสิงคโปร์ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ ที่จะเข้าตรวจสอบการรวบรวมกิจการใด ๆ ว่าการรวบรวมกิจการนั้น อาจทำให้การแข่งขันทางการค้าในตลาดของประเทศสิงคโปร์ลดลงอย่างมีนัยยะสำคัญหรือไม่ หากมีข้อสงสัย หรือมีบุคคลที่สามร้องขอ นอกจากนั้น ประเทศสิงคโปร์ยังเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถขอคำปรึกษาเบื้องต้นในทางลับจากคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ได้ก่อนการรวบรวมกิจการเสร็จสมบูรณ์ โดยมีเงื่อนไขดังนี้ด้วย

1. ผู้ประกอบการมีความประสงค์ที่จะรวมกิจการ โดยสุจริต
2. การรวมกิจการยังไม่เป็นที่เปิดเผยแก่สาธารณะ
3. การรวมกิจการมีแนวโน้มที่อาจก่อให้เกิดการกีดกันทางการค้าในสิงคโปร์ และ

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ ยังไม่เคยมีคำวินิจฉัยในกรณีที่มีลักษณะดังกล่าวมาก่อน ในขณะที่ประเทศมาเลเซียเลือกที่จะไม่ควบคุมการรวบรวมกิจการ แต่ใช้บทมาตราทัวไปที่จะควบคุมพฤติกรรมภายหลังการรวบรวมกิจการ หากกลายเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด จะต้องระมัดระวังพฤติกรรม ไม่ปฏิบัติในสิ่งที่กฎหมายกำหนดห้ามไว้

3. วิธีการ ขั้นตอน และระยะเวลาการพิจารณาการขออนุญาตหรือการแจ้งการรวบรวมกิจการ

ปัจจุบันกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทยให้อำนาจคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าออกประกาศกำหนดวิธีการ ขั้นตอน และระยะเวลาในการพิจารณาการรวมกิจการ ทั้งนี้ กรอบระยะเวลาในการพิจารณาคำขออนุญาตรวมกิจการจะต้องไม่เกิน 90 วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ และสามารถขยายระยะเวลาดังกล่าวได้อีกไม่เกิน 15 วัน แต่ปัจจุบันยังไม่มีประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าออกมาเพื่อกำหนดเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด

ในขณะเดียวกันกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศสิงคโปร์ และของประเทศอินโดนีเซียได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอน และระยะเวลาการพิจารณาการรวบรวมกิจการไว้ในแนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ และประกาศของคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียตามลำดับ โดยทั้งสองประเทศนี้จะแบ่งขั้นตอนการพิจารณาออกเป็น 2 ขั้นตอน กล่าวคือ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ หรือ คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย (แล้วแต่กรณี) จะตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นตามข้อมูลที่ผู้ประกอบการที่ดำเนินการรวมกิจการยื่นเข้ามาภายในระยะเวลา 30 วันทำการ

นับแต่วันที่ได้รับคำขอ หากมีความเห็นว่าการรวมกิจการดังกล่าวอาจก่อให้เกิดการผูกขาด หรือลดการแข่งขันในตลาดภายในประเทศ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ หรือ คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย (แล้วแต่กรณี) จะแจ้งผู้ประกอบการที่รวมกิจการว่าจะดำเนินการตรวจสอบในเชิงลึกต่อไป พร้อมขอข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งในขั้นตอนที่สอง จะใช้เวลา 120 วันทำการสำหรับคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ และ 60 วันทำการสำหรับคณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย

ทั้งนี้ การแบ่งการพิจารณาออกเป็นสองขั้นตอน นอกจากจะช่วยคัดกรองงานให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบแล้ว ในส่วนของผู้ประกอบการ วิธีการดังกล่าวยังช่วยให้การรวมกิจการที่ไม่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาดเสร็จสิ้นได้ในเวลาที่รวดเร็วยิ่งขึ้น และยังช่วยผู้ประกอบการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมข้อมูลด้วย

4. ปัจจัยในการพิจารณาว่าการควบรวมกิจการอาจก่อให้เกิดการกีดกันหรือส่งผลกระทบต่อภาวะการแข่งขันในตลาดหรือไม่

4.1. ปัจจัยการพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการควบรวมกิจการ

ปัจจุบันคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ายังมีได้ออกประกาศ หรือแนวปฏิบัติ เพื่อแสดงปัจจัยที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะนำมาใช้พิจารณาว่า การควบรวมกิจการใดบ้างที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาดของประเทศไทย ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียจะกล่าวถึงปัจจัยที่คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซีย จะนำมาใช้พิจารณาไว้กว้าง ๆ โดยไม่ได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับปัจจัยนั้น มีเพียงประเทศสิงคโปร์ที่ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ จัดทำแนวปฏิบัติที่อธิบายปัจจัยเหล่านั้น และออกเผยแพร่ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์

4.1.1 ขอบเขตตลาด

ในการพิจารณาว่า การควบรวมกิจการอาจก่อให้เกิดการผูกขาด หรือลดการแข่งขันทางการค้าในตลาดหรือไม่ จำเป็นที่ผู้ประกอบการจะต้องรู้ในเบื้องต้นว่า ตลาดของสินค้า หรือบริการของตนมีขอบเขตเพียงใด เพื่อที่จะได้สามารถคำนวณหาส่วนแบ่งตลาด หรือการกระจุกตัวของผู้ประกอบการในตลาดได้

วิธีการกำหนดขอบเขตตลาดเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการในประเทศไทยควรรู้ เนื่องจากส่วนแบ่งตลาดถูกกำหนดให้เป็นเกณฑ์ในการขออนุญาตการควบรวมกิจการ แม้ว่าปัจจุบันยังไม่มีแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าออกมาอธิบายวิธีการกำหนดขอบเขตของตลาดในบริบทของการควบคุมและกำกับดูแลการควบรวมกิจการ หากเทียบเคียงกับแนวปฏิบัติของมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการ

แข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 เรื่องการใช้อำนาจเหนือตลาดในทางมิชอบ ขอบเขตของตลาดสินค้าหรือบริการจะครอบคลุม “ตลาดสินค้าหรือบริการเดียวกัน (Relevant Market) โดยรวมเอาสินค้าหรือบริการที่สามารถทดแทนกันได้ไว้ในตลาดเดียวกัน ซึ่งจะมีการพิจารณาทั้งทางด้านตลาดตามสภาพภูมิศาสตร์ (Geographical Market) และตลาดสินค้า (Product Market)” จากนั้นจึงจะนำปริมาณการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ ในกรณีที่สินค้าหรือบริการนั้นมีหน่วยการจำหน่ายมาตรฐานเดียว หรือนำรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการมาคำนวณหาส่วนแบ่งตลาด

วิธีการดังกล่าวสอดคล้องกับวิธีการกำหนดขอบเขตตลาดตามแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการของประเทศสิงคโปร์ ซึ่งกำหนดขอบเขตของตลาด โดยพิจารณาประเภทของสินค้าหรือบริการประกอบกับพื้นที่การจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการ

4.1.2 การกระจุกตัวของตลาด

การกระจุกตัวของผู้ประกอบการในตลาด เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการวิเคราะห์ผลกระทบของการควบรวมกิจการที่อาจเกิดขึ้นกับการแข่งขันในตลาด ดัชนีวัดการกระจุกตัวของอำนาจเศรษฐกิจภายหลังการรวมกิจการ เป็นปัจจัยสำคัญที่หลายประเทศใช้เป็นปัจจัยในการพิจารณาอนุญาตการควบรวมกิจการด้วย

ดัชนีวัดการกระจุกตัวในตลาดที่ใช้โดยทั่วไป คือ

1. ดัชนี CR4 (The Four-Firm Concentration Ratio) เป็นการนำอัตราส่วนของส่วนแบ่งตลาดของผู้ประกอบการที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุด 4 อันดับแรกในตลาดสินค้าหรือบริการประเภทกันมารวมกัน หากดัชนี CR4 เกินร้อยละ 75 หรือ 80 แสดงว่าผู้ประกอบการในตลาดมีแนวโน้มจะร่วมกันจำกัดการแข่งขัน

2. ดัชนี HHI (Herfindahl-Hirschman Index) เป็นการนำอัตราส่วนของส่วนแบ่งตลาดของผู้ประกอบการทุกรายที่ประกอบธุรกิจในตลาดที่เกี่ยวข้องมายกกำลังสองเพื่อหาอัตราการกระจุกตัวในตลาดของสินค้าหรือบริการประเภทนั้น ๆ

ทั้งนี้ เนื่องจากการวัดการกระจุกตัวของผู้ประกอบการในตลาดด้วยดัชนี HHI มีความแม่นยำในการวัดการกระจุกตัวทางเศรษฐกิจสูงกว่าดัชนี CR4 ประเทศสิงคโปร์และประเทศอินโดนีเซียจึงนำดัชนี HHI มาใช้เป็นตัวชี้วัดการกระจุกตัวในตลาด ในขณะที่ไทยกำหนดให้เอาส่วนแบ่งตลาดมาใช้พิจารณา แต่ไม่ปรากฏชัดว่าใช้วิธีใดมาคำนวณหาดัชนีการกระจุกตัวในตลาด

3. การขยายตัวของผู้ประกอบการรายอื่น หรือการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่

แนวปฏิบัติของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ อธิบายว่า ความสามารถในการขยายตัวของผู้ประกอบการรายอื่นที่อยู่ในตลาด หรือความสามารถในการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่จะต้องพิจารณาจาก

1. แนวโน้มการขยายตัวของผู้ประกอบการรายอื่น หรือการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ โดยพิจารณาจาก

1.1 อุปสรรคในการขยายกิจการของผู้ประกอบการรายอื่น หรือการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ เช่น ต้นทุนที่สูงขึ้น ข้อได้เปรียบที่ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการจะได้รับจากการควบรวมกิจการนั้น เป็นต้น

1.2 ข้อมูล หรือแผนการขยายกิจการของผู้ประกอบการรายอื่น หรือการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา

1.3 มาตรการส่งเสริมการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการนั้น ๆ

2. ลักษณะของสินค้าหรือบริการที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เช่น สินค้าประเภทเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้งาน เป็นต้น

3. ขนาดของผู้ประกอบการรายใหม่ที่อาจเข้าสู่ตลาด

4. อำนาจต่อรองของผู้บริโภค

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ อธิบายในแนวปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้ประกอบการว่า ความสามารถของผู้บริโภคที่จะเปลี่ยนนิสัยการบริโภค หรือเปลี่ยนไปใช้สินค้าของผู้ประกอบการรายอื่น หรือใช้สินค้าอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

5. ประสิทธิภาพที่อาจได้รับการควบรวมธุรกิจ

เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย และประเทศสิงคโปร์ต่างมีข้อยกเว้นให้แก่การควบรวมกิจการแต่ละประเภท โดยพิจารณาถึงประสิทธิภาพที่อาจเกิดขึ้นจากการควบรวมกิจการ และการเสียโอกาสจากการกีดกันจากควบรวมกิจการ

4.2. ปัจจัยการพิจารณากับลักษณะของการควบรวมกิจการ

โดยทั่วไปการควบรวมกิจการแต่ละลักษณะจะก่อผลกระทบต่อตลาดแตกต่างกัน กล่าวคือ การควบรวมกิจการแบบแนวนอนจะมีผลโดยตรงต่อโครงสร้างตลาดซึ่งอาจทำให้การกระจุกตัวในตลาดเพิ่มสูงขึ้น อันนำไปสู่การเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด และส่งผลให้การเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่เป็นไปอย่างยากลำบาก ในทางตรงกันข้าม การควบรวมกิจการแบบ

แนวตั้งจะก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ ทำให้การเข้าสู่ตลาดเป็นไปได้ยาก หรือมีต้นทุนในการเข้าสู่ตลาดที่ค่อนข้างสูง ขณะที่การควบรวมกิจการแบบหลากหลาย (Conglomerate) ในเบื้องต้นไม่ส่งผลกระทบต่อการกระจุกตัวในตลาด และไม่ทำให้เกิดการแข่งขันในตลาดของสินค้าหรือบริการประเภทนั้น ๆ ลดลง แต่จะส่งผลในภาพรวม ทำให้อำนาจทางเศรษฐกิจตกอยู่ในมือของผู้ประกอบการไม่กี่ราย

จากการศึกษาปัจจุบันคณะกรรมการแข่งขันทางการค้ายังมีได้ออกประกาศหรือแนวปฏิบัติ เพื่อแสดงปัจจัยที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะนำมาใช้พิจารณาในการควบรวมกิจการ ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียจะกล่าวถึงปัจจัยที่คณะกรรมการกำกับการแข่งขันแห่งอินโดนีเซียจะนำมาใช้พิจารณาไว้กว้าง ๆ โดยไม่ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าปัจจัยใดเป็นปัจจัยหลักในการพิจารณาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการควบรวมกิจการในแต่ละลักษณะ

สำหรับประเทศสิงคโปร์ คณะกรรมาธิการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ได้ออกแนวปฏิบัติอธิบายให้ผู้ประกอบการทราบถึงปัจจัยที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์นำมาใช้พิจารณาผลกระทบจากการควบรวมกิจการ โดยแยกให้เห็นว่าในการพิจารณาการควบรวมกิจการในแต่ละรูปแบบ คณะกรรมาธิการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะนำปัจจัยใดบ้างมาพิจารณา และปัจจัยใดเป็นปัจจัยที่มีสำคัญต่อการควบรวมกิจการในลักษณะนั้น ๆ กล่าวคือ กรณีการควบรวมกิจการในแนวนอน การกระจุกตัวในตลาดเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณา กรณีการควบรวมกิจการในแนวตั้ง คณะกรรมาธิการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะให้น้ำหนักกับความสามารถในการขยายกิจการของผู้ประกอบการรายอื่น หรือในการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ ขณะที่การควบรวมกิจการแบบหลากหลาย คณะกรรมาธิการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์จะให้ความสำคัญกับจำนวนและประเภทธุรกิจที่ผู้ประกอบการที่ดำเนินการควบรวมกิจการประกอบการอยู่ และเน้นตรวจสอบว่าผู้ประกอบการที่ดำเนินการรวมกิจการมีการขยายธุรกิจไปในอุตสาหกรรมใดบ้างและมากน้อยเพียงใด

สรุป

การควบรวมกิจการมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย แม้ว่า การควบรวมกิจการจะเป็นวิธีการสำคัญที่ผู้ประกอบการใช้เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ธุรกิจของตน เพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่นได้ แต่ในอีกด้านหนึ่ง การควบรวมกิจการอาจจะส่งผลให้เกิดการผูกขาดทางการค้าทำให้ราคาสินค้าหรือคุณภาพสินค้าถูกกำหนดโดยผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่งหรือทำให้การเข้าสู่ตัวของผู้ประกอบการรายใหม่ ๆ เป็นไปได้โดย

ยาก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องออกกฎหมาย เพื่อกำหนดมาตรการกำกับดูแลการรวบรวมกิจการ เพื่อปกป้องตลาดในประเทศของตน

กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศอินโดนีเซีย และประเทศสิงคโปร์ต่างกำหนดมาตรการกำกับดูแลการรวบรวมกิจการ โดยประเทศอินโดนีเซียกำหนดให้ผู้ประกอบการที่ดำเนินการรวบรวมกิจการจะต้องขออนุมัติการรวบรวมกิจการหลังการรวบรวมกิจการเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนด และกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการกำกับดูแลการรวบรวมกิจการไว้ในกฎหมายระดับรอง ในขณะที่ประเทศสิงคโปร์ใช้วิธีการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการที่ดำเนินการรวบรวมกิจการแจ้งการรวบรวมกิจการนั้นโดยสมัครใจ หากเห็นว่าการรวบรวมกิจการนั้นอาจส่งผลกระทบต่อตลาดภายในของประเทศสิงคโปร์ และจัดทำแนวปฏิบัติ (Guideline) มาเพื่อกำหนดรายละเอียด รวมถึงแนวทางในการพิจารณาออกเผยแพร่

ในขณะที่ประเทศมาเลเซียเลือกแนวทางที่จะไม่ควบคุมในขั้นตอนของการรวบรวมกิจการ แต่จะควบคุมพฤติกรรม หากการรวบรวมกิจการนั้นทำให้ผู้ประกอบการที่ยังคงอยู่ภายหลังการรวบรวมเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด

กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทยได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลการรวบรวมกิจการ โดยกำหนดให้การรวบรวมกิจการทุกรูปแบบที่อยู่ภายใต้นิยามของคำว่า “การรวบรวมกิจการ” และจะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า หากผู้ประกอบการแต่ละฝ่ายหรือผู้ประกอบการที่คงอยู่ หรือเกิดขึ้นใหม่มีส่วนแบ่งตลาด ยอดขาย จำนวนทุน หรือจำนวนสินทรัพย์เกินกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ากำหนด อย่างไรก็ตามจนถึงปัจจุบันประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเกี่ยวกับเกณฑ์ดังกล่าวยังคงไม่มีผลใช้บังคับ

ทั้งนี้ ในการออกเกณฑ์ดังกล่าวและการกำหนดรายละเอียดปลีกย่อยเกี่ยวกับมาตรการกำกับดูแลการรวบรวมกิจการ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าควรจะต้องคำนึงถึงเรื่องดังต่อไปนี้

1. ความชัดเจนของหลักเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งแนวทางที่จะพิจารณาอนุญาตเพื่อให้ภาคเอกชนปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และไม่ใช่อุปสรรคในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อรองรับการแข่งขันกับผู้ประกอบการต่างประเทศ

2. ขอบเขตของตลาด (Relevant Market) ว่าจะครอบคลุมสินค้า หรือบริการเฉพาะ
สินค้าประเภทเดียวกันเท่านั้น หรือจะขยายไปถึงสินค้า หรือบริการที่สามารถใช้แทนกันได้

3. ระยะเวลาและขั้นตอนในการพิจารณาอนุญาตการควบรวมกิจการ ซึ่งควรจะต้อง
ไม่ยุ่งยากและไม่ใช้เวลานานจนเกินไปจนกระทบส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่
จะดำเนินการรวมกิจการ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ค.ศ. 2015 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Production Base) โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ ทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรีก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านของการเสาะแสวงหาวัตถุดิบจากแหล่งต่างๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียนมาผลิตสินค้าเพื่อให้ต้นทุนในการผลิตต่ำลงแต่มีตลาดสินค้าที่ใหญ่ขึ้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะทำให้อาเซียนกลายเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ระบบเศรษฐกิจของอาเซียนและระบบเศรษฐกิจภายในของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนเปลี่ยนแปลงไปมีการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น และเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจต่างๆ ในการเข้ามาแข่งขัน โดยการแข่งขันในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการในสมาชิกอาเซียนด้วยกันเองแต่รวมถึงการแข่งขันจากผู้ประกอบการในภูมิภาคอื่น เช่น ยุโรป ซึ่งจะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาประเทศต่างๆ หันมาให้ความสนใจอาเซียนโดยการเข้ามาซื้อและควบรวมกิจการในประเทศสมาชิกอาเซียน การควบรวมกิจการในปัจจุบันจึงไม่ใช่การซื้อและควบรวมกิจการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันเอง หรือการซื้อและควบรวมกิจการภายในประเทศเองอีกต่อไป

ในกรณีของประเทศไทย เมื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) นอกจากรัฐมีหน้าที่จะต้องส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยมีความพร้อมที่จะออกไปลงทุนในต่างประเทศ รัฐยังควรที่จะต้องมีการรองรับและสนับสนุนผู้ประกอบการไทยที่ประกอบธุรกิจในประเทศให้สามารถเติบโตและแข่งขันกับผู้ประกอบการรายอื่นจากต่างประเทศได้ ซึ่งมาตรการทางกฎหมายที่จะส่งเสริมและกำกับดูแลการควบรวมกิจการเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยดูแลระบบเศรษฐกิจและส่งเสริมรวมทั้งปกป้องผู้ประกอบการไทยให้สามารถแข่งขันต่อไปได้ แต่ในขณะเดียวกันเนื่องจากการควบรวมกิจการเป็นเครื่องมือที่ผู้ประกอบการไทยจะใช้เมื่อต้องการขยายธุรกิจ มาตรการเกี่ยวกับ

การควบรวมกิจการที่จะกำหนดนอกจากจะกำกับดูแลการเข้ามาควบรวมกิจการในประเทศไทยแล้ว ยังควรต้องมีลักษณะเป็นการส่งเสริมการควบรวมกิจการ เพื่อให้ผู้ประกอบการไทยแข็งแกร่งด้วย ซึ่งอาจศึกษาได้จากแนวทางของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอื่นๆ เช่น ประเทศ สิงคโปร์ซึ่งมีมาตรการดูแลการควบรวมกิจการที่จะส่งผลกระทบต่อการแข่งขันภายในประเทศ แต่ ขณะเดียวกันก็มีนโยบายที่จะส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อแข่งขันได้ การพิจารณา ต่างๆ จึงมีความยืดหยุ่นตามสถานะการแข่งขันที่เป็นอยู่ ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียมีมาตรการ ดูแลการควบรวมกิจการเช่นกัน แต่กำหนดขนาดของการควบรวมธุรกิจที่ต้องแจ้งการควบรวมไว้ ก่อนข้างสูง เพื่อให้ผู้ประกอบการรายเล็กหรือขนาดกลางสามารถทำการควบรวมให้มีขนาดใหญ่ รองรับการแข่งขันได้ ในส่วนของมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศที่ส่งเสริมการควบรวมกิจการได้อย่างเสรี จึงเลือกที่จะไม่มีมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการโดยเฉพาะ แต่ใช้หลักเกณฑ์การควบคุม พฤติกรรมของผู้ประกอบการหลังจากที่การควบรวมกิจการเสร็จสมบูรณ์ หากภายหลังการควบรวม แล้วทำให้กลายเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด

เมื่อเปรียบเทียบมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการของแต่ละประเทศ เกณฑ์การ ขออนุญาตในการควบรวมกิจการเกือบทุกประเทศจะใช้เกณฑ์ยอดขาย ส่วนแบ่งตลาด สิทธิทรัพย์สิน และสัดส่วนในการถือหุ้นเป็นการพิจารณา ซึ่งระดับเกณฑ์ที่กำหนดในแต่ละประเทศจะมีความ แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละประเทศที่มุ่งส่งเสริมหรือควบคุมการควบรวม กิจการซึ่งจะเห็นได้จากมาตรการที่ประเทศนั้นๆนำมาใช้ในการดูแลการควบรวมกิจการ รวมถึง ลักษณะและสภาพการแข่งขันของตลาดในประเทศนั้นๆ ดังนี้

1. ประเทศไทย

ตามกฎหมายแข่งขันทางการค้าปัจจุบันกำหนดห้ามการรวมกิจการที่อาจก่อให้เกิด การผูกขาดหรือไม่เป็นธรรมในการแข่งขันตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะ ประกาศกำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตควบรวมกิจการจากคณะกรรมการฯ แต่เนื่องจากยังไม่มี ประกาศกำหนดเกณฑ์การควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาต มาตรการนี้จึงยังไม่มีผลใช้บังคับในทาง ปฏิบัติ

อย่างไรก็ตามในช่วงที่ผ่านมา คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้เตรียมร่าง ประกาศเกณฑ์การกำกับดูแลการควบรวมกิจการ (“ร่างประกาศฯ”) โดยมีแนวความคิดที่จะ

กำหนดให้การควบรวมกิจการที่เข้าตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ต้องขออนุญาตการควบรวมกิจการ ซึ่งได้แก่ กิจการที่ก่อนหรือหลังการรวมธุรกิจแล้ว

1. มีส่วนแบ่งตลาดตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไปในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่ง และ

2. ยอดขายหรือรายได้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งในปีที่ผ่านมามีมูลค่าตั้งแต่ 2,000 ล้านบาทขึ้นไป

3. ในกรณีที่เป็นการเข้าซื้อหรือได้มาซึ่งหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง

(1) กรณีที่เป็นบริษัทมหาชน และการเข้าซื้อหรือการได้มาซึ่งหุ้นทำให้มีสิทธิออกเสียงในกิจการตั้งแต่ร้อยละ 25 ขึ้นไป หรือ

(2) กรณีที่เป็นบริษัทจำกัด และการเข้าซื้อหุ้นหรือการได้มาซึ่งหุ้นทำให้มีสิทธิออกเสียงในกิจการตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

โดยมีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายตามข้อ 1 และ 2 ข้างต้น

จากกฎหมายและร่างประกาศนี้สรุปได้ว่าประเทศไทยเลือกใช้แนวทางการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ โดยใช้มาตรการการขออนุญาตสำหรับการควบรวมกิจการที่มีขนาดตามเกณฑ์ที่ประกาศกำหนด จึงอยู่ที่ว่าหากรัฐมุ่งส่งเสริมการควบรวมกิจการเพื่อให้ผู้ประกอบการในประเทศเติบโตและแข่งขันได้ รัฐก็อาจเลือกที่จะยังไม่ประกาศเกณฑ์การควบรวมที่ต้องขออนุญาต หรือเลือกประกาศควบคุมเฉพาะบางธุรกิจที่มีความจำเป็นตามช่วงเวลา หรือหากมีความจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ที่ต้องขออนุญาต ก็อาจเลือกที่จะประกาศเกณฑ์ที่มีขนาดใหญ่เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคแก่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในการควบรวมกิจการก็ได้

2. ประเทศอินโดนีเซีย

ประเทศอินโดนีเซียมีกฎหมายต่อต้านการกระทำอันเป็นการผูกขาดและการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม โดยมีคณะกรรมการกำกับการแข่งขัน (KPPU) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายนี้ ตามกฎหมายฉบับดังกล่าวมีข้อกำหนดมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการโดยกำหนดให้การควบรวมกิจการที่มีขนาดถึงเกณฑ์ด้านยอดขาย ส่วนแบ่งตลาด สินทรัพย์ และสัดส่วนการถือหุ้นที่ KPPU กำหนด จะต้องแจ้งการควบรวมกิจการต่อ KPPU ภายใน 30 วันนับแต่การควบ

รวมกิจการเสร็จสิ้น รวมถึงอาจแจ้งการควบรวมโดยสมัครใจ (Voluntary) ก่อนการควบรวมกิจการ
ได้

ผู้ประกอบการจะต้องแจ้งการควบรวมกิจการ โดยรวมสินทรัพย์ของทุกบริษัท เพื่อ
จัดตั้งบริษัทใหม่ (Consolidation) หรือการเข้าซื้อกิจการต่อ KPPU ตามเงื่อนไขดังนี้

1. มูลค่าสินทรัพย์โดยรวมจากการจัดตั้งเป็นบริษัทใหม่หรือการควบรวมกิจการ
เกินกว่า 2.5 ล้านล้านบาท (ประมาณ 212.5 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 6,810 ล้านบาท) หรือ
2. ยอดขายหรือรายได้ของผู้ประกอบการที่รวมเข้าด้วยกัน (Consolidation) มีมูลค่า
มากกว่า 5 ล้านล้านบาท (ประมาณ 425 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 13,620 ล้านบาท)

โดยมูลค่าดังกล่าวจะรวมถึงสินทรัพย์ที่อยู่ในประเทศอินโดนีเซียหรือยอดขายรวม
ของบริษัทในเครือของแต่ละฝ่ายที่มาควบรวมกันด้วย

การที่ประเทศอินโดนีเซียกำหนดเกณฑ์การควบรวมกิจการที่ต้องแจ้งการควบรวม
ไว้เป็นจำนวนสูงนั้นพิจารณาได้ว่าอินโดนีเซียมุ่งกำกับดูแลเฉพาะการควบรวมกิจการของ
ผู้ประกอบการรายใหญ่แต่ไม่กระทบถึงการควบรวมกิจการของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาด
เล็ก

มีข้อสังเกตว่าก่อนปี พ.ศ.2553 มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการของ
ประเทศอินโดนีเซียเป็นการกำหนดบังคับให้ต้องแจ้งการควบรวมกิจการก่อนทำการควบรวม
หลังจากนั้นได้มีการแก้ไขเป็นการแจ้งหลังการควบรวมแสดงให้เห็นถึงแนวทางในการกำกับดูแลว่า
มีความยืดหยุ่นมากขึ้น

3. ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าที่มีข้อกำหนดมาตรการ
กำกับดูแลการควบรวมกิจการเช่นเดียวกัน แต่ไม่มีข้อกำหนดบังคับให้ต้องแจ้งก่อนหรือหลังการ
ควบรวม โดยมีคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ (“CCS”) เป็นหน่วยงานที่
รับผิดชอบตามกฎหมายโดยถือหลักว่าการควบรวมกิจการสามารถทำได้เว้นแต่การควบรวมกิจการที่
มีผลเป็นการลดการแข่งขันในประเทศสิงคโปร์อย่างมีนัยสำคัญจะถูกต้องห้าม แต่ไม่มีมาตรการ
กำหนดให้ต้องขออนุญาตหรือแจ้งการควบรวมกิจการก่อนหรือหลังการควบรวม อย่างไรก็ตาม
ผู้ประกอบการอาจแจ้งการควบรวมโดยสมัครใจ (Voluntary) ซึ่งสามารถแจ้งการควบรวมต่อ CCS

ได้ทั้งก่อนและหลังการควบรวมกิจการ ได้ รวมถึง CCS อนุญาตให้ผู้ประกอบการสามารถขอปรึกษา
ในทางลับ (Confidential Advice) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการกับ CCS ได้

เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการ CCS ได้ออกแนวทางพิจารณาการควบรวม
กิจการที่มีมูลค่าหรือส่วนแบ่งตลาดดังต่อไปนี้เป็นการควบรวมกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อ
การแข่งขันทางการค้าได้

1. ผู้ประกอบการที่ควบรวมกิจการมีส่วนแบ่งตลาดตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป
2. ผู้ประกอบการที่ควบรวมกิจการมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 20 ถึงร้อยละ 40 และ

ภายหลังการควบรวมธุรกิจได้มีส่วนแบ่งตลาดของธุรกิจขนาดใหญ่สุดสามรายแรก

ในการพิจารณาว่าการควบรวมกิจการใดส่งผลกระทบต่อการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญเป็น
การพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแต่ละเรื่อง ดังนั้นหากรัฐบาลสิงคโปร์มีนโยบายที่จะสนับสนุน
การควบรวมกิจการเพื่อรองรับการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้น มาตรการนี้จะไม่เป็นอุปสรรคเพราะมีความ
ยืดหยุ่นในการพิจารณาเป็นรายกรณี

4. ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียมีกฎหมายแข่งขันทางการค้าตั้งแต่ปี พ.ศ.2553 โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อป้องกันการใช้อำนาจเหนือตลาดโดยไม่ชอบและเพื่อส่งเสริมการแข่งขัน โดยเสรีและเป็นธรรม
ของผู้ประกอบการ แต่ไม่มีมาตรการควบคุมหรือกำกับดูแลการควบรวมกิจการไว้โดยเฉพาะ ซึ่งหาก
มีผู้ประกอบการทำการควบรวมกิจการแล้วกลายเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด รัฐจะใช้มาตรการควบคุม
พฤติกรรมผู้มีอำนาจเหนือตลาดไม่ให้ใช้อำนาจที่ตนมีในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายกับกรณีนั้นๆ
การที่ประเทศมาเลเซียไม่มีมาตรการ โดยเฉพาะเพื่อดูแลการควบรวมกิจการนี้เท่ากับว่าประเทศ
มาเลเซียเลือกที่จะไม่ควบคุมการควบรวมกิจการซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบการสามารถควบรวม
กิจการให้มีความแข็งแกร่งรองรับการแข่งขันได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยได้ประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542
เพื่อดูแล โครงสร้างและการแข่งขันในตลาด เพื่อป้องกันการกระทำอันเป็นการผูกขาด ลด หรือ
จำกัดการแข่งขันในการประกอบธุรกิจ โดยหนึ่งในมาตรการของกฎหมายนี้คือ การกำกับดูแลการ

ควรรวมกิจการตามมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 กำหนด เรื่อง การควรรวมธุรกิจไว้โดยเฉพาะ และให้อำนาจคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ากำหนดเกณฑ์ การขออนุญาตการควรรวมกิจการ แต่ปัจจุบันหลักเกณฑ์ และรายละเอียดต่างๆ ที่กฎหมาย กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าออกประกาศกำหนดยังคงมีสภาพ เป็นเพียงร่างประกาศ ทำให้มาตรการกำกับดูแลการควรรวมกิจการของประเทศไทยยังไม่มีผล ใช้บังคับในทางปฏิบัติ

ในขณะนี้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าอยู่ระหว่างการพิจารณาร่างประกาศฯ กำหนดขนาดของการควรรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตการควรรวมกิจการ โดยร่างประกาศฯ ที่อยู่ ระหว่างการพิจารณาดังกล่าวกำหนดขนาดของการควรรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตโดยพิจารณา จากส่วนแบ่งตลาดภายหลังการควรรวมที่ 30% และยอดเงินขายตั้งแต่ 2,000 ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งจาก การศึกษาวิจัยในรายงานฉบับนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในการร่างประกาศฯ กำหนด ขนาดของการควรรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตดังนี้

1. ในภาพรวมของประเทศไทย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าภาครัฐควรให้การสนับสนุนการ ควรรวมกิจการเพื่อให้ธุรกิจเติบโตและแข่งขันกับผู้ประกอบการรายใหญ่จากต่างประเทศโดยเฉพาะราย ใหญ่จากนอกอาเซียนได้ รัฐไม่ควรที่จะควบคุมธุรกิจไม่ให้มีการเติบโต นโยบายของรัฐต้องมีความ ยืดหยุ่นเพื่อให้เข้ากับสภาพการณ์การแข่งขันและสภาพตลาดในแต่ละช่วงเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงเวลาที่ประเทศไทยและประเทศอื่นในอาเซียนกำลังก้าวเข้าสู่การรวมกันเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี พ.ศ.2558 ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมดกลายเป็นตลาดและ ฐานการผลิตเดียว (Single Market and Product Base) จะเอื้ออำนวยและจูงใจให้ผู้ประกอบการ ต่างชาติเข้ามาแข่งขันจำนวนมาก สิ่งที่ภาครัฐควรคำนึงถึงในเวลานี้ คือ การสำรวจความสามารถใน การแข่งขันของผู้ประกอบการภายในประเทศ รัฐทำอย่างไรที่จะให้ผู้ประกอบการสามารถที่จะแข่งขัน กับผู้ประกอบการสัญชาติอื่นได้ โดยผู้ประกอบการรายใหญ่ต้องมีธุรกิจที่ใหญ่ขึ้น ครอบคลุมมากขึ้น เพื่อแข่งขันกับผู้ประกอบการนอกอาเซียนที่ใหญ่กว่า แข็งแรงกว่า ในขณะที่ผู้ประกอบการขนาด กลางและขนาดเล็กที่มีความสามารถที่จะขยายหรือควรรวมให้ใหญ่ขึ้นได้ รัฐควรให้การส่งเสริม หรือหากไม่พร้อมสำหรับการรวมธุรกิจรัฐควรมีการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในการประกอบ ธุรกิจเพื่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้านสร้างจุดขายที่แตกต่างจากรายอื่น

หากพิจารณาจากประเทศมาเลเซียที่มีนโยบายมุ่งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการในประเทศ มีธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อให้แข่งขันได้ มาเลเซียจึงไม่มีมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการไว้ โดยเฉพาะ หากผู้ที่ทำการควบรวมกิจการรายใดเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดภายหลังการควบรวม ผู้ประกอบการนั้นจะต้องระมัดระวังพฤติกรรมไม่ให้เข้าข่ายที่กฎหมายห้าม นอกจากนี้ประเทศ สิงคโปร์แม้ว่าจะมีมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ แต่ขณะเดียวกันในทางปฏิบัติมีความ ยืดหยุ่นสูงในการพิจารณาผลของการควบรวมกิจการ ซึ่งต้องห้ามเฉพาะการควบรวมกิจการที่มีผล ให้การแข่งขันลดลงอย่างมีนัยสำคัญตามนโยบายของประเทศที่มุ่งส่งเสริมให้กิจการมีขนาดใหญ่ ขึ้น

นอกจากนี้ประเทศไทยไม่ได้ถือหลักการห้ามไม่ให้ผู้ประกอบการรายใดมีอำนาจเหนือตลาดแต่เป็นการยอมรับการมีอำนาจเหนือตลาดได้ แต่ผู้ที่มีอำนาจเหนือตลาดต้องไม่ใช่อำนาจ ของตนเองไม่เป็นธรรมและไม่มีเหตุอันสมควรซึ่งมีลักษณะเป็นการควบคุมพฤติกรรม (Conduct Control) แต่ไม่ได้ควบคุมที่โครงสร้าง (Structural Control) และการเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดไม่ได้ เป็นความผิดในตัวเอง(Per Se Illegal) แต่จะเป็นความผิดเมื่อมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การที่ มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการตามกฎหมายนี้กำหนดให้การควบรวมกิจการตามเกณฑ์ที่ กำหนดต้องขออนุญาตก่อนนั้นมีลักษณะเป็นการควบคุมอย่างเคร่งครัดตามแนวทางของ Structural Control ไม่ใช่ Conduct Control จึงไม่สอดคล้องกับมาตรการกำกับดูแลผู้ที่มีอำนาจเหนือตลาด

ผู้วิจัยเห็นว่าประเทศไทยในช่วงเวลานี้ยังไม่ควรที่จะกำหนดเกณฑ์การควบรวมกิจการ ที่ต้องขออนุญาต หากรัฐมีความกังวลว่าการควบรวมกิจการอาจนำมาซึ่งผลกระทบในเรื่องต่างๆ รัฐ อาจใช้แนวทางของกฎหมายในแต่ละเรื่องนั้นๆ ที่มีอยู่เข้ามาดำเนินการไปก่อน เช่น หากภาครัฐเห็น ว่าการควบรวมกิจการที่ผู้ประกอบการเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่จากต่างประเทศ รัฐอาจใช้ กฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวเข้าดูแล หรือหากเห็นว่าการควบรวมนั้นอาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อราคาสินค้า รัฐสามารถที่จะนำมาตราการตามกฎหมายราคาสินค้ามาดูแลได้ หรือธุรกิจ บางประเภทที่สำคัญ ประเทศไทยมีกฎหมายเฉพาะดูแลอยู่แล้ว รัฐสามารถที่จะใช้มาตรการตาม กฎหมายเฉพาะนั้นๆ ในการกำกับดูแลการควบรวมกิจการได้อยู่แล้ว เช่น ธนาคารพาณิชย์อยู่ภายใต้ กฎหมายสถาบันการเงินและภายใต้หน่วยงานที่รับผิดชอบคือธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้ที่ผ่านมามีหลักเกณฑ์การควบคุมพฤติกรรมของผู้มีอำนาจเหนือตลาดซึ่งควบคุมดูแล

ในภาพรวมอยู่แล้วหากควรรวมกิจการแล้วใหญ่ขึ้นและมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็ใช้มาตรการกำกับดูแลพฤติกรรมผู้มีอำนาจเหนือตลาดได้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าแนวทางการดูแลการควบรวมกิจการของไทยในเวลานี้ควรยึดแนวทางเดียวกับมาเลเซียไปก่อนเพื่อพิจารณาผลกระทบจาก AEC ให้ชัดเจน

2. หากภาครัฐเล็งเห็นถึงความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องกำหนดมาตรการในการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ การกำหนดขนาดของการควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตควรสอดคล้องกับขนาดของตลาดการแข่งขันที่ใหญ่ขึ้น โดยไม่พิจารณาตลาดเฉพาะขอบเขตประเทศ (Territory หรือ Boundary หรืออาณาเขตประเทศ) แต่ควรคำนึงถึงตลาดการแข่งขันในความเป็นจริงทั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น สินค้าและบริการเคลื่อนไหวเสรีมากขึ้น (Free Flow) มีจำนวนผู้ประกอบการมากขึ้น และมีผู้ประกอบการรายใหญ่มากขึ้น

หากพิจารณาแนวทางของประเทศอินโดนีเซีย ที่มีมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ โดยกำหนดให้การควบรวมกิจการที่มีขนาดของสินทรัพย์ที่ควบรวมเข้าด้วยกันมีมูลค่ามากกว่า 2.5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 212.5 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 6,810 ล้านบาท) หรือมูลค่าของยอดขาย (รายได้) ของผู้ประกอบการที่รวมเข้าด้วยกันมากกว่า 5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 425 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 13,620 ล้านบาท) โดยพิจารณาจากทั้งเครือของผู้ควบรวมกิจการ จะเห็นได้ว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้มีขนาดที่ใหญ่ค่อนข้างมากเนื่องจากมุ่งกำกับดูแลธุรกิจขนาดใหญ่จริงๆ ไม่กระทบการควบรวมของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก

เมื่อเทียบกับร่างประกาศของประเทศไทยซึ่งปัจจุบันพิจารณาจากส่วนแบ่งตลาด 30% และยอดขาย 2,000 ล้านบาท มีข้อสังเกตว่าการพิจารณาส่วนแบ่งตลาดกรณีควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตนี้ไม่สอดคล้องกับเกณฑ์การเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาดที่ปัจจุบันกำหนด 50% จึงจะถูกควบคุมพฤติกรรม เหตุใดส่วนแบ่งตลาดของทั้ง 2 กรณีนี้จึงแตกต่างกัน ประเทศไทยเป็นประเทศที่ไม่ได้ห้ามการเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด ซึ่งหมายความว่าผู้ประกอบการสามารถที่จะมีส่วนแบ่งตลาดมากกว่า 50% ในตลาดสินค้าหรือบริการใดๆ ได้แต่จะต้องระมัดระวังพฤติกรรมของตนเองไม่ให้มีลักษณะเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรม หรือโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรตามที่กฎหมายกำหนด ในขณะที่สิงคโปร์จะใช้เกณฑ์เมื่อบริษัทที่ควบรวมมีส่วนแบ่งตลาดตั้งแต่ร้อยละ

40 ขึ้นไป หรือบริษัทที่ควรรวมมีส่วนแบ่งตลาดระหว่างร้อยละ 20 – 40 และมีส่วนแบ่งตลาดอยู่ใน 3 รายแรก

ในส่วนของยอดเงินขายที่กำหนด 2,000 ล้านบาทนั้นเป็นจำนวนตัวเลขที่น้อยเกินไปหรือไม่หากเทียบกับอินโดนีเซียซึ่งกำหนดที่ 5 ล้านล้านรูเปีย ผู้วิจัยเห็นว่าประเทศไทยไม่ควรกำหนดขนาดการควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตไว้น้อยจนเกินไป เกณฑ์ที่ออกมานั้นควรมีขนาดใหญ่มากพอสมควรเพื่อให้ผู้ประกอบการที่มีขนาดใหญ่ในระดับหนึ่งสามารถทำได้ ในขณะที่เดียวกันไม่เป็นอุปสรรคกับการควบรวมกิจการของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่จะต้องมีการเสียเวลา และค่าใช้จ่ายในการขออนุญาตและมีความไม่แน่นอนว่าจะได้รับอนุญาตหรือไม่ ในทางตรงกันข้ามรัฐบาลควรให้การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถที่จะควบรวมธุรกิจเพื่อความอยู่รอดและแข่งขันได้มากกว่า

3. ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (“ประกาศ”) เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการควบรวมกิจการควรจะต้องกำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ โดยอาจพิจารณาเป็นรายธุรกิจหรือหลักเกณฑ์แยกเฉพาะสำหรับธุรกิจบางประเภทที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการดูแลปกป้องเป็นพิเศษ เช่น ธุรกิจค้าปลีก เนื่องจากการควบรวมกิจการ ไม่ว่าจะเป็ระหว่างผู้ประกอบการสัญชาติไทยด้วยกันเองหรือระหว่างผู้ประกอบการสัญชาติไทยกับผู้ประกอบการต่างชาติ อาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการค้าปลีกรายย่อยในประเทศไทย ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก อันอาจเห็นได้จากกรณีการที่ Big C เข้าซื้อกิจการของ Carrefour เป็นผลให้ผู้ประกอบการในตลาดลดลง และส่งผลให้ Big C มีอำนาจในการกำหนดราคาสินค้าปลีกแต่ละประเภทมากขึ้น

4. กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการแจ้งหรือขออนุญาตควบรวมกิจการ รวมถึงระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตต้องยืดหยุ่นและสามารถปฏิบัติได้ โดยคำนึงถึงกฎเกณฑ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีบริษัทในตลาดฯ จะต้องพิจารณากฎเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการได้มาหรือจำหน่ายไปซึ่งสินทรัพย์หรือการออกหุ้นใหม่เพื่อชำระเป็นค่าตอบแทนในการควบรวมกิจการ รวมถึงกำหนดให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกี่วัน ทั้งนี้หากมีข้อสงสัยเพิ่มเติมคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าควรที่จะมีอำนาจขยายระยะเวลาพิจารณาและขอข้อมูล

เพิ่มเติมจากผู้ประกอบการได้ เพื่อให้กำหนดแผนงานได้ชัดเจน ไม่เป็นอุปสรรคทางธุรกิจ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับมาในขั้นนี้จะถือเป็นความลับ

5. ข้อมูลที่ต้องยื่นประกอบการขออนุญาตนั้นควรเป็นข้อมูลเท่าที่จำเป็นและสมควรเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอนุญาตการควบรวมกิจการนั้นๆ เพื่อไม่ให้เป็นการแก่ผู้ประกอบการในการขออนุญาต โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่ไม่มีข้อมูลและอาจจะหาข้อมูลนั้นๆ ได้ยาก โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการรายอื่น

นอกจากนี้ข้อมูลต่างๆ ในการควบรวมกิจการเป็นข้อมูลที่เป็นความลับทางธุรกิจทางราชการควรให้ผู้ขออนุญาตจัดเตรียมเฉพาะข้อมูลที่จำเป็นจริงๆ และมีมาตรการในการรักษาความลับของข้อมูลต่างๆ อย่างเพียงพอ

6. นอกจากนั้นเพื่อให้ภาคเอกชนสามารถเตรียมการและกำหนดแผนดำเนินงานได้เหมาะสมควรพิจารณาออกแนวปฏิบัติ (Guideline) ควบคู่ไปกับประกาศหลักเกณฑ์ข้างต้น โดยจะต้องมีความชัดเจนในรายละเอียดของเรื่องต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในประกาศ รวมถึงต้องวางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาของภาครัฐ ซึ่งหลักเกณฑ์เหล่านั้นจะต้องไม่เป็นอุปสรรคและมีความยืดหยุ่น เพื่อให้แนวปฏิบัติ (Guideline) สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ผู้ประกอบการยังคงสามารถปฏิบัติตามได้ ดังนั้นแนวปฏิบัติ (Guideline) การกำกับดูแลการควบรวมกิจการควรมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 การพิจารณาของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะพิจารณาผลกระทบต่อตลาดทั้งในเชิงลบและเชิงบวกอย่างไร เช่น การควบรวมกิจการจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของผู้ประกอบการหรือไม่

6.2 แนวทางหรือปัจจัยหลักในการที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะนำมาพิจารณาอนุญาตการควบรวมกิจการ โดยแนวปฏิบัติ (Guideline) ควรจะครอบคลุมแนวทางการปฏิบัติการควบรวมกิจการในทุกรูปแบบ เช่น กรณีการควบรวมกิจการในแนวนอน (Horizontal Merger) เพื่อไม่ทำให้เกิดการกระจุกตัวในตลาด และทำให้อำนาจตลาดของผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นจนกลายเป็นการผูกขาดตลาด โดยอาจจะพิจารณาจากความสามารถในการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ การรวมกิจการก่อให้เกิดผลดี ผลเสียต่อการแข่งขันในตลาดมากน้อยเพียงใด

การควบรวมกิจการในแนวตั้ง (Vertical Merger) จะต้องป้องกันไม่ให้เกิดอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด และการรวมกิจการในลักษณะนี้จะต้องไม่เป็นการร่วมมือของผู้ประกอบการ 2 ราย ในตลาดที่มากเกินไปจนทำให้โครงสร้างตลาดเปลี่ยนแปลงไป โดยสามารถพิจารณาได้จากประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้นภายหลังการควบรวมกิจการ จะทำให้การแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นหรือไม่ ทำให้ราคาสินค้าถูกลง เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคหรือไม่

การควบรวมกิจการแบบหลากหลาย (Conglomerate Merger) ควรพิจารณาการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในตลาดภายหลังการควบรวมกิจการ โดยการควบรวมนั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดการค้าที่ไม่เป็นธรรม การจำกัดการแข่งขันในตลาด เช่น การตัดราคาเพื่อกำจัดคู่แข่ง (Predatory Pricing) การขายพ่วง (Tying Sell Product) เนื่องจากการควบรวมกิจการแบบหลากหลายนี้จะส่งผลกระทบต่อตลาดในภาพรวม ทำให้อำนาจตลาดตกอยู่ในมือของผู้ประกอบการเพียงไม่กี่ราย

6.3 อธิบายขอบเขตขนาดของการควบรวมกิจการที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าใช้เป็นเกณฑ์พิจารณา โดยเฉพาะรายละเอียดในเรื่องของส่วนแบ่งตลาด ยอดขาย จำนวนทุน หรือจำนวนสินทรัพย์ที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดขนาดของการควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาต การควบรวมกิจการ รวมถึงอธิบายหลักเกณฑ์การกำหนดขอบเขตตลาดหรือ “ตลาดที่เกี่ยวข้อง” (Relevant Market) ซึ่งจะต้องชัดเจนและคำนึงถึงประเภท ชนิดของสินค้าหรือบริการที่สามารถใช้ทดแทนกันได้และสภาพตลาดในเชิงกายภาพ เนื่องจากในแต่ละธุรกิจอาจมีเกณฑ์ที่แตกต่างกัน

6.4 กำหนดรายละเอียดของข้อมูล เอกสารต่างๆ ที่ผู้ประกอบการจะต้องยื่นประกอบการขออนุญาตการควบรวมกิจการต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าก่อนการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น เช่น ข้อมูลที่แสดงถึงความสามารถของผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาด ความสามารถในการขยายกิจการของผู้ประกอบการเดิมที่มีอยู่ในตลาด ข้อมูลแสดงผลวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อผู้บริโภค เช่น ต้นทุนสินค้าหรือบริการที่อาจเปลี่ยนแปลงหลังการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น แผนพัฒนาคุณภาพสินค้าหรือบริการภายหลังการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น

6.5 อธิบายกำหนด รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอน และระยะเวลาการพิจารณาการควบรวมกิจการไว้อย่างชัดเจน โดยอาจจะอธิบายการกำหนดแบ่งขั้นตอนการพิจารณาออกเป็น 2 ช่วง เช่นเดียวกับสิงคโปร์และอินโดนีเซีย โดยใช้เวลาพิจารณา 30 วันทำการในการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นตามข้อมูลที่ผู้ประกอบการส่งมาให้ และในขั้นตอนที่สองอีก 30 วันทำการ

หากคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าขอเอกสารเพิ่มเติม รวมถึงจะต้องกำหนดสถานที่ยื่นเอกสารเพื่อขออนุญาตไว้อย่างชัดเจน

ด้วยมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการที่เหมาะสมและชัดเจน ผู้ประกอบการที่เลือกใช้วิธีการลงทุนด้วยการควบรวมกิจการจะสามารถดำเนินการควบรวมกิจการได้อย่างไม่ติดขัด ในขณะที่การแข่งขันในตลาดจะดำเนินไปอย่างเป็นธรรมทั้งต่อผู้ประกอบการรายย่อย และผู้บริโภค ทำให้การควบรวมกิจการมีผลเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการแข่งขันในตลาดอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

การค้าภายใน, กรม. คู่มือนักธุรกิจว่าด้วยนโยบายและกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของอาเซียน. (ม.ป.ม. : ม.ป.ท., 2553).

กิติพงษ์ อรุณีพัฒน์พงศ์ และคณะ. การรวบรวมกิจการ : โอกาสของธุรกิจไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2553). หน้า 8.
คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า. “เกณฑ์การรวมธุรกิจตามมติคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ในคราวประชุม ครั้งที่ 2/2556”. วันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2556.

เจรจาการค้า, กรม. พาณิชย์, กระทรวง. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC). (กรุงเทพฯ : กรมเจรจาการค้า, 2552). หน้า 73.

เจรจาการค้า, กรม. AEC Fact Book, (กรุงเทพฯ : กระทรวงพาณิชย์, 2554). หน้า 44-45.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. M & A (Merger and Acquisitions) ทางเลือกสู่ความสำเร็จของธุรกิจไทย. (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.). หน้า 10.

ศักดิ์ดา ธนิตกุล. คำอธิบายและกรณีศึกษาพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า. พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2553).

สถาบันวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมผลิต (SMI). ถนนสู่ AEC เพื่อ SMEs ไทย. (กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2555). หน้า 31.

วารสาร

สุชีร์ สุนนิตย์. “การควบคุมการรวมกิจการ (Merger Control)”, วารสารนิติศาสตร์. 4 (4), 1 ธันวาคม 2539. หน้า 689.

เอกสารวิจัย

ชลาลัย บุญเปี่ยม. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรวมธุรกิจตามพระราชบัญญัติการ
แข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542”. (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์,
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549). หน้า 11-12.

กมล อนันตชัย, การกระทำความผิดและมาตรการทางกฎหมายตามมาตรา 27 และ
มาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ 2549), หน้า 8.

กฎหมาย

“ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 42, 11 พฤษภาคม 2468, หน้า 1.

“พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 109, 8 เมษายน 2535,
หน้า 6.

“พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116, 31 มีนาคม
2542, หน้า 7.

มาตรา 35 – 37, 46, 51 “พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่
116, 31 มีนาคม 2542, หน้า 7.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

“ติดต่อผู้ประกอบการไทย เพื่อก้าวที่มั่นคงสู่ AEC”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.dtn.go.th/filesupload>, 2556.

“บทความได้เปรียบเสียเปรียบไทยใน AEC”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thai-aec.com/531>, 2557.

“ไทยเบฟ-เอฟแอนด์เอ็นบุกตลาดอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.bangkokbiznew.com>, 2557.

“AEC ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผลกระทบ และการปรับตัวของอุตสาหกรรม”. (ออนไลน์). เข้าถึง
ได้จาก : <http://mgmtsci.stou.ac.th/downloads/AEC.docx>, 2557.

“PWC คาดคืบควบรวมกิจการ”. ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก : <http://www.pwc.com>, 2557.

“Trend and Factor of Mergers and Acquisition of Business in Thailand”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :
<http://www.researchgate.net/publication, 2557>.

ภาษาอังกฤษ

Book

Drew & Napier LLC. Merger Control: The International Regulation of Mergers and Joint Ventures in 75 Jurisdictions Worldwide 2014 in Singapore. (United Kingdom: Global Competition Review, 2014). pp. 349-359.

Rizkiyana & Iswanto, Antitrust and Corporate Lawyer. Merger Control: The International Regulation of Mergers and Joint Ventures in 75 Jurisdictions Worldwide 2014 in Indonesia. (United Kingdom: Global Competition Review, 2014). pp. 200-206.

Government Regulation No.57 of 2010 on the Merger, Consolidations and Acquisition of Shares that May Result in Monopoly or Unfair Business Competition Practice.

Electronic Data Base

Assesaf Hamzah & Partners. “In New Departure, KPPU Approves Acquisition Subject to Conditions”. (Online). Available : <http://www.ahp.co.id/clientalert/ClientUpdate 3 0 September 2013. pdf, 2013>.

“Competition Act 2010”. (Online). Available : [http:// www.mycc.gov .my/files/ Competition% 20Act%202010.pdf, 2010](http://www.mycc.gov .my/files/ Competition% 20Act%202010.pdf, 2010).

Competition Commission Singapore. “CCS Guidelines on Merger Procedures 2012”. (Online). Available : http://www.ccs.gov.sg/content/dam/ccs/ PDFs/ Publications/ AnnexA_ Revised% 20Merger%20Guidelines%20for%20publication%20_3_.pdf, 2012.

Law No. 5 of 1999 regarding the Ban on Monopolistic Practices and Unfair Business Competition”. (Online). Available : [http://www.globalcompetitionforum.org/ regions/ asia/Indonesia/ uu_monopoli_\(english\)1.pdf, 1999](http://www.globalcompetitionforum.org/ regions/ asia/Indonesia/ uu_monopoli_(english)1.pdf, 1999).

Competition”. (Online). Available : [http://www.globalcompetitionforum.org/ regions/ asia/Indonesia/uu_monopoli_\(english\)1.pdf, 1999](http://www.globalcompetitionforum.org/ regions/ asia/Indonesia/uu_monopoli_(english)1.pdf, 1999).

Competition Act (Chapter 50B)". (Online). Available : <http://statutes.agc.gov.sg/aol/home.w3p>, 2004.

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989R4064:EN: HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31989R4064:EN:HTML) ๓ ๓
เมื่อ 3 มิถุนายน 2557.

Law No. 40 of 2007 regarding Limited Liability Company". (Online). Available : <http://www.dlpawoffices.com/limitedliabilitycompanies.pdf>, 2007.

"Laws of Malaysia, Act 125, Companies Act 1965". (Online). Available : [http://jpt.mohe.gov.my /RUJUKAN/akta/akta%20syarikat.pdf](http://jpt.mohe.gov.my/RUJUKAN/akta/akta%20syarikat.pdf), 1965.

Oentoeng Suria & Partners. "Competition Law Update: Indonesia's M&A notification regime". (Online). Available : <http://www.oentoengsuria.com/wp-content/uploads/2011/01/Competition-Law-Update.pdf>, 2011.

ภาคผนวก

ผนวก ก

กฎหมายประเทศไทย

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1238 อันบริษัทจำกัดนั้นจะควบเข้ากันได้ เว้นแต่จะเป็นไปโดยมติพิเศษ

มาตรา 1239 มติพิเศษซึ่งวินิจฉัยให้ควบบริษัทจำกัดเข้ากันนั้น บริษัทต้องนำไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับตั้งแต่วันลงมติ

มาตรา 1240 บริษัทต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่อย่างน้อยหนึ่งคราว และส่งคำบอกกล่าวไปยังบรรดาผู้ซึ่งบริษัทรู้ว่าเป็นเจ้านี่ของบริษัท บอกให้ทราบรายการที่ประสงค์จะควบบริษัทเข้ากัน และขอให้เจ้านี่ผู้มีข้อคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดในการควบบริษัทเข้ากันนั้นส่งคำคัดค้านไปภายในหกสิบวันนับแต่วันที่บอกกล่าว

ถ้าไม่มีใครคัดค้านภายในกำหนดเวลาเช่นนั้น ก็ให้พึงถือว่าไม่มีคัดค้าน

ถ้าหากมีเจ้านี่คัดค้าน บริษัทจะจัดการควบเข้ากันได้ จนกว่าจะได้ใช้หนี้หรือได้ให้ประกันเพื่อหนี้รายนั้น

มาตรา 1241 บริษัทได้ควบเข้ากันแล้วเมื่อใด ต่างบริษัทต้องนำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ควบเข้ากัน และบริษัทจำกัดอันได้ตั้งขึ้นใหม่ด้วยควบเข้ากันนั้น ก็ต้องจดทะเบียนเป็นบริษัทใหม่

มาตรา 1242 จำนวนทุนเรือนหุ้นของบริษัทใหม่นั้นต้องเท่ากับยอดรวมจำนวนทุนเรือนหุ้นของบริษัทเดิมอันมาควบเข้ากัน

มาตรา 1243 บริษัทใหม่นี้ย่อมได้ไปทั้งสิทธิและความรับผิดชอบที่มีอยู่แก่บริษัทเดิมอันได้มาควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น

2. พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด

มาตรา 146 บริษัทตั้งแต่สองบริษัทขึ้นไป หรือบริษัทกับบริษัทเอกชนจะควบกันเป็นบริษัทก็ได้ โดยที่ประชุมผู้ถือหุ้นของแต่ละบริษัทที่จะควบกันลงมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุม และมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน และในกรณีที่เป็นการควบกับบริษัท เอกชน ต้องมีมติพิเศษตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ในกรณีที่มิมีมติให้ควบบริษัทตามวรรคหนึ่งแล้ว แต่มีผู้ถือหุ้นคัดค้านการควบบริษัท บริษัทต้องจัดให้มีผู้ซื้อหุ้นของผู้ถือหุ้นดังกล่าวในราคา ที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ครั้ง

สุดท้ายก่อนวันที่มีมติให้ควบบริษัท และในกรณีไม่มีราคาซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ให้ใช้ราคาตามที่มีผู้ประเมินราคาอิสระที่ทั้งสองฝ่ายแต่งตั้งขึ้นเป็นผู้กำหนด ถ้าผู้ถือหุ้นนั้นไม่ยอมขายภายในสิบสี่วันนับแต่วันได้รับคำเสนอขอซื้อให้บริษัทดำเนินการควบบริษัทต่อไปได้ และให้ถือว่าผู้ถือหุ้นดังกล่าวนี้เป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทที่ควบกันแล้ว

มาตรา 150 คณะกรรมการบริษัทเดิมต้องส่งมอบกิจการ ทรัพย์สิน บัญชี เอกสาร และหลักฐานต่าง ๆ ของบริษัทให้แก่คณะกรรมการบริษัทที่ควบกัน แล้วภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการประชุมตาม มาตรา 148

3. พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542

มาตรา 26 ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการรวมธุรกิจ อันอาจก่อให้เกิดการผูกขาด หรือความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ

การประกาศกำหนดของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุว่าให้บังคับแก่การรวมธุรกิจที่มีผลให้มีส่วนแบ่งตลาด ยอดเงินขาย จำนวนทุน จำนวนหุ้น หรือจำนวนสินทรัพย์ไม่น้อยกว่าจำนวนเท่าใด

การรวมธุรกิจตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึง

(1) การที่ผู้ผลิตรวมกับผู้ผลิต ผู้จำหน่ายรวมกับผู้จำหน่าย ผู้ผลิตรวมกับผู้จำหน่าย หรือผู้บริการรวมกับผู้บริการ อันจะมีผลให้สถานะของธุรกิจ หนึ่งคงอยู่และธุรกิจหนึ่งสิ้นสุดลง หรือเกิดเป็นธุรกิจใหม่ขึ้น

(2) การเข้าซื้อสินทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนของธุรกิจอื่นเพื่อควบคุมนโยบายการบริหารธุรกิจการอำนวยความสะดวก หรือการจัดการ

(3) การเข้าซื้อหุ้นทั้งหมดหรือบางส่วนของธุรกิจอื่นเพื่อควบคุมนโยบายการบริหารธุรกิจ การอำนวยความสะดวก หรือการจัดการ

การขออนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ผู้ประกอบธุรกิจยื่นคำขอต่อคณะกรรมการตาม มาตรา 35

มาตรา 35 ผู้ประกอบธุรกิจใดประสงค์จะขออนุญาตกระทำการตามมาตรา 26 หรือ มาตรา 27 (5) (6) (7) (8) (9) หรือ (10) ให้ยื่นคำขออนุญาตตามแบบหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการการประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

คำขออนุญาตอย่างน้อยต้อง

(1) มีเหตุผลและความจำเป็นในการกระทำ

(2) ระบุวิธีดำเนินการ

(3) กำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินการ

มาตรา 36 ในการพิจารณาคำขอตาม มาตรา 35 ให้คณะกรรมการดำเนินการให้เสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ ทั้งนี้ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบธุรกิจ อนุกรรมการ เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานประกอบ คำชี้แจงของตนตามสมควร

ในกรณีมีความจำเป็นที่ไม่อาจจะพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งได้ คณะกรรมการจะขยายเวลาออกไปอีกได้ไม่เกินสิบห้าวัน แต่ต้องบันทึกเหตุผล และความจำเป็นที่ต้องขยายเวลาไว้ในการพิจารณาวินิจฉัยด้วย

มาตรา 37 เมื่อคณะกรรมการได้สอบสวนพิจารณาแล้วเห็นว่าคำขออนุญาตตาม มาตรา 35 ของผู้ประกอบธุรกิจใดมีความจำเป็นตามควรทางธุรกิจเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการประกอบธุรกิจไม่เกิดความเสียหาย ต่อเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง และไม่กระทบประโยชน์สำคัญอันควรคุ้มครองได้ ของผู้บริโภคส่วนรวม ให้คณะกรรมการสั่งอนุญาตเป็นหนังสือให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการมีคำสั่งไม่อนุญาตให้แจ้งคำสั่งเป็น หนังสือไปยังผู้ประกอบธุรกิจนั้น โดยไม่ชักช้า

ในการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจกำหนดระยะเวลา หรือเงื่อนไขใด ๆ ให้ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับอนุญาตปฏิบัติได้ และเมื่อเห็นว่าภาวะเศรษฐกิจ ข้อเท็จจริงหรือ พฤติกรรมที่คณะกรรมการอาศัยเป็นหลัก ในการพิจารณาอนุญาตเปลี่ยนแปลงไป คณะกรรมการจะแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกระยะเวลาหรือเงื่อนไขดังกล่าวในเวลาใดก็ได้

ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งได้รับคำสั่งของคณะกรรมการและไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว ให้มีสิทธิอุทธรณ์ได้ตาม มาตรา 46

มาตรา 46 การอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการตามมาตรา 31 และ มาตรา 37 ให้ ผู้ ซึ่งได้รับคำสั่งยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับทราบคำสั่งของคณะกรรมการ

มาตรา 51 ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 หรือไม่ ปฏิบัติตาม มาตรา 39 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกล้านบาท หรือทั้งจำทั้ง ปรับ และในกรณีที่กระทำความผิดซ้ำต้องระวางโทษเป็นทวีคูณ

ผนวก ข
กฎหมายประเทศอินโดนีเซีย

1. Law No. 40 of 2007 Regarding Limited Liability company

Article 89

(1) GMS to approve Mergers, Consolidations, Acquisitions, or Demergers, to file applications for the Company to be declared bankrupt or extensions of its period of incorporation, and to wind up the Company may only be held if in the meeting at least $\frac{3}{4}$ (three quarters) of the total number of shares with voting rights are present or represented in the GMS and the resolution shall be lawful if approved by at least $\frac{3}{4}$ (three quarters) of the number of votes cast, unless the articles of association specify a quorum to be present and/or provisions concerning the requirements for adoption of GMS resolutions which are higher.

(2) In the event that the quorum contemplated in paragraph (1) cannot be achieved, a second GMS may be held.

(3) The second GMS contemplated in paragraph (2) shall be lawful and entitled to adopt resolutions if in the meeting at least $\frac{2}{3}$ (two thirds) of the total number of votes with voting rights are present or represented in the GMS and the resolution shall be lawful if approved by at least $\frac{3}{4}$ (three quarters) of the number of votes cast, unless the articles of association specify a quorum to be present and/or provisions concerning requirements for the adoption of GMS resolutions which are higher.

(4) The provisions contemplated in Article 86 paragraphs (5), (6), (7), (8), and (9) shall apply mutatis mutandis to the GMS contemplated in paragraph (1).

(5) The provisions contemplated in paragraphs (1), (2), and (3) with regard to the quorum to be present and/or provisions concerning requirements for the adoption of GMS resolutions also apply to Public Companies in so far as it is not provided otherwise in legislative regulations in the field of capital markets.

Article 123

(1) The Board of Directors of the merging Company and surviving Company shall compile a draft Merger.

(2) The draft Merger contemplated in paragraph (1) must contain at least:

- a. the name and domicile of each Company in the Merger;
- b. the reasons and explanations of the Board of Directors of the Companies in the Merger and the Merger requirements;
- c. procedures for the valuation and conversion of shares in the merging Company into shares of the surviving Company;
- d. the draft for any amendment of the articles of association of the surviving Company;
- e. the financial reports contemplated in Article 66 paragraph (2) subparagraph a covering the last 3 (three) financial years from each of the Companies in the Merger;
- f. the plans for continuing or terminating the business activities of the Companies in the Merger;
- g. a pro forma balance sheet of the surviving Company in accordance with accounting principles generally applied in Indonesia;
- h. method of settlement of the status, rights and obligations of the members of the Board of Directors, Board of Commissioners and employees of the merging Company;
- i. method of settlement of the rights and obligations of the merging Company against third parties;
- j. method of settlement of the rights of shareholders who do not agree to the Merger of the Companies;
- k. names of the members of the Board of Directors and Board of Commissioners and the wages, honoraria, and allowances for members of the Board of Directors and Board of Commissioners of the surviving Company;
- l. estimated period for implementation of the Merger;
- m. report on the circumstances, development and results achieved of each of the Companies in the Merger;

n. main activities of each Company in the Merger and changes which occurred in the current financial year; and

o. details of problems arising during the current financial year which affected the activities of the Companies in the Merger.

(3) The draft for the Merger contemplated in paragraph (2) shall, after obtaining the approval of the Board of Commissioners of each Company, be submitted to the GMS of each Company to obtain its approval.

(4) Apart from the provisions in this Act, certain Companies in Mergers will also need prior approval from the relevant government agencies in accordance with the provisions of legislative regulations.

(5) The provisions contemplated in paragraphs (1) to (4) shall also apply to Public Companies in so far as legislative regulations in the field of capital markets do not provide otherwise.

Article 124

The provisions contemplated in Article 123 shall *mutatis mutandis* also apply to consolidating Companies.

Article 125

(1) Acquisitions shall be done by means of acquisition of shares already issued and/or to be issued by the Company via the Company's Board of Directors or directly through the shareholders.

(2) Acquisitions may be done by legal entities or by individuals.

(3) The acquisitions contemplated in paragraph (1) are acquisitions of shares which cause the passing of control over the Company.

(4) Acquisitions by legal entities in the form of a Company [sic], the Board of Directors before performing the legal action of acquisition must be based on [sic] a GMS resolution which fulfils the quorum and provisions on conditions for adoption of a GMS resolution as contemplated in Article 89.

(5) In the event that the Acquisition is performed through the Board of Directors, the acquiring party must present its intention of performing an Acquisition to the Board of Directors of the Company to be acquired.

(6) The Board of Directors of the Company to be acquired and the acquiring Company with the approval of their respective Boards of Commissioners shall compile a draft Acquisition containing at least:

- a. name and domicile of the acquiring Company and the Company to be acquired;
- b. the reasons and explanations of the Board of Directors of the acquiring Company and the Board of Directors to be acquired;
- c. the financial reports contemplated in Article 66 paragraph (2) subparagraph a for the most recent financial year of the acquiring Company and the Company to be acquired;
- d. procedures for valuation and conversion of shares of the Company to be acquired into exchange shares if payment for the acquisition is to be made by shares;
- e. the number of shares to be acquired;
- f. preparation of funding;
- g. pro forma consolidated balance sheet of the acquiring Company after the Acquisition compiled in accordance with accounting principles generally applied in Indonesia;
- h. method of settlement of rights of shareholders who do not agree to the Acquisition;
- i. method of settlement of the status, rights and obligations of members of the Board of Directors, Board of Commissioners, and employees of the Company to be acquired;
- j. estimate of the period of implementation of the Acquisition, including the period for granting a power of attorney from the shareholders to the Company's Board of Directors to assign shares;
- k. draft of any amendment of the articles of association of the Company resulting from the Acquisition.

(7) In the event of shares being acquired directly from shareholders, the provisions contemplated in paragraphs (5) and (6) shall not apply.

(8) The acquisition of shares contemplated in paragraph (7) must be subject to the provisions of the articles of association of the Company to be acquired concerning the transfer of rights over shares and contracts made by the Company with other parties.

Article 127

(1) GMS resolutions regarding Mergers, Consolidations, Acquisitions, or Demergers shall be valid if adopted in accordance with the provisions of Article 87 paragraph (1) and Article 89.

(2) The Boards of Directors of Companies in Mergers, Consolidations, Acquisitions, or Demergers must publish an abstract of the draft in at least 1 (one) Newspaper and publish it in writing to the employees of the Company in the Merger, Consolidation, Acquisition, or Demerger no later than 30 (thirty) days before the invitations to the GMS.

(3) The publication contemplated in paragraph (2) must also contain notice that interested parties may obtain the draft Merger, Consolidation, Acquisition, or Demerger at the Company's office as from the date of its publication to the date on which the GMS is convened.

(4) Creditors may submit objections to the Company within a period of not more than 14 (fourteen) days after the publication contemplated in paragraph (2) with regard to the Merger, Consolidation, Acquisition, or Demerger in accordance with the draft.

(5) If within the period contemplated in paragraph (4) no creditors have submitted any objection, the creditors will be deemed to have approved the Merger, Consolidation Acquisition, or Demerger.

(6) In the event that a creditor's objection as contemplated in paragraph (4) cannot be resolved by the Board of Directors as of the date on which the GMS is convened, the objection must be presented in the GMS in order to find a resolution.

(7) Until the resolution contemplated in paragraph (6) is achieved, the Merger, Consolidation, Acquisition, or Demerger cannot be performed.

(8) The provisions contemplated in paragraphs (2), (4), (5), (6), and (7) shall apply mutatis mutandis to publication in the context of Acquisition of shares directly from shareholders in the Company as contemplated in Article 125.

Article 128

(1) Draft Mergers, Consolidations, Acquisitions, or Demergers approved by the GMS shall be set forth in a deed of Merger, Consolidation, Acquisition, or Demerger made before a notary in the Indonesian language.

(2) Deeds of acquisition of shares directly from shareholders must be stated in a notarial deed in the Indonesian language.

(3) The deeds of consolidation contemplated in paragraph (1) shall serve as the basis for making the deed of establishment of the Company resulting from the Consolidation.

Article 133

(1) The Board of Directors of a Company surviving a Merger or the Board of Directors of a Company resulting from a Consolidation must publish the result of the Merger or Consolidation in 1 (one) or more Newspapers within no more than 30 (thirty) days as from the date the Merger or Acquisition comes into effect.

(2) The provisions contemplated in paragraph (1) also apply to the Boards of Directors of Companies whose shares are acquired.

2. Law No. 5 of 1991 Regarding The Ban On Monopolistic Practices and Unfair Business Competition

Article 28

(1) Entrepreneurs are prohibited from conducting merger or dissolving companies that might cause monopolistic practices and/or unfair business competition.

(2) Entrepreneurs are prohibited from acquiring shares of other entrepreneurs if the said action can cause monopolistic practices and/or unfair business competition.

(3) More detailed provisions concerning prohibited merger of companies as referred to under Paragraph (1) of this article, and provisions concerning acquisition of company shares as referred to under Paragraph (2) of this article, are stipulated in the government regulation.

Article 29

(1) Merger of the companies or acquisition of shares as referred to under Article 28, causing its assets value and/or sales value to exceed a certain amount, must be reported to the Commission at the latest within a period of 30 (thirty) days after the merger or acquisition takes places.

(2) Provisions regarding determination of the assets value and/or sales value and procedure of reporting as referred to under Paragraph (a) of this article are stipulated in the government regulation.

Article 36

Authorities of the Commission are:

- a. receiving reports from the public and/or entrepreneurs concerning allegations of monopolistic practices and/or unfair business competition;
- b. conducting investigations on allegations of any business activity and/or actions by entrepreneurs that might cause monopolistic practices and/or unfair business competition;
- c. conducting investigations and/or examination on allegation cases of monopolistic practices and/or unfair business competition reported by the public or by entrepreneurs or based on the findings by the commission as a result of its investigation;
- d. concluding the results of the investigation and/or examination whether there is any monopolistic practices and/or unfair business competition or not;
- e. summoning entrepreneurs alleged to have violated the provisions in this law;
- f. summoning and bringing witnesses, expert witnesses and anybody considered knowing of any violation to the provisions in this law;
- g. requesting assistance from the investigators to bring the entrepreneurs, witness, expert witness or anybody as referred to under Paragraph e and f of this article, who are not willing to fulfill the summon by the Commission to appear;
- h. requesting information from the Government agency with regard to the investigation and/or examination of the entrepreneurs violating provisions in this law;
- i. obtaining, investigating and/or evaluating letters, documents, or other evidence for the purpose of investigation and/or examination;
- j. deciding and determining if there is any loss or not suffered by other entrepreneurs or the public;
- k. notifying the Commission's decision to the entrepreneurs alleged of conducting monopolistic practices and/or unfair business competition;
- l. imposing and administrative sanction to the entrepreneurs violating provisions in this law.

Article 44

(1) Within a period of 30 (thirty) days counted from the date the entrepreneurs receive notification of the Commission's decision as referred to under Article 43, Paragraph (4) above, the entrepreneurs shall be obligated to carry that decision and deliver the implementation report to the Commission.

(2) Entrepreneurs may submit a position of objection to the District Court within a maximum period of 14 (fourteen) days upon receiving notification of the Commission's decision.

(3) Entrepreneurs who do not submit a petition of objection within a period as referred to under Paragraph (2) of this Article shall be regarded as to have accepted this Commission's decision.

(4) If provisions as referred to under Paragraph (1) and Paragraph (2) of this article are not carried out by the entrepreneurs, the Commission shall hand over the said decision to the investigators for investigation pursuant to the existing law.

(5) The Commission's decision as referred to under Article 43, Paragraph (4) constitutes a preliminary evidence which is sufficient for the investigators to conduct investigation.

ผนวก ก
กฎหมายประเทศสิงคโปร์

1. Companies ACT (Chapter 50)

Power to acquire shares of shareholders dissenting from scheme or contract approved by 90% majority

215. (1) Where a scheme or contract involving the transfer of all of the shares or all of the shares in any particular class in a company (referred to in this section as the transferor company) to another company or corporation (referred to in this section as the transferee company) has, within 4 months after the making of the offer in that behalf by the transferee company, been approved as to the shares or as to each class of shares whose transfer is involved by the holders of not less than 90% of the total number of those shares (excluding treasury shares) or of the shares of that class (other than shares already held at the date of the offer by the transferee company, and excluding any shares in the company held as treasury shares), the transferee company may at any time within 2 months, after the offer has been so approved, give notice in the prescribed manner to any dissenting shareholder that it desires to acquire his shares; and when such a notice is given the transferee company shall, unless on an application made by the dissenting shareholder within one month from the date on which the notice was given or within 14 days of a statement being supplied to a dissenting shareholder pursuant to subsection (2) (whichever is the later) the Court thinks fit to order otherwise, be entitled and bound to acquire those shares on the terms which, under the scheme or contract the shares of the approving shareholders are to be transferred to the transferee company or if the offer contained 2 or more alternative sets of terms upon the terms which were specified in the offer as being applicable to dissenting shareholders.

(2) Where a transferee company has given notice to any dissenting shareholder that it desires to acquire his shares, the dissenting shareholder shall be entitled to require the company by a demand in writing served on that company, within one month from the date on which the notice was given, to supply him with a statement in writing of the names and addresses of all other dissenting shareholders as shown in the register of members, and the

transferee company shall not be entitled or bound to acquire the shares of the dissenting shareholders until 14 days after the posting of the statement of such names and addresses to the dissenting shareholder.

(3) Where, in pursuance of any such scheme or contract, shares in a company are transferred to another company or its nominee and those shares together with any other shares in the first-mentioned company held by the transferee company at the date of the transfer comprise or include 90% of the total number of the shares (excluding treasury shares) in the first-mentioned company or of any class of those shares, then —

(a) The transferee company shall within one month from the date of the transfer (unless on a previous transfer in pursuance of the scheme or contract it has already complied with this requirement) give notice of that fact in the prescribed manner to the holders of the remaining shares or of the remaining shares of that class who have not assented to the scheme or contract; and

(b) Any such holder may within 3 months from the giving of the notice to him require the transferee company to acquire the shares in question, and where a shareholder gives notice under paragraph (b) with respect to any shares, the transferee company shall be entitled and bound to acquire those shares on the terms on which under the scheme or contract the shares of the approving shareholders were transferred to it, or on such other terms as are agreed or as the Court on the application of either the transferee company or the shareholder thinks fit to order.

(4) Where a notice has been given by the transferee company under subsection (1) and the Court has not, on an application made by the dissenting shareholder, ordered to the contrary, the transferee company shall, after the expiration of one month after the date on which the notice has been given or, after 14 days after a statement has been supplied to a dissenting shareholder pursuant to subsection (2) or if an application to the Court by the dissenting shareholder is then pending, after that application has been disposed of, transmit a copy of the notice to the transferor company together with an instrument of transfer executed, on behalf of the shareholder by any person appointed by the transferee company, and on its own behalf by the transferee company, and pay, allot or transfer to the transferor company the amount or other consideration representing the price payable by the transferee company for the shares which by

virtue of this section that company is entitled to acquire, and the transferor company shall thereupon register the transferee company as the holder of those shares.

(5) Any sums received by the transferor company under this section shall be paid into a separate bank account, and any such sums and any other consideration so received shall be held by that company in trust for the several persons entitled to the shares in respect of which they were respectively received.

(6) Where any consideration other than cash is held in trust by a company for any person under this section, it may, after the expiration of 2 years and shall before the expiration of 10 years from the date on which such consideration was allotted or transferred to it, transfer such consideration to the Official Receiver.

(7) The Official Receiver shall sell or dispose of any consideration so received in such manner as he thinks fit and shall deal with the proceeds of such sale or disposal as if it were moneys paid to him in pursuance of section 322.

(8) In this section, dissenting shareholder includes a shareholder who has not assented to the scheme or contract and any shareholder who has failed or refused to transfer his shares to the transferee company in accordance with the scheme or contract.

(9) For the purposes of this section, shares held or acquired —
(a) By a nominee on behalf of the transferee company; or
(b) By a related corporation of the transferee company or by a nominee of that related corporation, shall be treated as held or acquired by the transferee company.

(10) The reference in subsection (1) to shares already held by the transferee company includes a reference to shares which the transferee company has contracted to acquire but that shall not be construed as including shares which are the subject of a contract binding the holder thereof to accept the offer when it is made, being a contract entered into by the holder for no consideration and under seal or for no consideration other than a promise by the transferee company to make the offer.

(11) Where, during the period within which an offer for the transfer of shares to the transferee company can be approved, the transferee company acquires or

contracts to acquire any of the shares whose transfer is involved but otherwise than by virtue of the approval of the offer, then, if

(a) The consideration for which the shares are acquired or contracted to be acquired (referred to in this subsection as the acquisition consideration) does not at that time exceed the consideration specified in the terms of the offer; or

(b) Those terms are subsequently revised so that when the revision is announced the acquisition consideration, at the time referred to in paragraph (a), no longer exceeds the consideration specified in those terms, the transferee company shall be treated for the purposes of this section as having acquired or contracted to acquire those shares by virtue of the approval of the offer.

2. Chapter 50B

Mergers

54. (1) Subject to section 55, mergers that have resulted, or may be expected to result, in a substantial lessening of competition within any market in Singapore for goods or services are prohibited.

(2) For the purposes of this Part, a merger occurs if —

(a) 2 or more undertakings, previously independent of one another, merge;

(b) One or more persons or other undertakings acquire direct or indirect control of the whole or part of one or more other undertakings; or

(c) the result of an acquisition by one undertaking (the first undertaking) of the assets (including goodwill), or a substantial part of the assets, of another undertaking (the second undertaking) is to place the first undertaking in a position to replace or substantially replace the second undertaking in the business or, as appropriate, the part concerned of the business in which that undertaking was engaged immediately before the acquisition.

(3) For the purposes of this Part, control, in relation to an undertaking, shall be regarded as existing if, by reason of rights, contracts or any other means, or any combination of rights, contracts or other means, decisive influence is capable of being exercised with regard to the activities of the undertaking and, in particular, by —

(a) Ownership of, or the right to use all or part of, the assets of an undertaking; or

(b) Rights or contracts which enable decisive influence to be exercised with regard to the composition, voting or decisions of the organs of an undertaking.

(4) For the purposes of this Part, control is acquired by any person or other undertaking if he or it —

(a) Becomes a holder of the rights or contracts, or entitled to use the other means, referred to in subsection (3); or

(b) Although not becoming such a holder or entitled to use those other means, acquires the power to exercise the rights derived therefrom.

(5) The creation of a joint venture to perform, on a lasting basis, all the functions of an autonomous economic entity shall constitute a merger falling within subsection (2)(b).

(6) In determining whether influence of the kind referred to in subsection (3) is capable of being exercised, regard shall be had to all the circumstances of the matter and not solely to the legal effect of any instrument, deed, transfer, assignment or other act done or made.

(7) For the purposes of this Part, a merger shall not be deemed to occur if —

(a) The person acquiring control is a receiver or liquidator acting as such or is an underwriter acting as such;

(b) All of the undertakings involved in the merger are, directly or indirectly, under the control of the same undertaking;

(c) Control is acquired solely as a result of a testamentary disposition, intestacy or the right of survivorship under a joint tenancy; or

(d) Control is acquired by an undertaking referred to in subsection (8) in the circumstances specified in subsection (9).

(8) The undertaking referred to in subsection (7)(d) is an undertaking the normal activities of which include the carrying out of transactions and dealings in securities for its own account or for the account of others.

(9) The circumstances referred to in subsection (7)(d) are that —

(a) The control concerned is constituted by the undertaking's holding, on a temporary basis, securities acquired in another undertaking; and

(b) Any exercise by the undertaking of voting rights in respect of those securities, whilst that control subsists —

(i) Is for the purpose of arranging for the disposal, within the specified period, of all or part of the other undertaking or its assets or securities; and

(ii) Is not for the purpose of determining the manner in which any activity of the other undertaking, being an activity that could affect competition in markets for goods or services in Singapore, is carried on.

(10) In subsection (9), “specified period” means —

(a) The period of 12 months from the date on which control of the other undertaking was acquired; or

(b) If in a particular case the undertaking shows that it is not reasonably possible to effect the disposal concerned within the period referred to in paragraph (a), within such longer period as the Commission determines and specifies with respect to that case.

Requests for Commission to consider anticipated mergers and mergers

56. (1) Section 57 provides for an anticipated merger to be considered by the Commission on the application of a party to that anticipated merger who thinks the anticipated merger, if carried into effect, may infringe the section 54 prohibition.

(2) Section 58 provides for a merger to be considered by the Commission on the application of a party involved in that merger who thinks the merger may infringe the section 54 prohibition.

(3) The Minister may by regulations provide —

(a) That only such anticipated mergers as are prescribed may be notified to the Commission under section 57; and

(b) For the procedure to be followed —

(i) By any party making an application under section 57 or 58; and

(ii) By the Commission, in considering such an application.

Notification of anticipated merger

57. (1) A party to an anticipated merger of the relevant type which applies for the anticipated merger to be considered under this section shall —

- (a) Notify the Commission of the anticipated merger; and
- (b) Apply to it for a decision.

(2) Subject to subsections (3) and (5) and sections 60A and 60B, on an application under this section, the Commission may make a decision as to —

(a) Whether the section 54 prohibition will be infringed by the anticipated merger, if carried into effect; and

(b) If it will not be infringed, whether it is —

(i) Because of the effect of an exclusion which will apply if the anticipated merger is carried into effect;

(ii) Because the anticipated merger, if carried into effect, is exempted from the application of the prohibition under subsection (3); or

(iii) Because a commitment has been accepted pursuant to section 60A.

(3) Where the Commission proposes to make a decision that the section 54 prohibition will be infringed by an anticipated merger, if carried into effect, the Commission shall give written notice to the party who applied for a decision on the anticipated merger and the party may, within 14 days of the date of the notice, apply to the Minister for the anticipated merger, if carried into effect, to be exempted from the section 54 prohibition on the ground of any public interest consideration.

(4) The decision of the Minister made under subsection (3) shall be final.

(5) Where the Minister exempts an anticipated merger under subsection (3), the Commission may make a decision under subsection (2)(b)(ii).

(6) The Minister may revoke the exemption of an anticipated merger granted under subsection (3) if he has reasonable grounds for suspecting that the information on which he based his decision was incomplete, false or misleading in a material particular.

(7) Subject to subsection (8), where the Commission makes a decision that an anticipated merger, if carried into effect, will not infringe the section 54 prohibition, the

Commission may, if it thinks fit, state that the decision shall be valid only for the period it specifies therein.

(8) Before the expiry of the period referred to in subsection (7), if any, an application may be made by all parties to the anticipated merger who applied to the Commission for a decision on the anticipated merger under this section for that period to be extended.

(9) Where an application for an anticipated merger to be considered has been made to the Commission in accordance with subsection (1) and the anticipated merger is carried into effect before the Commission makes a decision under subsection (2) in respect thereof, the application relating to the anticipated merger —

(a) May be treated by the Commission as if it were an application for the resulting merger to be considered made in accordance with section 58; and

(b) The Commission may make a decision under section 58 in respect of the resulting merger.

(10) For the purpose of subsection (9), the Commission may make a decision under section 58(2)(b)(ii) (read with section 58(5)) in respect of the merger referred to in subsection (9), notwithstanding the exemption was granted by the Minister under subsection (3) in respect of the anticipated merger.

(11) Notwithstanding subsection (9), the Commission may refuse to make any decision in respect of a merger referred to therein and require any party involved in the merger to apply to the Commission for the merger to be considered under section 58(1).

(12) In this section, “an anticipated merger of the relevant type” means an anticipated merger of the type prescribed by regulations made under section 56(3)(a).

Notification of merger

58. (1) A party involved in a merger which applies for the merger to be considered under this section shall —

(a) Notify the Commission of the merger; and

(b) Apply to it for a decision.

(2) Subject to subsections (3) and (5) and sections 60A and 60B, on an application under this section, the Commission may make a decision as to —

(a) Whether the section 54 prohibition has been infringed; and

- (b) If it has not been infringed, whether that is —
  - (i) Because of the effect of an exclusion;
  - (ii) Because the merger is exempted from the prohibition under subsection (3); or
  - (iii) Because a commitment has been accepted pursuant to section 60A.
- (3) Where the Commission proposes to make a decision that the section 54 prohibition has been infringed, the Commission shall give written notice to —
  - (a) The party who applied for a decision on the merger; or
  - (b) In a case where section 57(9) applies, the party who applied for a decision on the anticipated merger (which was carried into effect) or, where that party no longer exists, the merged entity, and the party or merged entity so notified by the Commission may, within 14 days of the date of the notice, apply to the Minister for the merger to be exempted from the section 54 prohibition on the ground of any public interest consideration.
- (4) The decision of the Minister made under subsection (3) shall be final.
- (5) Where the Minister exempts a merger under subsection (3), the Commission may make a decision under subsection (2)(b)(ii).
- (6) The Minister may revoke the exemption of a merger granted under subsection (3) if he has reasonable grounds for suspecting that the information on which he based his decision was incomplete, false or misleading in a material particular.
- (7) A reference in any provision of this Act to an application or a notification under section 58 shall include a reference to an application or a notification under section 57 that the Commission treats as an application or a notification under section 58 pursuant to section 57(9).

3. Competition Commission Singapore

Article

Obtaining confidential advice from CCS

3.18 As noted above, merger parties are required to carry out their own assessment to decide whether or not to notify their merger situation to CCS. However, to assist with planning and consideration of future mergers, in particular at the stage when the merger parties are concerned to preserve the confidentiality of the transaction, CCS is prepared to give

confidential advice on whether or not a merger is likely to raise competition concerns in Singapore and therefore whether a notification is advisable, with the necessary qualification that such advice is provided without having taken into account third party views. Confidential advice is only available if CCS is satisfied that certain conditions are met. This is so that CCS can manage its resources appropriately.

Conditions for confidential advice

3.19 Following self-assessment, merger parties may approach CCS for confidential advice if the following conditions are met.

3.20 First, the merger must not be completed but there must be a good faith intention to proceed with the transaction, as evidenced to the satisfaction of CCS by the party or parties requesting the confidential advice.

3.21 Second, the merger must not be in the public domain. In exceptional circumstances, CCS may consider giving confidential advice in relation to mergers that are no longer confidential, but the requesting party or parties must provide good reasons why they wish to receive confidential advice and not proceed with a notification.

3.22 Third, in CCS' view the merger situation must raise a genuine issue relating to the competitive assessment in Singapore, so there must be some doubt as to whether or not the merger situation raises concerns such that notification may be appropriate. For example, there may be a genuine issue if there is a lack of relevant precedents and therefore CCS' approach to the merger situation is genuinely in doubt. On the other hand, there would be no genuine issue if, for example, both merger parties have an insignificant market presence in Singapore.

3.23 Finally, the requesting party or parties are expected to keep CCS informed of significant developments in relation to the merger situation in respect of which confidential advice was obtained, for example, completion date or abandonment of the merger.

Process for confidential advice

3.24 The process for obtaining confidential advice is as follows. As a first step, the party or parties wishing to request the advice should contact the CCS hotline on 1800-325 8282, or email CCS at the following email address: ccs_feedback@ccs.gov.sg. In the first instance, they should provide basic information about the merger, such as the merger parties' names, sector, overlapping goods or services, timing, evidence of good faith intention to proceed

with the merger and reasons for seeking the confidential advice. A provisional timeline for the submission of full information by the requesting party (or parties) and the provision of the advice by CCS can then be agreed. CCS expects to be able to provide advice within 14 working days of receipt of all the required information.

3.25 The requesting party is expected to provide information similar to that required in Form M1 in order for CCS to begin its assessment. Since the process is confidential, no third party enquiries will be carried out and third party contact details do not need to be provided. In addition, CCS does not expect to request further information by way of written questions to the requesting party. In light of this, it is very important that a full and frank account of the likely competitive effect of the merger in Singapore is provided in the submission to CCS¹³

3.26 Based on the information provided, CCS will carry out an internal assessment of the merger. A meeting may be arranged with the requesting party (or parties), providing an opportunity for CCS to ask questions and for the requesting party to state its views on the competitive effect of the merger orally. At the end of the process, CCS will provide a letter to the requesting party stating whether it considers that the merger is likely to raise competition concerns in Singapore and whether notification is advisable. Important aspects of confidential advice

3.27 Confidential advice does not amount to a decision under section 57 or 58 of the Act. As such, confidential advice is not binding on CCS, and in all cases where confidential advice is given, CCS reserves the right to investigate the merger situation where the statutory test for doing so is met.

Procedures for Commitments

6.8 Merger parties are encouraged to take the initiative to propose commitments which they think can appropriately resolve competition concerns that they foresee arising from the merger situation. They can do so at any time during the review process. Section 60A provides that CCS may accept commitments at any time before making a decision on a merger.

6.19 Please refer to the relevant paragraphs of CCS Guidelines on the Substantive Assessment of Mergers for more information on CCS' consideration of appropriate remedies for mergers.

Procedures for Directions

6.20 The directions must be in writing and may be given to such person(s) as CCS considers appropriate.

6.21 Please refer to the relevant paragraphs of CCS Guidelines on Enforcement pertaining to the procedures which govern the issue of directions.

Enforcement of Directions

6.22 If a direction has not been complied with, CCS may apply to register the direction with a District Court in accordance with Order 97 of the Supreme Court of Judicature Act (Cap. 322, R5) Rules of Court. Any person who fails to comply with a registered direction without reasonable excuse may be found to be in contempt of court. The normal sanctions for contempt of court apply, i.e. the court may impose a fine or imprisonment. The court may also make orders to secure compliance with the direction, or to require any person to do anything to remedy, mitigate or eliminate any effects arising from non-compliance with the direction.

6.23 Please refer to the relevant paragraphs of CCS Guidelines on Enforcement pertaining to the enforcement of directions.

Directions as to Financial Penalties

6.24 Under section 69 of the Act, CCS may impose a financial penalty if a merger has infringed the section 54 prohibition and the infringement was committed intentionally or negligently. A financial penalty may be up to 10% of the turnover of each relevant merger party in Singapore for each year of infringement for a maximum period of 3 years.

6.25 Generally, CCS prefers structural and (to a lesser degree) behavioural remedies over financial penalties in order to restore the competitive conditions in the market. However, in exceptional circumstances, financial penalties may be imposed, for example to reflect the seriousness of the infringement or to deter future infringements.

6.26 In determining the financial penalty imposed under section 69 of the Act, CCS will take the following factors into consideration:

1. The seriousness of the SLC;
2. The turnover of the relevant parties in Singapore for the relevant product and relevant geographic markets where competition is substantially lessened;

3. The time the merger parties took to carry the infringing merger into effect and how long the merged entity has been in place; and

4. Other relevant factors, e.g. deterrent value, the presence or absence of any aggravating or mitigating factors.

Exclusions in the Fourth Schedule

7.1 The section 54 prohibition does not apply to the mergers specified in the Fourth Schedule to the Act, namely:

1. Any merger:

1.1 Approved by any Minister or regulatory authority pursuant to any requirement for such approval imposed by any written law;

1.2 Approved by the Monetary Authority of Singapore pursuant to any requirement for such approval imposed under any written law; or

1.3 Under the jurisdiction of another regulatory authority under any written law relating to competition, or code of practice relating to competition issued under any written law.

2. Any merger involving any undertaking relating to any of the following specified activity as defined in paragraph 6(2) of the Third Schedule of the Act:

2.1 The supply of ordinary letter and postcard services by a person licensed and regulated under the Postal Services Act (Chapter 237A);

2.2 The supply of piped potable water;

2.3 The supply of wastewater management services, including the collection, treatment and disposal of wastewater;

2.4 The supply of scheduled bus services by any person licensed and regulated under the Public Transport Council Act (Chapter 259B);

2.5 The supply of rail services by any person licensed and regulated under the Rapid Transit Systems Act (Chapter 263A); and

2.6 Cargo terminal operations carried out by a person licensed and regulated under the Maritime and Port Authority of Singapore Act (Chapter 170A).

3. Any merger with net economic efficiencies where the economic efficiencies arising or that may arise from the merger outweigh the adverse effects due to the SLC in the relevant market in Singapore.

ผนวก ง

กฎหมายประเทศมาเลเซีย

1. Law of Malaysia ACT 125, Companies ACT

Prohibition of carrying on business with fewer than statutory minimum of members

36. If at any time the number of members of a company (other than a company the whole of the issued shares of which are held by a holding company) is reduced below two and it carries on business for more than six months while the number is so reduced, a person who is a member of the company during the time that it so carries on business after those six months and is cognizant of the fact that it is carrying on business with fewer than two members shall be liable for the payment of all the debts of the company contracted during the time that it so carries on business after those six months and may be sued therefor, and the company and that member shall be guilty of an offence against this Act if the company so carries on business after those six months.

Penalty: *Two thousand ringgit. Default penalty.

Restrictions on appointment or advertisement of director

123. (1) A person shall not be named as a director or proposed director in the memorandum or articles of a company or in a prospectus or a statement in lieu of prospectus, unless before the registration of the memorandum or articles or the issue of the prospectus or the lodging of the statement in lieu of prospectus (as the case may be) he has by himself or by his agent authorized in writing for the purpose—

(a) Signed the memorandum for a number of shares not less than his qualification, if any;

(b) Signed and lodged with the Registrar an undertaking in writing to take from the company and pay for his qualification shares if any;

(c) Made and lodged with the Registrar a statutory declaration to the effect that a number of shares, not less than his qualification, if any, is registered in his name; or (d) (in the case of a company formed or intended to be formed by way of reconstruction of another

corporation or group of corporations or to acquire the shares in another corporation or group of corporations), made and lodged with the Registrar a statutory declaration that he was a shareholder in that other 196 Laws of Malaysia ACT 125 corporation or in one or more of the corporations of that group, and that as a shareholder he will be entitled to receive and have registered in his name a number of shares not less than his qualification, by virtue of the terms of an agreement relating to the reconstruction.

(2) Where a person has signed and lodged an undertaking to take and pay for his qualification shares, he shall, as regards those shares, be in the same position as if he had signed the memorandum for that number of shares.

(3) The foregoing provisions of this section shall not apply to—

(a) a company not having a share capital;

(b) a private company; or

(c) A prospectus or a statement in lieu of prospectus issued or lodged with the Registrar by or on behalf of a company or to articles adopted by a company after the expiration of one year from the date on which the company was entitled to commence business.

(4) Every person shall before he is appointed a director of a company make and lodge with the Registrar and the Official Receiver a statutory declaration in the form prescribed by regulations that he will not be acting in contravention of sections 125 and 130 and that he consents to act as a director of the company.

Approval of company required for issue of shares by directors

132D. (1) Notwithstanding anything in a company's memorandum or articles, the directors shall not, without the prior approval of the company in general meeting, exercise any power of the company to issue shares.

(2) Approval for the purposes of this section may be confined to a particular exercise of that power or may apply to the exercise of that power generally; and any such approval may be unconditional or subject to conditions.

(3) Any approval for the purposes of this section shall continue in force until—

(a) The conclusion of the annual general meeting commencing next after the date on which the approval was given; or

(b) The expiration of the period within which the next annual general meeting after that date is required by law to be held,

Whichever is the earlier; but any approval may be previously revoked or varied by the company in general meeting.

(4) The directors may issue shares notwithstanding that an approval for the purposes of this section has ceased to be in force if the shares are issued in pursuance of an offer, agreement or option made or granted by them while the approval was in force and they were authorized by the approval to make or grant an offer, agreement or option which would or might require shares to be issued after the expiration of the approval.

(5) Section 154 shall apply to any resolution whereby an approval is given for the purposes of this section.

(6) Any issue of shares made by a company in contravention of this section shall be void and consideration given for the shares shall be recoverable accordingly.

(6A) Notwithstanding subsection (1), the directors of a company shall not be required to obtain the prior approval of the company in a general meeting to issue shares where the said shares are to be issued as consideration or part consideration for the acquisition of shares or assets by the company and members of the company have been notified of the intention to issue the said shares at least fourteen days before the date of the issue of the said shares.

(6B) For the purpose of subsection (6A), members of the company are deemed to have been notified of the intention to issue shares of the company if—

(a) A copy of the statement explaining the purpose of the intended issue of shares has been sent to every member at his last known address according to the register of members; and

(b) The copy of the statement has been advertised in a national language and an English language newspaper circulating generally throughout Malaysia.

(7) Any director who knowingly contravenes, or permits or authorizes the contravention of, this section with respect to any issue of shares shall be liable to compensate the company and the person to whom the shares were issued for any loss, damages or costs which the company or that person may have sustained or incurred thereby; but no proceedings to recover

any such loss, damages or costs shall be commenced, notwithstanding the provisions of the Limitation Act 1953, after the expiration of three years from the date of the issue.

(8) This section shall not apply to any issue of shares of a company before—

(a) The beginning of the annual general meeting commencing next after the commencement of this section; or

(b) The expiration of the period within which the next annual general meeting after the commencement of this section is required by law to be held,

Whichever is the earlier.

2. COMPETITION ACT 2010

Interpretation

2. In this Act, unless the context otherwise requires—

“Agreement” means any form of contract, arrangement or understanding, whether or not legally enforceable, between enterprises, and includes a decision by an association and concerted practices;

“Chairman” means the Chairman of the Commission appointed under the Competition Commission Act 2010 [Act 713];

“Commission” means the Competition Commission established under the Competition Commission Act 2010;

“Commission officer” has the same meaning assigned to it in the Competition Commission Act 2010;

“concerted practice” means any form of coordination between enterprises which knowingly substitutes practical co-operation between them for the risks of competition and includes any practice which involves direct or indirect contact or communication between enterprises, the object or effect of which is either—

(a) To influence the conduct of one or more enterprises in a market; or

(b) To disclose the course of conduct which an enterprise has decided to adopt or is contemplating to adopt in a market, in circumstances where such disclosure would not have been made under normal conditions of competition;

“consumer” means any direct or indirect user of goods or services supplied by an enterprise in the course of business, and includes another enterprise that uses the goods or services thus supplied as an input to its own business as well as a wholesaler, a retailer and a final consumer;

“direction” means a direction given by the Commission under Part III or Part IV of this Act;

“document” has the same meaning assigned to it in the Evidence Act 1950 [Act 56];

“dominant position” means a situation in which one or more enterprises possess such significant power in a market to adjust prices or outputs or trading terms, without effective constraint from competitors or potential competitors;

“enterprise” means any entity carrying on commercial activities relating to goods or services, and for the purposes of this Act, a parent and subsidiary company shall be regarded as a single enterprise if, despite their separate legal entity, they form a single economic unit within which the subsidiaries do not enjoy real autonomy in determining their actions on the market;

“goods” means property of every kind, whether tangible or intangible and includes—

- (a) All kinds of movable property;
- (b) Buildings and other structures;
- (c) Vessels and vehicles;
- (d) Utilities;
- (e) Minerals, trees and crops, whether on, under or attached to land or not;
- (f) Animals, including fish; and
- (g) choses-in-action;

“Horizontal agreement” means an agreement between enterprises each of which operates at the same level in the production or distribution chain;

“Infringement” means an infringement of any prohibition under this Act;

“market” means a market in Malaysia or in any part of Malaysia, and when used in relation to any goods or services, includes a market for those goods or services and other

goods or services that are substitutable for, or otherwise competitive with, the first-mentioned goods or services;

“Minister” means the Minister charged with the responsibility for domestic trade and consumer affairs;¹⁰ Laws of Malaysia ACT 712

“Price” includes any form of consideration given in return for any goods or services of any kind, whether such consideration has actually been given or is advertised or stated as being required to be given in exchange for such goods or services;

“Prohibition” means any prohibition under this Act;

“Publish”, where no mode is specified, means to publish in any form or manner as may be determined by the Commission;

“Supply” includes—

(a) In relation to goods, the supply and resupply, by way of sale, exchange, lease, hire or hire-purchase of the goods; and

(b) In relation to services, the provision by way of sale, grant or conferment of the services; “this Act” includes any subsidiary legislation made under this Act;

“Vertical agreement” means an agreement between enterprises each of which operates at a different level in the production or distribution chain.

Abuse of dominant position is prohibited

10. (1) An enterprise is prohibited from engaging, whether independently or collectively, in any conduct which amounts to an abuse of a dominant position in any market for goods or services.

(2) Without prejudice to the generality of subsection (1), an abuse of a dominant position may include—

(a) Directly or indirectly imposing unfair purchase or selling price or other unfair trading condition on any supplier or customer;

(b) Limiting or controlling—

(i) Production;

(ii) Market outlets or market access;¹⁶ Laws of Malaysia ACT 712

(iii) Technical or technological development; or

(iv) Investment, to the prejudice of consumers;

(c) Refusing to supply to a particular enterprise or group or category of enterprises;

(d) Applying different conditions to equivalent transactions with other trading parties to an extent that may—

(i) Discourage new market entry or expansion or investment by an existing competitor;

(ii) Force from the market or otherwise seriously damage an existing competitor which is no less efficient than the enterprise in a dominant position; or

(iii) Harm competition in any market in which the dominant enterprise is participating or in any upstream or downstream market;

(e) Making the conclusion of contract subject to acceptance by other parties of supplementary conditions which by their nature or according to commercial usage have no connection with the subject matter of the contract;(f) any predatory behavior towards competitors; or

(g) Buying up a scarce supply of intermediate goods or resources required by a competitor, in circumstances where the enterprise in a dominant position does not have a reasonable commercial justification for buying up the intermediate goods or resources to meet its own needs.

(3) This section does not prohibit an enterprise in a dominant position from taking any step which has reasonable commercial justification or represents a reasonable commercial response to the market entry or market conduct of a competitor.

(4) The fact that the market share of any enterprise is above or below any particular level shall not in itself be regarded as conclusive as to whether that enterprise occupies, or does not occupy, a dominant position in that market.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ นามสกุล	นายกิตติ ตั้งจิตรมณีสักดา
วัน เดือน ปีเกิด	14 ธันวาคม 2507
สถานที่เกิด	จังหวัดกาญจนบุรี
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา - นิติศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - เนติบัณฑิตไทย - นิติศาสตรมหาบัณฑิต (LL.M), Cornell University, USA - หลักสูตรนักบริหารการยุติธรรมทางปกครองระดับสูง รุ่นที่ 3 (บขป.), สำนักงานศาลปกครอง - หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงสถาบันวิชาการตลาดทุน รุ่นที่ 13 (วตท.), ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย - หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ 14 (ปปร.), วิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า
ตำแหน่งปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> - กรรมการผู้จัดการ บริษัทกฎหมายเอสซีจี จำกัด - เลขาธิการ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย - Vice Chairman, International Chamber of Commerce, Thailand - ประธานคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน 3 สถาบัน (กกร.)
ตำแหน่งราชการที่สำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า - กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิทธิบัตร - กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิทธิบัตร กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

- กรรมการในคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงกฎหมายการแข่งขันทางการค้า กรรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์
- อนุกรรมการเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ผู้มีอำนาจเหนือตลาด กรรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์
- คณะกรรมการอำนวยการสถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สรุปย่อ

เรื่อง	การควบรวมธุรกิจเพื่อรองรับการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ศึกษากรณีประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย
ลักษณะวิชา	การเมือง
ผู้วิจัย	นายกิตติ ตั้งจิตรมณีสักดา หลักสูตร ปรอ. รุ่นที่ 26
ตำแหน่ง	เลขาธิการ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ค.ศ. 2015 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single Market and Production Base) โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ ทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรีก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านของการเสาะแสวงหาวัตถุดิบจากแหล่งต่างๆ ในประเทศสมาชิกอาเซียนมาผลิตสินค้าเพื่อให้ต้นทุนในการผลิตต่ำลงแต่มีตลาดสินค้าที่ใหญ่ขึ้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะทำให้อาเซียนกลายเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ระบบเศรษฐกิจของอาเซียนและระบบเศรษฐกิจภายในของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนเปลี่ยนแปลงไปมีการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น และเป็นโอกาสสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจต่างๆ ในการเข้ามาแข่งขัน โดยการแข่งขันในที่นี้ไม่ได้หมายถึงการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการในสมาชิกอาเซียนด้วยกันเองแต่รวมถึงการแข่งขันจากผู้ประกอบการในภูมิภาคอื่น เช่น ยุโรป ซึ่งจะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาประเทศต่างๆ หันมาให้ความสนใจอาเซียนโดยการเข้ามาซื้อและควบรวมกิจการในประเทศสมาชิกอาเซียน การควบรวมกิจการในปัจจุบันจึงไม่ใช่การซื้อและควบรวมกิจการระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันเอง หรือการซื้อและควบรวมกิจการภายในประเทศเองอีกต่อไป

ในอีกด้านหนึ่ง การควบรวมกิจการก็อาจส่งผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาด ทำให้การแข่งขันในตลาดลดลง หรือเกิดการผูกขาดในตลาด หรืออาจขัดขวางการเข้าสู่ตลาดของผู้ประกอบการรายใหม่ รัฐจึงมีความจำเป็นต้องพิจารณาถึงมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการ เพื่อรักษาระดับการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจของประเทศไว้ โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย

กำกับดูแลการควบรวมกิจการ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยดูแลระบบเศรษฐกิจ และการแข่งขันขององค์กรธุรกิจของประเทศ เพื่อไม่ให้เกิดการควบรวมกิจการก่อให้เกิดปัญหาแก่ตลาดและผู้บริโภคภายในประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงข้อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบรวมกิจการ เพื่อให้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบรวมกิจการนั้น สามารถใช้เป็นเครื่องมือหรือกลไกของรัฐทั้งในด้านการสนับสนุนและกำกับดูแลการควบรวมกิจการ โดยจะพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศเป็นหลัก รวมทั้งเปรียบเทียบกับแนวคิดกับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา และ EU เพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนากฎหมาย เพื่อสนับสนุนและกำกับดูแลการควบรวมกิจการของประเทศไทยที่จะใช้ในการส่งเสริมการแข่งขันของธุรกิจ เพื่อรองรับการเข้าสู่ AEC และมาตรการกำกับดูแลที่เหมาะสมไม่ให้ผู้บริโภค และองค์กรธุรกิจไทยถูกเอาเปรียบจากองค์กรธุรกิจที่มีขนาดใหญ่กว่า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ใช้ในการกำกับดูแลการควบรวมธุรกิจเพื่อให้ทราบถึงการปรับตัวของธุรกิจไทย และหลักเกณฑ์ของประเทศไทยที่ควรจะเป็น
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากฎหมายของไทยเกี่ยวกับการสนับสนุน และกำกับดูแลการควบรวมกิจการ ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนให้ธุรกิจไทย สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพรองรับการเกิดขึ้นของ AEC

ขอบเขตของการวิจัย

1. เน้นการวิจัยมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการดูแลการควบรวมกิจการในประเทศไทย เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่ใช้กำกับดูแลการควบรวมกิจการของประเทศสมาชิกอาเซียนบางประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย
2. ในส่วนของข้อเสนอแนะ เสนอแนวความคิด หรือหลักการของหลักเกณฑ์การควบรวมกิจการที่ควรจะเป็น เพื่อรองรับการเกิดขึ้นของ AEC

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะใช้การวิจัยเอกสารเป็นหลัก เพื่อศึกษาวิเคราะห์ และเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย กับประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยในการสนับสนุนธุรกิจให้มีความสามารถในการแข่งขันในระบบการค้าเสรีและเป็นธรรม เพื่อรองรับการแข่งขันในAEC

ผลการวิจัย

1. ประเทศไทย

1.1 กฎหมาย : พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 ห้ามการควบรวมธุรกิจที่ก่อให้เกิดการผูกขาดหรือไม่เป็นธรรมในการแข่งขันตามที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะประกาศกำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ

1.2 ผู้มีอำนาจ : คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

1.3 มาตรการกำกับดูแล : กำหนดให้การควบรวมธุรกิจตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ากำหนดต้องขออนุญาตการควบรวมกิจการก่อนเริ่มดำเนินการ โดยยื่นขออนุญาตต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

อย่างไรก็ตามจนถึงปัจจุบันนี้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ายังไม่ได้ประกาศหลักเกณฑ์การรวมธุรกิจที่ต้องขออนุญาต รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการในการขออนุญาต มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการตามกฎหมายนี้จึงยังไม่มีผลบังคับในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าได้เตรียมร่างประกาศเกณฑ์การกำกับดูแลการควบรวมกิจการ (“ร่างประกาศฯ”) โดยมีแนวความคิดที่จะกำหนดให้การควบรวมกิจการที่เข้าตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ต้องขออนุญาตการควบรวมกิจการ ซึ่งได้แก่กิจการที่ก่อนหรือหลังการรวมธุรกิจแล้ว

1. มีส่วนแบ่งตลาดตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไปในตลาดสินค้าใดสินค้าหนึ่งหรือบริการใดบริการหนึ่ง และ

2. ยอดขายหรือรายได้เป็นอย่างใดอย่างหนึ่งในปีที่ผ่านมามีมูลค่าตั้งแต่ 2,000 ล้านบาทขึ้นไป

3. ในกรณีที่เป็นการเข้าซื้อหรือได้มาซึ่งหุ้นที่มีสิทธิออกเสียง

(1) กรณีที่เป็นบริษัทมหาชน และการเข้าซื้อหรือการได้มาซึ่งหุ้นทำให้มีสิทธิออกเสียงในกิจการตั้งแต่ร้อยละ 25 ขึ้นไป หรือ

(2) กรณีที่เป็นบริษัทจำกัด และการเข้าซื้อหุ้นหรือการได้มาซึ่งหุ้นทำให้มีสิทธิออกเสียงในกิจการตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

โดยมีส่วนแบ่งตลาดและยอดเงินขายตามข้อ 1 และ 2 ข้างต้น

2. ประเทศอินโดนีเซีย

2.1 กฎหมาย : กฎหมายเลขที่ 5 ของปี พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999) เกี่ยวกับการห้ามการผูกขาดและความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน จะห้ามการควบกิจการ การรวมกิจการ การควบรวมกิจการแบบหลากหลายที่ส่งผลให้เกิดการผูกขาดและความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันทางการค้าในตลาดอินโดนีเซีย

2.2 ผู้มีอำนาจ : คณะกรรมการกำกับการแข่งขัน (KPPU)

2.3 มาตรการกำกับดูแล : กำหนดให้การรวมกิจการที่มีขนาดดังต่อไปนี้ต้องแจ้งการควบรวมกิจการภายหลังการควบรวมกิจการเสร็จสิ้น ภายใน 30 วัน

รายละเอียดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบรวมกิจการที่ต้องแจ้งต่อคณะกรรมการกำกับการแข่งขัน (KPPU) เพื่อขออนุมัติ และอำนาจคณะกรรมการกำกับการแข่งขัน (KPPU) จะถูกกำหนดให้เป็น “ประกาศ” ผู้ประกอบการจะต้องแจ้งการควบรวมกิจการโดยรวมสินทรัพย์ของทุกบริษัท เพื่อจัดตั้งบริษัทใหม่ (Consolidation) หรือการเข้าซื้อกิจการต่อ KPPU ตามเงื่อนไขดังนี้

1. มูลค่าสินทรัพย์โดยรวมจากการจัดตั้งเป็นบริษัทใหม่หรือการควบรวมกิจการเกินกว่า 2.5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 212.5 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 6,810 ล้านบาท) หรือ

2. ยอดขายหรือรายได้ของผู้ประกอบการที่รวมเข้าด้วยกัน (Consolidation) มีมูลค่ามากกว่า 5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 425 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 13,620 ล้านบาท)

โดยมูลค่าดังกล่าวจะรวมถึงสินทรัพย์ที่อยู่ในประเทศอินโดนีเซียหรือยอดขายรวมของบริษัทในเครือของแต่ละฝ่ายที่มาควบรวมกันด้วย

การกำหนดให้ผู้ประกอบการแจ้ง KPPU ก่อนการควบรวมกิจการเสร็จสิ้นนั้น KPPU มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ประกอบการสามารถหารือในเบื้องต้นในเรื่องเกี่ยวกับโครงสร้างการควบรวมกิจการ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการแก้ไขโครงสร้างการควบรวมกิจการดังกล่าวก่อนการ

ดำเนินการเสร็จสิ้น โดย KPPU จะใช้เวลาในการพิจารณาประมาณ 90 วัน ส่วนการแจ้งภายหลังการ
 ควบรวมกิจการ ผู้ประกอบการจะต้องแจ้ง KPPU ภายใน 30 วันนับแต่การควบรวมเสร็จสิ้น โดย
 KPPU จะพิจารณาในขั้นตอนนี้ประมาณ 90 วัน หากผู้ประกอบการได้เคยแจ้ง KPPU ก่อนการควบ
 รวมกิจการเสร็จสิ้น KPPU อาจจะใช้เวลาในการพิจารณาเพียง 30 วัน

3. ประเทศสิงคโปร์

3.1 กฎหมาย : พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า (หมวด 50) ห้ามการควบรวม
 กิจการที่ส่งผลหรือคาดว่าจะส่งผลต่อการแข่งขันทางการค้าในสิงคโปร์

3.2 ผู้มีอำนาจ : คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ (CCS)

3.3 มาตรการกำกับดูแล : กฎหมายไม่ได้กำหนดมาตรการให้ต้องแจ้งหรือขออนุญาต
 ทำการควบรวมกิจการ

แต่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ (CCS) และอำนาจของ
 คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งสิงคโปร์ (CCS) ได้กำหนดไว้เป็น “แนวปฏิบัติ” โดยมี
 แนวทางพิจารณาการควบรวมกิจการที่มีมูลค่าหรือส่วนแบ่งตลาดดังต่อไปนี้เป็นการควบรวมกิจการ
 ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าได้

1. ผู้ประกอบการที่ควบรวมกิจการมีส่วนแบ่งตลาดตั้งแต่ร้อยละ 40 ขึ้นไป
2. ผู้ประกอบการที่ควบรวมกิจการมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 20 ถึงร้อยละ 40 และ

ภายหลังการควบรวมธุรกิจได้มีส่วนแบ่งตลาดของธุรกิจขนาดใหญ่สุดสามรายแรก

หากคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพบว่าการควบรวมกิจการซึ่งเกิดผลเป็น
 การลดการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญ อาจสั่งให้แก้ไขแผนการควบรวมหรืออาจมีคำสั่งให้ระงับในส่วน
 เกี่ยวกับสินค้าและการดูแลผู้บริโภค

4. ประเทศมาเลเซีย

4.1 กฎหมาย : พระราชบัญญัติการแข่งขัน พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) ไม่ได้กำหนด
 มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการไว้โดยเฉพาะ

4.2 ผู้มีอำนาจ : คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งมาเลเซีย (MyCC)

4.3 มาตรการกำกับดูแล : ไม่มีกำหนดมาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการไว้
 โดยเฉพาะ

จากการศึกษาเปรียบเทียบ 4 ประเทศดังกล่าวจะเห็นได้ว่าไทยเป็นประเทศเดียวที่
 กำหนดให้ต้องขออนุญาต ในขณะที่อินโดนีเซียใช้ระบบการแจ้งการควบรวมกิจการแต่ยืดหยุ่น โดย

กำหนดเกณฑ์ต้องแจ้งให้มีขนาดใหญ่ สำหรับสิงคโปร์ไม่มีข้อกำหนดให้ต้องแจ้ง โดยเป็นการใช้ดุลพินิจของคณะกรรมการตามกฎหมายที่จะพิจารณาเป็นรายกรณีว่ากระทำการแข่งขันหรือไม่ ซึ่งเป็นมาตรการที่มีความยืดหยุ่น ในขณะที่มาเลเซียเลือกที่จะสนับสนุนการควบรวมโดยไม่กำหนดมาตรการเฉพาะในเรื่องนี้ไว้

ข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าของไทยอยู่ระหว่างการพิจารณาร่างประกาศเกณฑ์การกำกับดูแลการควบรวมกิจการ (“ร่างประกาศฯ”) กำหนดขนาดของการควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตการควบรวมกิจการ โดยกำหนดขนาดของการควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตมีเกณฑ์ส่วนแบ่งตลาดภายหลังการควบรวมที่ 30% และยอดเงินขายตั้งแต่ 2,000 ล้านบาทขึ้นไป ผู้วิจัยมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะในร่างประกาศฯ ดังนี้

1. ผู้วิจัยเห็นว่าภาครัฐควรสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยมีธุรกิจที่มีความแข็งแกร่งและมีขนาดธุรกิจใหญ่ เพื่อรองรับการแข่งขันในตลาดสินค้าที่จะเสรีมากขึ้น และมีผู้ประกอบการรายใหญ่จำนวนมากขึ้นจากการเปิดตลาดและการรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) การควบรวมกิจการจะทำให้ธุรกิจของผู้ประกอบการไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น รัฐจึงไม่ควรเข้าควบคุมหรือกำหนดให้ต้องขออนุญาตก่อนการควบรวมกิจการ ทั้งนี้มาตรการกำกับดูแลการควบรวมกิจการของไทยในปัจจุบันหากเทียบกับอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย พิจารณาได้ว่าเป็นมาตรการที่เข้มงวดที่สุด เพราะกำหนดให้ต้องขออนุญาตก่อนการควบรวม ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ นั้นไม่กำหนดให้ต้องขออนุญาต แต่อาจจะมีระบบการแจ้งเพื่อให้ภาครัฐพิจารณาผลกระทบเท่านั้น มาตรการของไทยจึงเป็นมาตรการที่เข้มงวดขาดความยืดหยุ่น ผู้วิจัยเห็นว่าภาครัฐไม่ควรกำหนดเกณฑ์ให้ต้องขออนุญาตการควบรวมกิจการ แต่ควรกำหนดให้การกำกับดูแลมีความยืดหยุ่นตามสภาวะการณ์การแข่งขันและสภาพตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากพิจารณาตามแนวทางของประเทศมาเลเซียที่ไม่มีมาตรการควบคุมดูแลการควบรวมกิจการไว้โดยเฉพาะ แต่หากการควบรวมกิจการใดส่งผลให้กิจการนั้นเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด มาเลเซียมีมาตรการดูแลพฤติกรรมของผู้มีอำนาจเหนือตลาดที่กำกับดูแลอยู่แล้ว ทำให้ภาครัฐมีความยืดหยุ่นที่จะใช้มาตรการตามกฎหมายอื่น ๆ ทดแทนได้ เช่น มาตรการกำกับดูแลพฤติกรรมของผู้มีอำนาจเหนือตลาดหากปรากฏว่ากิจการมีขนาดใหญ่ขึ้นจนเป็นผู้มีอำนาจเหนือตลาด หรือ มาตรการตามกฎหมายกำหนดราคาสินค้า

2. หากมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการกำกับดูแลรัฐควรกำหนดให้การควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตก่อนนั้น มีขนาดของการควบรวมกิจการที่ใหญ่และมีนัยสำคัญต่อการแข่งขันจริงๆ ตามแนวทางของประเทศอินโดนีเซียที่กำหนดเกณฑ์ที่ต้องแจ้งการควบรวมไว้ก่อนข้างใหญ่ เช่น การกำหนดเกณฑ์การพิจารณาสินทรัพย์ของการควบรวมไว้ที่ 2.5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 212.5 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือ 6,810 ล้านบาท) และกำหนดยอดขายของบริษัทที่ควบรวมที่ 5 ล้านล้านรูเปีย (ประมาณ 425 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือ 13,620 ล้านบาท) ในขณะที่ตามร่างประกาศของไทยกำหนดไว้ที่ 2,000 ล้านบาท นอกจากนั้นเกณฑ์ส่วนแบ่งตลาดของไทยกำหนดไว้ที่ 30% ซึ่งไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ผู้มีอำนาจเหนือตลาดของไทยที่กำหนดไว้ที่ 50% ซึ่งน่าจะเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมแล้ว เพราะมีนัยสำคัญต่อตลาดการแข่งขันในระดับหนึ่ง การที่ประเทศไทยกำหนดเกณฑ์การควบรวมกิจการที่ต้องขออนุญาตไว้ดังนี้จะเป็นภาระให้แก่ผู้ประกอบการขนาดกลางที่ต้องขออนุญาตการควบรวมด้วย ซึ่งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กนี้เป็นกลุ่มที่จะได้รับผลกระทบจากการเปิดตลาดเสรีและรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อย่างมาก เนื่องจากต้องแข่งขันกับผู้ประกอบการรายใหญ่จากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากประเทศนอกอาเซียน

3. กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตควบรวมกิจการให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถที่จะกำหนดแผนงานที่เกี่ยวข้องได้ และข้อมูลที่กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องยื่นประกอบการขออนุญาตนั้นควรเป็นข้อมูลที่จำเป็นและสมควร และไม่เป็นการแก่ผู้ประกอบการมากเกินไป

4. พิจารณาออกแนวปฏิบัติ (Guideline) ควบคู่ไปกับประกาศหลักเกณฑ์ข้างต้น โดยจะต้องมีความชัดเจนในรายละเอียดของเรื่องต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในประกาศ ซึ่งควรมีรายละเอียดอย่างน้อยในเรื่องดังต่อไปนี้

4.1 การพิจารณาของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะพิจารณาผลกระทบต่อตลาดทั้งในเชิงลบและเชิงบวกอย่างไร รวมถึงแนวทางหรือปัจจัยหลักในการที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะนำมาพิจารณาอนุญาตการควบรวมกิจการ

4.2 อธิบายขอบเขตขนาดของการควบรวมกิจการที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าใช้เป็นเกณฑ์พิจารณา โดยเฉพาะรายละเอียดในเรื่องของส่วนแบ่งตลาด ยอดขาย จำนวนทุน หรือจำนวนสินทรัพย์ที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์ รวมถึงอธิบายหลักเกณฑ์การกำหนดขอบเขตตลาดหรือ “ตลาดที่เกี่ยวข้อง” (Relevant Market)

4.3 อธิบายรายละเอียดของข้อมูล เอกสารต่าง ๆ ที่ผู้ประกอบการจะต้องยื่น
ประกอบการขออนุญาตการควบรวมกิจการ และวิธีการให้ชัดเจน